

FINANČNÍ GRAMOTNOST DĚTÍ A MLÁDEŽE V DĚTSKÝCH DOMOVECH

JIŘÍ HALÍK

O projektu

Cílem projektu je

Abstrakt

Cílová skupina

Obsah

Úvodní slovo	6
Motto:	8
<i>1 Proč být finančně gramotní</i>	<i>9</i>
1.1 Průvodci finanční gramotností – rodina Rozumných:	11
1.2 Co jsou to vlastně peníze	13
1.3 „PENÍZE JSOU AŽ NA PRVNÍM MÍSTĚ“	15
1.4 Jak funguje a co to je trh peněz	16
1.5 K čemu jsou peníze dobré	18
1.6 Proč se pracuje, a vydělávají se peníze.....	19
1.7 Jak funguje obchod a k čemu slouží peníze.....	20
1.8 Peníze v budoucnu.....	22
1.9 Podstata a cíle hospodářské politiky státu	22
1.9.1 Subjekty:.....	23
1.10 Finanční riziko.....	25
1.11 Vstup do dospělosti	26
1.12 Chrámy konzumu	28
1.13 Dluhy se musí platit.....	30
1.13.1 Čas dluhy nevyřeší.....	31
1.13.2 Jak se dostat z dluhové pasti – oddlužení	34
1.14 Příloha č. 1 ke kapitole 1	38
1.14.1 Seznamte se, jsem Koruna česká.....	38
1.15 Příloha č. 2 ke kapitole 1	46
KVÍZ - ÚSPORY A INVESTICE	46
<i>2 Finanční gramotnost–peněžní, cenová, rozpočtová</i>	<i>47</i>
2.1 Peněžní gramotnost	49
2.1.1 Hotovostní styk a hotovostní operace.....	49
2.1.2 Bezhotovostní styk	50
2.1.3 Způsob plateb z vašeho účtu v bance	54
2.1.4 Charakteristika finančních institucí	55
2.2 Cenová gramotnost – vývoj cen a inflace.....	56
2.2.1 Co je to inflace.....	56
2.3 Nákup a inflace.....	56

2.3.1	Důsledky inflace	58
2.3.2	Co je to deflace	58
2.3.3	Cena peněz v čase	58
2.4	Tvorba finančního plánu	59
2.4.1	Deset dobře míněných rad k sestavení finančního plánu	59
2.4.2	Jak sestavit finanční plán	59
2.5	Rozpočtová gramotnost	60
2.6	Administrativně právní – právo ochrany spotřebitele, reklamace	61
2.6.1	Právo ochrany spotřebitele	61
2.7	Jak funguje ministerstvo financí?	65
2.8	Co je to poptávka a nabídka a k čemu slouží	69
2.9	Jak se tisknou peníze a čím je kryt měna	71
2.9.1	Jaké znáte zahraniční měny a kde se používají	71
2.10	Příloha č. 1 k lekci 2	72
	KVÍZ - ÚTRATY A PLATBY	72
3	<i>Tržní ekonomika a peníze</i>	75
3.1	Co to je tržní ekonomika?	77
3.2	Co to je plánovaná ekonomika a jak funguje	80
3.3	Jak to fungovalo u nás před rokem 1989	80
3.4	K čemu slouží peníze jako platidlo	83
3.5	Banky a koloběh peněz	85
3.6	Dělba práce od pravěku po dnešek	88
3.7	Dělba práce v rodině	90
3.8	Stanovení ceny výrobku – výpočet	91
3.8.1	Jak si můžete spočítat Daň s přidané hodnoty (DPH)	92
3.8.2	Směna peněz	93
3.9	Kurzovní lístek	93
4	<i>Všechno má svého majitele, vše někomu patří</i>	95
4.1	Ochrana vlastnictví	97
4.1.1	Všechno má svého majitele	97
4.1.2	Rozhodčí doložka	97
4.1.3	ČERNÁ LISTINA KLAMAVÝCH PRAKTIK	99
4.1.4	JAK SE BRÁNIT NEKALÉMU JEDNÁNÍ	102
5	<i>Nezaměstnanost</i>	105
5.1	Co je to, když se řekne nezaměstnanost	107
5.1.1	Složky nezaměstnanosti	107
5.1.2	Hlavní příčiny nezaměstnanosti	107

5.1.3	Kalkulačka Příjmy rodiny při ztrátě zaměstnání	109
6	<i>Hospodaření domácnosti</i>	111
6.1	Jak dobře hospodařit a neprohospodařit	113
6.2	Mzda, příjem domácnosti, jako podstatná část nákladů	115
	Ze mzdy odvádíme státu my i zaměstnavatel:	116
6.2.1	Výpočet čisté mzdy 2010	116
	Mzdová kalkulačka 2010	117
6.3	Co ovlivňuje hospodaření domácnosti	117
6.4	Základní princip, na kterém ekonomika domácnosti funguje.....	119
6.5	Pravidelné a nepravidelné výdaje domácnosti.....	119
7	<i>Půjčky, úvěry a hypotéky</i>	124
7.1	Jakým způsobem se dá doma hospodařit.....	126
	Seznam literatury.....	127
	Seznam obrázků.....	128
	Seznam tabulek.....	129
	Seznam rovnic	130
	Rejstřík	131

Úvodní slovo

Zamysleli jste se někdy nad tím, co je bohatství života? Když položíme tuto otázku deseti lidem, dostaneme z největší pravděpodobnosti deset různých odpovědí. Zejména pak, pokud si tento průzkum provedeme napříč populací. Dozvíme se, že je to zdraví, štěstí, láska, děti, vzdělání, práce, rodina, úspěch, bohatství.....a v neposlední řadě peníze, ne jako bohatství, ale k životu, přiměřeně, přiměřeně.....

Ať chceme, nebo nechceme, jak se říká, „Peníze jsou až na prvním místě“. Zkrátka a dobře, od té doby, co byly peníze vynalezeny jako platidlo a jedna z motivací v práci, bez peněz se žít nedá.

Ale jak se opět říká „Štěstí, si za peníze nekoupíš“.....

Když se zeptáte dobře placeného profesionálního fotbalisty, nebo podnikatele, co je pro něho nejdůležitější, dostanete většinou jasnou odpověď – rodina.

Když se zeptáte na totéž například sportovního střelce, řekne vám, že více peněz by neškodilo.

PROČ?

Odpověď je celkem jednoduchá. Fotbalista, si vzhledem ke svému vytížení, rodiny moc neužije. Dokáže ji sice materiálně zabezpečit, ale děti mu vyrůstají pod rukama a on nemá tolik času být s nimi, kolik by si přál.

Sportovní střelci to mají naopak. Závodů není v kalendářním roce tolik, a proto mohou být více s rodinou, ale tento sport je například proti fotbalu „Popelkou“.

Co ale mají oba společné, je odpovědnost vůči rodině. Oba ji chtějí zabezpečit.

ODPOVĚDNOST úzce souvisí s FINANČNÍ GRAMOTNOSTÍ.

Svět se nám více otevřel, přináší nové možnosti – pro připravené. Rizika, pro méně připravené, nebo nepřípravené.

Jak říká vodník Čochtan v Divotvorném hrnci: **“... a přes okraj té kánoe přesahovalo to břicho s tím opaskem s tím nápisem: ‘Vždy připraven!’, a on nebyl připravenej... Tak sem ho za ten opasek stáhl do vody...”**

Pro všeobecnou gramotnost je nutné, umět: číst, psát, počítat, jak říkávala babička „Aby tě v obchodě nešidili“, ale dnes už nestačí.

V dnešní době k tomu patří FINANČNÍ GRAMOTNOST“ a já si dovoluji dodat k babiččině poučení **„ Aby tě různí filutové a tuneláři neokradli“.**

Život není peříčko. A kdo je odpovědný a je si vědom rizik – nástrah života – začne jednou, na prahu dospělosti, ale i v dospělosti uvažovat, zda být zaměstnancem, nebo podnikatelem.

Aby se mohl dobře rozhodnout, musí na miskou vah položit mimo jiné argumenty, ten nejpodstatnější – ekonomiku. Odkud budu brát peníze na to, abych uživil sebe a následně rodinu?, abych neživořil, nežil z „ruky do úst“, nebo nedej bože na dluh?

Už i v pohádce Sůl nad zlato zjistili, že ta země, kde „pečení holubi padají do hu ..(úst) „, na této planetě, které říkáme ZEMĚ, není.

Snahou není někoho poučovat, nebo se tvářit jako Děd Vševěd. Život se většinou skládá s kroků pokus – omyl.

Prostě snažte se být připraveni, nejen se tak tvářit, aby vás **„za ten opasek někdo nestáhl do hlubin....“**

Jiří Halík

ÚVOD

Každý jsme si alespoň jednou v životě přáli být neviditelní. Podívat se na nepřístupný film, zmizet ze školy, jít se podívat na sportovní utkání...těch důvodů je hodně.

Ted' se vám to může splnit.

Budete neviditelnými průvodci a budete nakukovat do domácností a řešit s nimi jejich problémy, které jim život ve světě peněz přinese.

Jednotlivci a rodiny, které virtuálně navštívíme, budou sami řešit svoje situace, do kterých se dostanou. Ale to ještě neznamená, že jejich rozhodnutí budou správná.

Navštívíme vesničku SPOŘILOVICE a seznámíme se s některými obyvateli v ulici PENÍZKOVÉ.

Vaším cílem a úkolem bude najít co nejlepší řešení daných situací.

SPOŘILOVICE

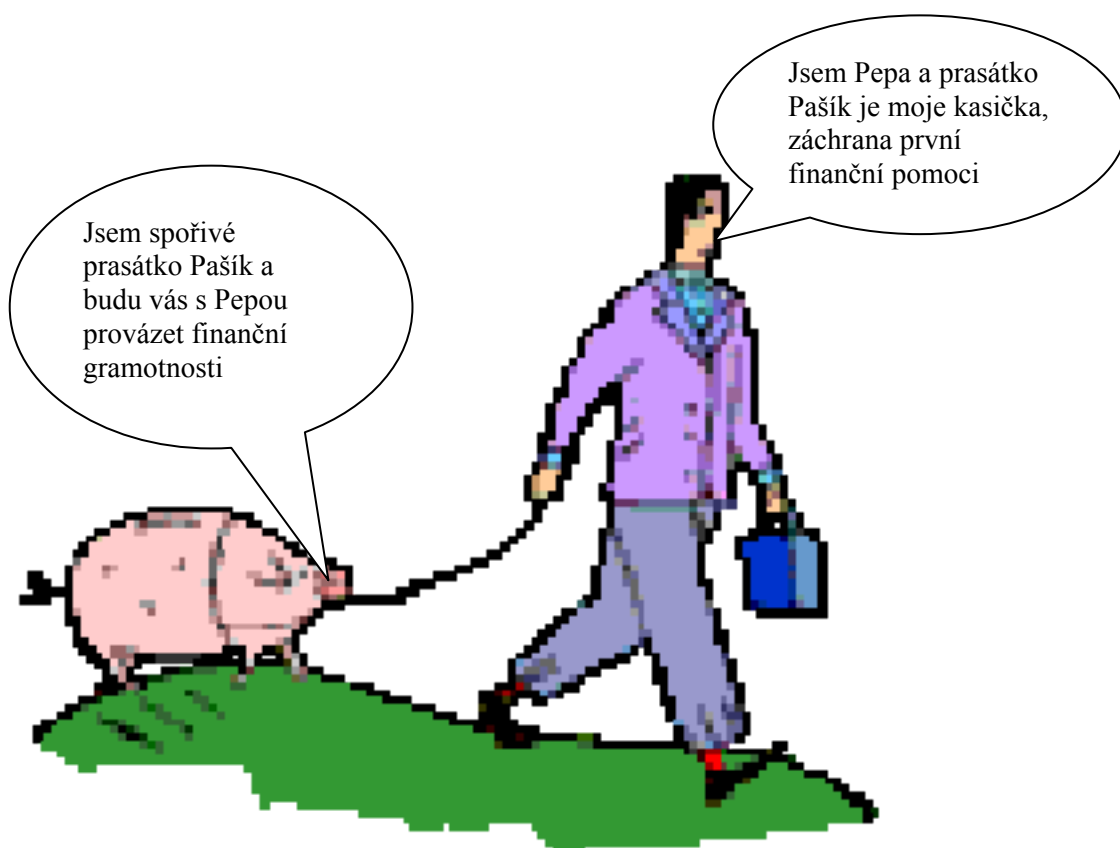

Ulice Penízková

Motto:

„Chcete-li být otroky bank a platit si náklady svého vlastního otroctví? Pak je nechte vytvářet peníze...“ Josiah Stamp, guvernér Bank of England, 1920

Peníze jsou jednoduše prostředek, který používáme pro směnu zboží a služeb.

1 Proč být finančně gramotní

O čem bude lekce **1**

Gramotní lidé byli před několika staletími výjimeční. Drtivá většina populace neuměla číst ani psát. S nástupem průmyslové revoluce se situace změnila. Dnes jsou výjimkou lidé negramotní. Bez všeobecně rozšířené znalosti čtení a psaní by byl chod moderní společnosti stěží představitelný. Obdobně není nijak překvapivé, jak rychle se šíří počítačová gramotnost. V průběhu několika desetiletí se neznalost práce s počítačem stane stejně velkým handicapem, jakým je dnes běžná negramotnost.

Existují také další formy nevzdělanosti, které jsou společensky stejně nebezpečné. Naneštěstí velká část občanů trpí ekonomickou negramotností. **Převážná většina lidí nerozumí tomu, jak v základu funguje trh, bankovní systém; neznají podstatu peněz, jejich proměny v historii a jejich současnou podobu; nerozlišují, co je spotřeba a co investice.** To se zvláště projevuje neschopností správně reagovat na změny ekonomického prostředí. Nemohou odolávat různým podvodným nabídkám a nejsou schopni správně posoudit dopady svých rozhodnutí.

Většině lidí chybí zcela základní pochopení ekonomie. Nesouhlasí ani s těmito základními zákonitostmi: umělé udržování pracovních míst v zastaralých provozech přinese dlouhodobě pokles produkce; změni-li se ceny na trhu, jsou standardním vysvětlením vágní konspirační teorie „zlých podnikatelů“ a nikoliv nabídka a poptávka; inflace je způsobena zvyšováním cen a ne dodáváním nových peněz na trh. Lidé, kteří jsou ekonomicky nevzdělaní, jsou snadno manipulovatelní; neví, jak se mají chovat při hospodářských krizích; nemohou předvídat blížící se problémy.

LEKCE 1

Proč být finančně gramotní

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni: formulovat a vysvětlit základní pojmy finanční gramotnosti, popsat jednotlivé cíle modulu, popsat metody uplatnění finanční gramotnosti v praxi.

Takže, nyní se staneme poprvé neviditelnými a nahlédneme do rodiny Rozumných. Běžná čtyřčlenná rodina.

Prosím představte se- rodina Rozumných.

MÁMA MARCELA

TÁTA MARTIN

SYN MAREK 10 LET

DCERA MARTINA 14 LET

1.1 Průvodci finanční gramotností – rodina Rozumných:

Táta si jako každý večer po večeři sedl do svého oblíbeného křesla, zapnul si televizi, začínaly zprávy a těšil se na kafe, které chystala manželka v kuchyni. V rohu si na zemi s auty hrál syn Marek. Tomu je 10 let a úkoly už měl hotové. Ale za chvíli bylo všechno jinak. Ze svého pokoje přišla 14-ti letá dcera Martina. Posadila se na gauč a vyrušila otce z jeho bohublé činnosti.

„Tati, dnes nám ve škole říkali, že budeme mít jako nepovinný předmět jakousi finanční gramotnost. Ty jsi bankéř, co myslíš, mám tam chodit? Bude to mít pro mě smysl? Stejně si ještě nevydělávám, co potřebuji, mám od vás, tak proč se mám učit šetřit? Co budu potřebovat, to mi poradiš, ne. Já bych raději chodila do tanečního kroužku.“

Táta si položil noviny na kolena a podíval se na Martinu. „Milá dcero, já si myslím, že tanečních si ještě užiješ, ale pokud u vás bude jako mimoškolní aktivita finanční gramotnost, tak

ti ji mohu vřele doporučit. To totiž, jak se asi mylně domníváš, není jen o bance a o penězích. Finanční gramotnost má mnohem větší záběr. Ale jestli chceš, můžeme si o tom popovídat.“

„Tak jo“, řekla Martina.

V ten moment se z rohu ozval Marek. „Tady bude učená debata, já se klidím do pokoje.“

„Ne, ne synáčku nikam, bude dobře, když si o tom něco poslechněš i ty“, umravnila Martina maminka, která přinesla kafe a přisedla si k Martině.

„Takže, co si představíte, když se řekne finanční gramotnost?“

Tak se zapojíme do diskuze i my. Napište, co si představíte, když se řekne finanční gramotnost:

A teď si zapište správnou definici tak, jak ji vysvětlil táta Martin:

Jedná se souhrn znalosti, informovanosti, schopnosti a zodpovědnosti, se kterou se občan snaží ve finanční oblasti zajistit sebe, případně rodinu ve vztahu ke společnosti v daném časovém období.

„A teď si to řekneme „hezky česky“, řekla maminka, která je profesí učitelka. Ale ona není učitelka, která jenom učí, ona je učitelka, která se snaží o to, aby se žáci naučili a porozuměli.

„ Já bych řekla, že jeto především o zodpovědnosti. Jak říkáte vy mladí „jaký si to uděláš, takový to máš“, pokračovala máma.“ A také o znalosti. Víte jak se říká „neznalost zákona neomlouvá“. Jistě, nikdy nikdo všechno nemůže vědět, ale je nutné mít povědomí o tom, kde co najdu. PŘECE SE NEHCETE NECHAT ZBLBNOUT REKLAMOU A POTOM ŘÍKAT – ALE ONI ŘÍKALI. Každý by měl umět hospodařit a být za svá rozhodnutí plně odpovědný. Moje babička říkala – „POUŽÍVEJ SELSKÝ ROZUM MARTINKO“.

„A jak selský rozum vypadá“, zeptal se Marek.

„To je to, že nebudeš za vším a ve všem hledat vědu, ale budeš přemýšlet a hlavně se poučíš z chyb, které jsi udělal ty, i s chyb ostatních,“ vysvětlil táta.

1.2 Co jsou to vlastně peníze

- S penězi se přeci denně setkáváme. Platíme s nimi nákupy v obchodech, pořizujeme si za ně různé zbytečnosti, ale i věci praktické a užitečné.
- Zpočátku stačil člověk svoji materiální potřebu pokrýt ze zdrojů vlastní práce, ale brzy se začaly jeho nároky zvyšovat tou měrou, že se o výrobu a její produkty začal dělit
- Výměnný obchod byl obchodem bezprostředním a trvalo ještě několik tisíciletí než člověk vymyslel a poprvé, jako prostředníka obchodu použil peněz.
- Výměnný obchod se rozrostl tou měrou, že již v době bronzové křižovaly Evropou četné obchodní karavany.
- Směnný obchod vzal za své vynálezem peněz. V tomto období bere na sebe úlohu všeobecného ekvivalentu kov.
- Kov měl proti ostatním ekvivalentům nesporné výhody. Snadno se dělil, vážil a přepravoval, drahé kovy, kterým dal obchod záhy přednost, navíc nepodléhaly korozi, byly stále a přitom i dostatečně vzácné proto, aby nebylo pro vyjádření určité hodnoty třeba velkého jejich množství.
- Obchodníci začali zlaté, stříbrné či měděné slitky označovat hodnotou hmotnosti a později i různými obrazy a symboly.
- V Čechách se platilo na počátku 10. století jakýmsi jemnými šátečky. Deset takových šátečků vyrovnalo se cenou denáru., které již byly nějaké to desetiletí v oběhu v sousedním Bavorsku a které znala západní Evropa od dob Karla Velikého (768 - 814) - pro denáry.
- Mince chápali současníci jako zboží - směňování zboží za zboží: stříbro za látku, stříbro za jídlo, stříbro za šperky, stříbro za suroviny, brzy vedle stříbra stojí v popředí zájmu obchodníků i zlato.
- Dnešní peníze nemají již ani zboží charakter. Peníze, jimiž dnes běžně hradíme nákupy v obchodech, jsou tzv. peníze kreditní.

S penězi se přeci denně setkáváme. Platíme s nimi nákupy v obchodech, pořizujeme si za ně různé zbytečnosti, ale i věci praktické a užitečné. Všichni tedy známe peníze. Byly ale vždy takové, s jakými dnes přicházíme denně do styku? Platidla samozřejmě zaznamenala jako všechno kolem nás, určitý vývoj. Od "pravěku" peněz do doby relativně nedávne byly peníze (tehdy výhradně mince) chápány naprosto odlišně ve srovnání se současným pohledem. Zpočátku stačil člověk svoji materiální potřebu pokrýt ze zdrojů vlastní práce, ale brzy se začaly jeho nároky zvyšovat tou měrou, že se o výrobu a její produkty začal dělit. Nejprve v rámci rodu, později kdy již různá rodová společenství v té či oné činnosti vynikla, byl položen základ obchodu.

Výměnný obchod byl obchodem bezprostředním a trvalo ještě několik tisíciletí než člověk vymyslel a poprvé, jako prostředníka obchodu použil peněz. Cenu domlouvali kupci v hodnotových ekvivalentech zboží, které mohl nabídnout kupující, jímž byl buď jiný kupec, nebo častěji výrobce. Ten mohl za artefakty jemu užitečné, které si sám vyrobit neuměl nabídnout finální produkty vlastního snažení, ať už šlo o zbraně k lovu, nádoby, šperky, obilí, ulovenou zvěř, kožesiny, nebo později o látky, měď, železo a výrobky z těchto kovů.

Výměnný obchod se rozrostl tou měrou, že již v době bronzové křižovaly Evropou četné obchodní karavany. S rozvojem obchodu se hledala všeobecná měřítko cen. Brzy se ustálilo oceňování v kusech dobytka. Tato domácí zvířata měla zřejmě stejně velký význam jak pro obchodníky, kteří přicházeli z hospodářsky vyvinutějšího jihu, tak pro primitivně žijící kmeny dále na severu.

Směnný obchod vzal za své vynálezem peněz. Předtím ale starověká ekonomika musela ještě projít obdobím, které dnes označujeme jako předmonetární. Zde se již začala formovat platidla v pravém slova smyslu, avšak trvalo několik dalších staletí, než byla poprvé vyrobena a použita skutečná mince. V tomto období bere na sebe úlohu všeobecného ekvivalentu kov. Někde je to měď (Řím), jinde se už objevují v této roli kovy drahé: zlato a stříbro (Egypt, Řecko).

Kov měl proti ostatním ekvivalentům nesporné výhody. Snadno se dělil, vážil a přepravoval, drahé kovy, kterým dal obchod záhy přednost, navíc nepodléhaly korozi, byly stálé a přitom i dostatečně vzácné proto, aby nebylo pro vyjádření určité hodnoty třeba velkého jejich množství. Výrazný vliv na aktuální cenu toho kterého kovu měla současná míra jeho dostupnosti. Tak Egypťané si zpočátku daleko více cenili stříbra než zlata, protože právě stříbro byl v Egyptě nedostatek. Po otevření přebohatých stříbrných dolů hispánských ve druhém tisíciletí před Kristem stříbro v ceně upadlo a v budoucnu se už nikdy nad zlato svou hodnotou nedostalo.

Obchodníci začali zlaté, stříbrné či měděné slitky označovat hodnotou hmotnosti a později i různými obrázky a symboly. V okamžiku, kdy kovový slitek označil svým výsostným znakem stát, respektive panovník a zaručil se tak nejen za správnou váhu, ale i za ryzost kovu, můžeme již mluvit o prvních mincích.

Peníze - Termín všeobecný ekvivalent by měl být dostatečně výmluvným.

V Čechách se platilo na počátku 10. století jakýmsi jemnými šátečky. Deset takových šátečků vyrovnalo se cenou denáru., které již byly nějaké to desetiletí v oběhu v sousedním Bavorsku a které znala západní Evropa od dob Karla Velikého (768 - 814) - pro denáry.

Boleslav I. (935 - 972) někdy kolem roku 970 dal zarazit první české stříbrné mince - podle bavorského vzoru - denáry. Označený kus kovu se stal mincí až v okamžiku, kdy na něm panovník přidáním svého výsostného znaku ručil za obsah a váhu drahého kovu. Taková byla podstata peněz. Přemysl I. po roce 1210 začal razit novou kvalitní minci - brakteát. Dokonalou restituci české měny přinesla až jedinečná reforma Václava II. (1278 - 1305) v roce 1300. Zavedl v Čechách výjimečnou měnovou soustavu pražských grošů, jež proslavila Čechy bez nadsázky po celém tehdejší kulturním světě.

S rozvojem obchodu vzrůstaly postupně ceny všeho zboží. Na konci 13. století nestačila již drobná peněžní jednotka, jakou byl denár, krýt potřebu běžného obchodu. Proto vznikly ve Francii hrubší stříbrné

mince, jež se staly záhy vzorem k zaražení slavného groše pražského. Potřeba směny vzrůstala tou měrou, že již ve 13. století vzniká v Itálii po delší přestávce nová zlatá mince - florén. Ta měla cca 15 ti násobnou hodnotu groše. Záhy se objevuje snaha diferencovat nedostatek zlata a zlatých mincí, které se mezitím staly mezinárodně uznávaným platidlem, prostřednictvím ekvivalentních nominálů stříbrných. Tak vznikla v Itálii v roce 1472 první skutečně ražená lira. Později se šíří tento trend i do Tyrol, a do Saska, odkud bere svůj vzor i český - jáchymovský tolar. Tolar byl pak po dalších čtyřista let vedoucím peněžním nominálem většiny evropských zemí a od tohoto pojmenování je odvozeno i označení pro americké dollar.

Mince chápali současníci jako zboží - směňování zboží za zboží: stříbro za látky, stříbro za jídlo, stříbro za šperky, stříbro za suroviny, brzy vedle stříbra stojí v popředí zájmu obchodníků i zlato. V polovině 18. Století se zavádějí nové měděné mince a papírové bankocetle. Ty byly zpočátku přijímány s rozpaky, avšak jak dnes vidíme, staly se natolik běžnými, že je používáme dodnes.

Dnešní peníze nemají již ani zboží charakter, ani nám nepředvádějí českého prezidenta. Peníze, jimiž dnes běžně hradíme nákupy v obchodech, jsou tzv. peníze kreditní. V praxi to znamená, že pokud bychom roztavili např. českou desetikorunu, nedostaneme za slitek ocele s trochou měděné příměsi, takto získaný možná ani 50 haléřů. Za hodnotu takových peněz ručí svoji autoritou a zejména svými aktivy i pasivy, tj. kovovým zlatem, drahými kameny, budovami a pod., banka, která minci, nebo bankovku vydala. V některých případech takovou záruku přebírá stát a stává se tedy vydavatelem mincí, resp. státovek. V české republice je emisní bankou Česká národní banka a proto u nás obíhají papírové bankovky.

1.3

„PENÍZE JSOU AŽ NA PRVNÍM MÍSTĚ“

„Podívejte se mládeži, samozřejmě, velmi důležité jsou peníze. Jistě, jak se říká „ale štěstí si za ně nekoupíš“, to je pravda, ale mohou ke štěstí dopomoci“, pokračoval táta.

„No, mě zatím ke štěstí stačí kapesné. Stejně, když něco potřebuji, tak si vám řeknu, a buď to dostanu, nebo taky ne. Hlavně jsem šťastnej, že jsme spolu, jako rodina.“ Přidal se Marek

Maminka i táta se rozesmáli. „Jistě Marečku, tvým hlavním úkolem je se dobře učit a připravovat se na život. Potřebu peněz pocítíš až později, až se sám budeš nucen starat o rodinu“ dodala máma.

Je důležité pro jednotlivce i rodinu, aby si co nejvíce osob, bez ohledu na věk, osvojilo prvky finanční gramotnosti.

Kromě toho, že se naučí zvládat svoji finanční situaci, bude jejich vedlejším produktem, ale ne méně důležitým, orientace na trzích v oblasti cen a kvality spotřebního zboží. Přestanou být „ovcemi“, ovládanými reklamami a začnou si sami tvořit svůj vlastní názor na to, co potřebují pro svoji existenci. Začnou více vnímat kvalitu a posoudit finanční náklady – kvalita zboží.

Pro jakákoliv správná rozhodnutí, ať už osobních, nebo rodinných financí musíme mít základní ekonomické a finanční znalosti.

„Víte co, když jsme se pustili do této debaty a já jsem přišel o zprávy, tak at' to má smysl. Víte, jak funguje a co to je trh peněz?“ zeptal se táta.“

„Jo, já vím, „vyskočil Marek. „Chodím přece s mámou na trh pro zeleninu. Tam je trh a platíme penězi, ne kartou.“

Zbytek rodiny se pobaveně rozesmál.

„Bráško, to je tržnice. Trh s penězi je něco jiného, že táto.“ Ozvala se smíchem Martina.

„Takže, jak to funguje, k čemu jsou peníze dobré“, začal táta s vysvětlením:

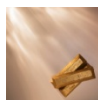
1.4 Jak funguje a co to je trh peněz

Historie:

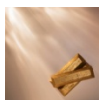
Peníze prošli svým vývojem. Jako první byly KOMODITNÍ PENÍZE – funkci peněz plnily např. dobytek, kožešiny, maso, výrobky, byl to tzv. SMĚNÝ OBCHOD. Fungoval asi takto:

„Já ti dám 2 a ty mě 1. To byla SMĚNA NATURÁLNÍ, neboli jak se dnes říká BARTROVÝ OBCHOD..

Doba se vyvíjela a ke slovu přišly drahé kovy. ZLATO a STŘÍBRO

A vývoj opět pokročil a bylo nahrazeno papírovými penězi.

Papírové peníze byly praktičtější a výhodnější, než drahé kovy.

Doba pokročila, až k dnešku.

Trh s penězi je nabídka a poptávka po množství

Jednotlivé státy světa, mimo státy EU, které jsou tzv. Eurozoně a jejich měnou EURO „€“

Mají svoji měnu. Při obchodování je třeba určit kurz měn. Kurz je pohyblivý a má na něj vliv několik faktorů, např. pohyb cen na burze, stabilita a nestabilita politické situace v příslušném státě, životní úroveň atd.

Směny peněz probíhají v bankách a směnárnách, které stanovují dvě ceny.

- a) NÁKUP – cena, za kterou od nás měnu banky a směnárny koupí
- b) PRODEJ – cena, za kterou nám měnu vymění

Např. - Potřebujeme směnit EURO za Kč: Banka od nás EURO vykoupí za 24,50Kč
- Pokud si ale budeme chtít koupit totéž EURO, zaplatíme bance 25,01 Kč + manipulační poplatek, který není pravidlem

Uved'te příklady směnného obchodu a co je u takového obchodu

důležité _____

Co je to trh s penězi

Co je to

EURO: _____

Co je

nákup: _____

Co je

prodej: _____

1.5 K čemu jsou peníze dobré

Uvedeme na příkladu prodeje a koupi statku

Peníze jako prostředek směny

Peníze nám poskytují možnost, např. směnit statek HORNÍ za statek DOLNÍ bez toho, abychom hledali člověka, který chce směnit to samé DOLNÍ za HORNÍ. Se splněním této funkce bohatě stačí prodat statek A na jednom trhu a za utržené peníze koupit statek HORNÍ na jiném trhu.

Peníze jako prostředek oceňování

Tato funkce zaručuje, že nám peníze umožňují oceňovat statky a služby tím, že jim dávají cenu. Dovoluje nám převést odlišné statky jako např. lidskou práci a suroviny na peníze a jejich cenu pak můžeme používat k jejich vzájemnému porovnávání. Bez této funkce by výrobci nebyli například schopni určit, jaké kombinace vstupů mají při výrobě využít, protože by nebyli schopni porovnat vzácnost výrobních zdrojů.

Peníze jako uchovatel hodnot

Díky této funkci máme možnost odložit část směny na později, tedy např. prodáme statek HORNÍ a získané peníze si necháme. Toto v barteru nebylo možné, tam jsme museli směnit statek za jiný. Zajímavé je, že peníze tuto funkci nemusí splňovat vždy na takové úrovni (a často ani nesplňují), jako jiné komodity. Ale i přesto lidé obvykle značnou část svého bohatství drží právě v penězích, a to především kvůli jejich dobré likviditě (je možné je rychle proměnit v libovolný jiný statek).

K čemu vám slouží peníze, uveďte svoje

představy _____

Co je to peněžní

směna _____

Hodnota

peněz _____

1.6 Proč se pracuje, a vydělávají se peníze

Práce je prostředek, jak si vyděláme peníze. Někomu se podaří spojit potřebné s užitečným. Práce je jeho

koníčkem. Například , nebo , ale stejně dobře to může být profese , zedník, účetní, učitel atd. Práce by nám měla přinášet uspokojení.

Peníze jsou nástrojem ohodnocení naší práce. Každá profese je jinak ohodnocena a stejně jako ani dva lístečky nejsou stejné, tak i když dva dělají totéž, nemusí to být totéž.

Má na to vliv takzvaná PRODUKTIVITA PRÁCE, což je poměření, kolik je kdo schopen vykonat práce v daném časovém úseku, přímo úměrně kvalitě odvedené práce.

Příklad:

Dva truhláři dostanou úkol vyrobit stejnou židli. Jejich výsledek práce může být různý. Pepa ji bude dělat 6 hodin, Petr 8 hodin. Vyšší produktivitu má Pepa – byl dříve hotov o 2 hodiny.

Pokud je kvalita obou výrobků v pořádku, vydělá si Pepa více, protože např. 4 židle vyrobí za 24 hodiny, a může pracovat na jiné zakázce. Petr 4 židle vyrobí za 32 hodiny. Rozdíl v produktivitě práce je, $32 - 24 = 8$ hodin, což je jeden pracovní den.

Peníze jsou mezinárodně uznávané platidlo a umožňují nám žít. Nakupovat potraviny, platit bydlení, koníčky. Peníze přeměňujeme v tak zvané HMOTNÉ A NEHMOTKÉ STATKY.

- Hmotný statek např. telefon

- Nehmotný např. jídlo

Co nám přináší

práce _____

Co je to

produktivita _____

Uveďte 3 příklady hmotných

statků _____

Uveďte 3 příklady nehmotných

statků _____

1.7 Jak funguje obchod a k čemu slouží peníze

Řekněme si to jinak. **Co je obchod?**

- dokonalé využití mezer v trhu
- oboustranně výhodná spolupráce dvou, nebo více partnerů založená na principu rovnosti.
- uchování dobrých vztahů se svým obchodním partnerem i po uzavření obchodu
- využití zdravého selského rozumu

- podstoupení určitých rizik za určitých podmínek
- chápání potřeb druhého
- měřit více než 2x, ale řezat jen jednou

K čemu slouží peníze:

Peníze jsou prostředkem směny a umožní prodávajícímu i kupujícímu vzdát se toho co mají, aby dostali to, co chtějí.

K obchodu patří znalost a dodržování Prvků logistických služeb

Základní pravidlo: „Obchod je uzavřen, až když je zaplacen“

Napište co nejvíce příkladů, jak funguje

obchod _____

K čemu slouží

peníze _____

Napište, co víte o

financích _____

Martinu finanční gramotnost zaujala, a proto se rozhodla pro samostudium. Tak to zkusíme s ní. Spolu s Martinou si řekneme něco o hospodářské politice státu.

1.8 Peníze v budoucnu

“Někteří lidé tvrdí, že peníze v budoucnu nebudou potřeba. Odvolávají se na to, že již dnes jsou běžné tzv. bezhotovostní platby, platby kreditní kartou a nově se zavádí možnosti nákupu prostřednictvím počítače - nákup přes Internet. V takovém digitálním obchodě si vezmete pomocí myši košík, přetáhnete si do něj všechno, co si na monitoru vašeho počítače z ikon vyberete a při placení pouze pod výslednou sumu, kterou po vás počítač požaduje, zapíšete číslo vaší kreditní karty, nebo jste-li vlastníkem elektronické peněženky, vsunete ji do terminálu. Vzápětí vám z obchodu přinesou váš nákup. Tak vypadá zatím téměř sci-fi vize obchodu někdy po roce 2015. První krůčky zde však již takový obchod udělal. Nemůžeme prozatím počítat s okamžitou donáškou nákupu do domu, avšak objednávka a následná zásilka vybraného zboží na dobírku je dnes ve vyspělých zemích světa běžnou praxí. U nás, ve starém dobrém srdci Evropy si na takové služby budeme muset ještě nějaký ten čas počkat.

Já jsem v tomto směru konzervativní, ale na druhou stranu jsem v mládí četl Julia Verna, kdy mnozí odborníci té doby ho pokládali za snílka a blázna. A jeho sny se naplnily. Uvidíme.“

1.9 Podstata a cíle hospodářské politiky státu

Někdy je třeba věci „rozštípnout“

Hospodářská politika se nás dotýká dnes a denně, přímo i nepřímo. Součástí hospodářské politiky jsou např.:

- úhrady za zdravotní péči,
- regulace výše nájemného,
- spotřební daně uvalované na alkohol a tabákové produkty,
- podmínky přístupu k cizím měnám (dříve jsme se nemohli vypravit do zahraničí, protože jsme nedostali devizový příslib). Vysvětlit co to byl „DEVIZOVÝ PŘÍSLIB“.
- Hospodářská politika je významně ovlivňována tím, která z politických stran se při volbách dostane k moci (jinou hospodářskou politiku prosazuje levice, jinou pravice).

1.9.1 Subjekty:

parlament – volení zástupci občanů, kteří schvalují zákony této země. Schvaluje státní rozpočet na daný rok, (kolik stát v daném roce vybere od občanů a firem na daních a co bude z těchto peněz financovat).

vláda – nejvyšší výkonný orgán státu, podílí se i na legislativním procesu (sama iniciuje zpracování návrhů zákonů a překládá je ke schválení parlamentem) Vláda je základním tvůrcem hospodářské politiky.

centrální banka – střeží a koriguje komerční banky, udržuje měnovou stabilitu

✓..... ovlivňuje bankovní trh a množství peněz v ekonomice, aby nedocházelo k inflaci

✓..... měla by být nezávislá na vládě z důvodu udržení inflace na přiměřené úrovni (vláda má často tendence uvolnit měnovou politiku (zlevnit úvěry), aby se do ekonomiky dostalo více peněz a rozběhl se růst HDP bez ohledu na silné inflační hrozby)

Cíle hospodářské politiky jsou vyjadřovány v podobě magického čtyřúhelníku

- 1) **plná zaměstnanost**: připouští 2 – 6 % míru nezaměstnanosti, vyšší procento se projevuje nepříznivě
- 2) **cenová stabilita**: stabilní ceny v podmínkách volného trhu, které jsou zajištěné tržním mechanismem – nikoli administrativním zákazem, za stabilní ceny je považován 2 % roční růst = základ všech ekonomických vztahů
- 3) **uspokojivé tempo růstu ekonomiky**: HDP
- 4) **hospodářská rovnováha se zahraničím** - vyrovnanost dovozů a vývozů

Co je to

parlament

Co je to

vláda

Co je to Centrální

banka

Čtyři cíle hospodářské

politiky

„Jo Martinko, a když už jsi se do toho tak zabrala, nezapomeň na jedno. V životě ti nikdo nedá nic zadarmo. Všechno s sebou nese rizika.

Znalost finančních rizik, ať již krátkodobých, nebo dlouhodobých není radno podceňovat. Podceňování a „silné svaly“ se vždy vymstí.

„Já na to mám.....“

„Nikdo nemá nikdy nic mít za definitivní“ zpívá se v jedné písničce pánů Voskovce a Wericha. Mnohonásobně to platí u hospodaření s vlastními penězi. Dnes je máte a zítra

Podívejme se kolem sebe. Zadlužení nezvládají nejen jedinci, rodiny, ale i ti, u kterých bychom to nečekali. BANKY.

Důvod? Nezvládlí finanční rizika.

A ta čekají zejména na mladou generaci. Dosud neexistuje systematická výuka finanční a ekonomické gramotnosti. Neměli ji ani rodiče, takže v tomto případě není co předávat. „

Jak se říká: „Kde nic není ani čert nebere.“

1.10 Finanční riziko

ODPOVĚDNOST

Toto slovo by nás mělo provázet celým našim životem. Odpovědnost k sobě a zejména ke svým nejbližším.

Odpovědnost není možná bez znalosti FINANČNÍCH RIZIK.

Každý z nás se dostal do pro něho mezní životní situace, kterou bylo nutno řešit potřebou peněz.

Když to jde, obracíme se o pomoc na rodiče. Ani zodpovědní rodiče, kteří se celý život vyhýbali tomu, že by nedokázali ekonomickou situaci v rodině zvládnout, nemohou zaručit, že potomci budou mít stejnou zodpovědnost. Geny se dědí nejen po rodičích, ale i po jiných předcích a co když se v rodině vyskytoval bohém, flamendr, nebo prostě babička, nebo dědeček, kteří si s rodinnými financemi nikdy moc nalámali hlavu?

V mnohem těžší situaci se nacházejí děti a dospívající mládež žijících v dětských domovech. Na to, aby se jim vychovatelé věnovali, i v této oblasti nemají tolik času, a i kdyby si ho našli, možná že pan vychovatel,

paní vychovatelka zápasí sami se zvládnutím rodinného rozpočtu. A absence, podceňování této oblasti ze strany školství jim v tom nepomohou.

A to nejhorší na ně čeká. Jednoho dne musí opustit dětský domov a postavit se na vlastní nohy.

A lákadel je tolik.....

Uveďte alespoň 3 příklady finančních

rizik _____

„A také myslíte mládeži na to, že jednou a to bude dříve, než se nadějete, budete dospělí a to znamená postavit se na vlastní nohy se všemi důsledky, které jsou s tím spojeny.“

Zakončil svůj monolog táta Martin.

1.11 Vstup do dospělosti

“Neznám člověka, který, když mu bylo 15 let a procházel pubertou, nechtěl už být dospělí. Všichni jsme si mysleli, že „až budu velký, budu si dělat co chci“. A až ta dospělost přišla, najednou jsem přišli na to, že máme spousty povinností a že si můžeme dovolit dělat méně co chceme, než když jsme byli děti.“

Vyjmenujte některé povinnosti

dítěte _____

Vyjmenujte některé povinnosti dospělého

člověka

Mladí lidé, kteří „vylétnou z rodinného hnízda“ najednou zjistí, že „realita života je jedna z nejtvrdších“. Toto zjištění není přímo úměrné vzdělání. Dopadá na ty nepřipravené, kterých je bohužel většina bez ohledu na to, zda mají v kapse výuční list, nebo červený vysokoškolský diplom.

Každý z nás měl „velké oči“ co vše si koupí za první výplatu. Byli jsme zvyklí z domova, na to, že:

- Vždy jsme měli kam se vrátit ze školy
- Doma bylo teplo
- Svítila elektřina
- Tekla voda
- A maminka měla vždy navařeno
- Byli jsme zaopatřeni

Totéž se týká z hlediska materiálního zabezpečení i dětí z dětských domovů, alespoň v optimálně možném zaopatření.

Jakmile jsme začali samostatně bydlet, ať už sami, nebo jsme se s někým dohodli na společném bydlení a dělení nájmu, mnozí z nás byli zaskočeni. I když jsme o tom slyšeli a samozřejmě věděli, zjistili jsme, vše, a ne málo něco stojí – blíže o tom v kapitole Hospodaření domácnosti.

Najednou jsme vytaveni skutečnosti, že musíme plánovat finance nejen na zítra, ale dlouhodobě a kapesné už také nemáme.....

A to nám mnohdy ani nedojde, že nás čeká i další rozhodnutí – chci být zaměstnanec, nebo budu podnikat?

A aniž jsme si to uvědomili, jsme vtaženi do tržní ekonomiky – více Tržní ekonomika a peníze.

Večer v rodině Rozumných pokročil a tak do debaty vstoupila maminka.

„Takže, nic se nemá přehánět. Umýt, zuby vyčistit, věci na zítra připravit a spát. Zítra je taky den. A abych nezapomněla, tatínku, zítra musíme doplnit zásoby potravin. Takže k večeru musíme zajet na nákup do supermarketu. A žádné obličejové nedělej, já tě vidím, i když se nedívám. Ty a Marek chodíte do lednice častěji než do práce. Marku nic neříkej, já vím, že jsi ve vývinu. Takže zítra...“ ukončila maminka pro dnešek debatu.

1.12 Chrám konzumu

Jak maminka večer řekla, tak druhý den bylo...vzhůru do „chrámu konzumu.“

Pro spousty z nás se staly supermarkety a hypermarkety novodobými chrámy – chrámy konzumu. Stále více stáváme konzumní společností.

V obchodě u pokladny s e potkali s ředitelem supermarketu. Je to spolužák pana Rozumného.

- „Tak, co, nakoupeno, spokojenost?“ zeptal se kamarád, ředitel
- „Jo, ale máš tady nejdražší chleba, jaký jsem kdy koupil.“ Odpověděl jsem.
- Pan ředitel očividně znervózněl. Rychle se zeptal paní pokladní, kolik stojí chleba a pak na mě vrhnul nechápavý pohled.*
- Pan Rozumný se rozesmál. „Tak se podívej, co všechno mám v košíku a to jsem šel koupit jen chleba. Takže teď mám chleba místo za 20 Kč, z mého pohledu za 352 Kč.“*
- Ředitel okamžitě pochopil, oči, se mu šibalsky rozsvítily, pohrozil na mě prstem a dodal „Málem jsi mě dostal ty..... Jo a chod' pro chleba častěji, to víš, musím plnit plán.“*
- „Jo a brát prémie.“ Reagoval jsem
- „To taky, to taky.“ Odpověděl s hlasitým smíchem a dodal, „to víš, máme schopné market'áky“ ti vědí jak na to.....

Košík je vrchovatý a táta si oddychnul. Zase na pár dní pokoj. Ale jíst musí.....

Definice marketingu:

Jsou to tedy všechny aktivity, pomocí kterých umístíte Váš produkt na trh takovým způsobem, abyste získali maximální potenciál a návratnost.

Veškerá práce marketingového pracovníka je tedy o výběru nejvhodnějších akcí pro dosažení obchodních cílů a neustálém vyhodnocování a ladění tzv. marketingového mixu (4P) kam patří: cena - za kolik? (price), distribuce - kde? (place), produkt - co (product) a propagace - jak (promotion) něco nabízet. To vše ve spolupráci s ostatními odděleními ve firmě.

Řečeno lidsky:

„Market’áci“ kolem nás spřádají důmyslnou pavoučí síť a těší se, kolik se nás do ní chytí.

V zásadě na nakupování není nic zlého. Ale problém vznikne, když vydáváme více, než vyděláme – zadlužujeme se.

Hodně lidí si myslí že „Půjčka není dluh, dluhem se stává, až ve chvíli, kdy přestanou být schopni půjčku splácet“.

Ale to už je hodně, hodně, pozdě.

Ještě na začátku roku 2010 lidem nevadilo žít na dluh. Ve druhé polovině roku začali zjišťovat – je to hloupost.

Marketingový specialisté chrlí další lákadla.

Víte co je to

marketing_____

Která konkrétní reklama tě dokáže

oslovit_____

Která reklama se ti

nelíbí _____

Kdybyste byli dospělí, nakupovali byste podle reklamy, nebo podle svého vkusu a

citu _____

Táta a máma Rozumných úspěšně dorazili domů, kde už na ně čekali dva hladové krky. „Pomalů, pomalů, napřed práce, potom jídlo. Pojd'te nám to všechno pomoci vyložit a pak bude večere.“ Krotila oba potomky maminka.

„Doufám, že jste si na ten nákup nevzali půjčku. Nerada bych skončila na ulici“. Rýpla si Martina. „Nemusíš mít obavy, dcerunko, my s maminkou jsme odpovědní, ale o tom, že se dluhy musí platit, si popovídáme po večeri.“ Rozptýlil obavy táta.

1.13 Dluhy se musí platit

Kupte teď a splácejte až za rok. To jsou lákadla zejména některých cestovních kanceláří.

Dluhy Vám udělají „vítr v kapsách.“

1.13.1 Čas dluhy nevyřeší

Špatný dluh je dluh, díky kterému výdaje rostou rychleji než příjmy.

„Takže mládeži, chtěli jste vědět, co jsou to dluhy, tak si o nich něco řekneme.“ Začala debatu tentokrát maminka.

„Ať vám říká, kdo chce, co chce, dluhy se musí platit.“

Očekávat, že se nasbírané splátky nějak časem zaplatí - například až nastoupíte znovu do práce - je hloupost. Snažte se řešit svou situaci okamžitě. Ale nebuďte zoufalí z toho, že se výsledky nedostaví do týdne či měsíce. Půjčených peněz jste si jistě také užívali déle. Nejhorší, co můžete udělat, je platit jednu půjčku druhou a postupovat od relativně přehledného bankovního sektoru k soukromým lichvářům.“

„Na začátku je nutnost, třeba když se něco pokazí, nebo prostě touha si něco koupit, pořídit, ale nemám na to dostatek finančních prostředků na svém kontě. Každý má na půjčku a tím následně zadlužení jiný pohled. Já si je sama pro sebe dělím na půjčky potřebné a nepotřebné.“

„No jo maminko a jak poznáš co potřebné a co ne,“ zeptal se Marek.

„To vše souvisí opět s mojí a tatínkovou odpovědností. A také na žebříčku hodnot, který si sestavíte.“

„Co je to žebříček hodnot a jak ho sestavíš?“ Zeptala se Martina

Tentokrát si vzal slovo táta.

„Žebříček hodnot to jsou priority ve tvém životě. A každý je má jiné. Třeba kdo je vážně nemocný, dává na první místo zdraví, kdo žije sám, tak rodinu, kdo má málo peněz, tak peníze. Vždy si určí jako první to, co je pro něho nejdůležitější a pak si určí další pořadí. Pochopili jste?“ Zeptal se táta.

„Aha, takže mojí prioritou je být nejhezčí ze třídy, mít nejlepší mobil, jo a značkové oblečení a kabelku.“ Představila s úsměvem svůj žebříček hodnot Martina.

„Ha ha ha, tak jsme se zasmáli.“ Zareagovala maminka. „Sice vtipný, ale tvůj žebříček by měl být naprosto jiný. Být zdravá, dobře se učit, chovat se spořádaně, neodmlouvat, zbytečně neutrácet a tak dále.“ Poučila svoji dceru maminka.

„Ale jo mami, to byla legrace,“ hájila se Martina

„Ale vraťme se k nutným a zbytečným dluhům,“ pokračovala maminka. „Potřebné si půjčit je, když se vám v zimě pokazí topení, nebo vám teče do střechy. Za nepotřebné považují se zadlužit nato, abych koupila dovolenou pro nás čtyři u moře, nebo dárky na vánoce. Když nemáme na dovolenou našetřené peníze, tak si odpočineme doma a bude jezdit na kole po okolí. A dárky koupíme za tolik peněz, které mohou použít z našich úspor. To jsou priority a hodnoty, které s tatínkem vyznáváme. Záleží jen na vás, co si z toho do života vezmete sami.“

Špatné dluhy

Špatné dluhy jsou dluhy, které jsou určeny na spotřebu, většinou jsou zatíženy vysokým úrokem. Typickým příkladem jsou dluhy z kreditních karet, a to zejména pokud se nepodaří dluh splatit v tzv. bezúročném období, půjčky na dovolenou apod. Tyto dluhy oddalují vaše cíle. Zjednodušeně se dá říci, že jsou to dluhy dražší než to, co dokážete s vlastními penězi vydělat.

Je třeba špatných dluhů nevyužívat, a pokud už je máte, je třeba se špatných dluhů co nejdříve zbavit. Pokud máte dostatek disponibilních prostředků, je dobré okamžitě špatné dluhy splatit.

Sestavte svůj žebříček hodnot

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

Napište 3 věci, na co byste jste si půjčili

peníze_____

Napište 3 věci, na co byste jste si nepůjčili

peníze_____

Pokud nemáte dostatek disponibilních prostředků, je třeba začít splácet špatné dluhy postupně. A to podle výše (tento údaj by měl být uveden na výpisech z účtu či se dá získat dotazem na příslušnou instituci, která poskytla úvěr).

Může se stát, že budete potřebovat špatný dluh. Pokud už tato situace nastane, informujte se na podmínky, za kterých lze špatný úvěr splatit. Pokud existují sankce za předčasné splacení, je lépe se informovat o výši sankce.

Lichva

Kdo je to lichvář?

Osoba, nebo osoby, které zneužívají něčí rozumové slabosti a tísně do které se člověk dostane a na vysoký úrok půjčují peníze.

Jako takovou definuje trestní zákoník a to velmi obecně. Podle něj se dopouští lichvy ten: „Kdo zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.“

Na ten se obracíme v tísní, pokud nám neposkytnou půjčku banky

„Člověk, který nedostane půjčku od finančního domu hodnotícího jeho schopnost splácet, by ve vlastním zájmu neměl úvěr čerpat ani nikde jinde. Pokud mu totiž někdo půjčí peníze, reálně vznikne velké nebezpečí, že takový člověk spadne do úvěrové pasti. Regulace nebankovních poskytovatelů by měla oddělit seriózní společnosti z jejich řad od takových, které lidi do úvěrových pastí přímo vhánějí a následně se hojí na jejich majetku,“ předseda spotřebitelské komise ČBA Petr Karel.

1.13.2 Jak se dostat z dluhové pasti – oddlužení

Nový insolvenční zákon umožnil i běžným občanům zbavit se snadno dluhů. Jenže tato cesta není snadná a může vás na konci čekat studená sprcha a oči pro pláč.

Čtyři mýty o oddlužení

1. Podat návrh je jednoduché.
2. Návrh na osobní oddlužení není potřeba připravit.
3. Osobní oddlužení vždy dopadne dobře.
4. Návrh na oddlužení dopadne podle mých představ.

Pokud chce dlužník svoji situaci řešit, musí sám podat na sebe návrh na úpadek.

Nový insolvenční zákon umožnil i běžným občanům zbavit se snadno dluhů. A že tuto šanci využívá čím dál více dlužníků, ukazuje plnící se insolvenční rejstřík. **Jenže tato cesta není snadná a může vás na konci čekat studená sprcha a oči pro pláč.** Dobře si proto krok k oddlužení rozmyslete.

Těšíte se na život bez dluhů? A kdo by se netěšil. Ale POZOR, není to tak jednoduché!!

Čtyři mýty o oddlužení

5. Podat návrh je jednoduché.
6. Návrh na osobní oddlužení není potřeba připravit.
7. Osobní oddlužení vždy dopadne dobře.
8. Návrh na oddlužení dopadne podle mých představ.

Všechno má svůj řád a proto je vhodné obrátit se na odborníky. Nám postačí, že víme o této možnosti. V případě, že máte problém s dluhy, ověřte si napřed, zda můžete využít oddlužení. Ne každý dlužník se může oddlužit.

Šťastný konec není pravidlem.

Když se řekne osobní bankrot

Zákon o insolvenční předsně definuje pojem osobní bankrot. Zjednodušeně jde o nepříznivou situaci, kdy má dlužník více věřitelů a není schopen plnit své závazky. Pokud chce dlužník svoji situaci řešit, musí sám podat na sebe návrh na úpadek. Jenže často se zapomíná, že návrh na oddlužení je až druhým krokem celého procesu. Nejprve je nutné zažádat o zahájení insolvenčního řízení a návrh na oddlužení je až druhým bodem. Častým řešením insolvence může být i konkurz, nebo reorganizace majetku dlužníka a vůbec nemusí dojít k procesu oddlužení.

Formulář může odradit, chyby se prodraží

Před vrháním se do úpadků bez rozmyslu varoval i místopředseda Krajského soudu v Praze Luboš Dörfel na včerejším setkání s novináři: „Nerozvážný skok do úpadku přinese více problémů než užitku.“ Před samotným zahájením insolvenčního řízení je nutné pečlivě a bezchybně vyplnit formulář, který zjišťuje spoustu informací včetně majetkových poměrů dlužníka. Uvádí se v něm seznam majetku, závazků (nebo zaměstnanců) a listiny, které prokazují úpadek, a dokládá se mnoho povinných příloh. Trochu žertovně pojal vyplňování formuláře Karel Havlíček: „Výhoda českého práva je, že když běžný občan uvidí tento formulář, dokonale ho odradí od tohoto skvělého postupu.“

Jenže právě vyplnění formuláře přináší spoustu úskalí, která se následně projeví. Chybně vyplněný formulář vede v lepším případě k zastavení procesu insolvence. V tom horším případě se stane opak toho, co dlužník chtěl. Může se totiž stát, že část formuláře, která jedná o insolvenční samotné, bude vyplněna bezchybně, ale procesní chyby budou v části o oddlužení. Soud oddlužení proto zamítne, ovšem insolvenční řízení zahájí a výsledkem nebude oddlužení, nýbrž konkurz. Včetně odměny pro konkurzního správce.

Když nahlédnete do veřejně přístupného insolvenčního rejstříku, těchto případů najdete mnoho. Chcete jednoduchý návod, jak vyhodit přes 50 000 Kč z okna? Podejte návrh na své oddlužení, přestože vaše příjmy nebo majetek nedosáhnou požadované minimální 30procentní výše pro uspokojení věřitelů. Soud zahájí insolvenční řízení, oddlužení zamítne, vás pošle do konkurzu a protože není kde brát, konkurz se zastaví. Váš dluh se zvýší o odměnu konkurznímu správci. Podat návrh není rozhodně jednoduché.

Oddlužení není pro každého

Zatímco návrh na zahájení insolvenčního řízení může podat kdokoli, oddlužení je dostupné pouze pro nepodnikatelské subjekty. V praxi jde o fyzické osoby-občany a případně neziskové právnické osoby. Živnostníci a podnikatelé mají smůlu. K návrhu na oddlužení musí dlužník doložit své budoucí příjmy nebo majetek tak, aby bylo zřetelné, že bude zapláceno min. 30 % stávajícího dluhu.

Jste na omylu, pokud si myslíte, že dluhy vyřešíte splátkami. V roli dlužníka sice můžete navrhnout způsob vypořádání dluhu, ale o skutečné formě rozhoduje soud. Vypořádání dluhu tak může skončit klidně prodejem vašeho majetku. Stanovená hranice 30 % pro schválení oddlužení neznamená, že dlužník zaplatí tato procenta a je z dluhů venku. V reálném životě může dojít i ke stoprocentní úhradě dluhu včetně všech odměn.

Přípravu nepodceňujte

Složitý formulář vyžaduje doložení mnoha úředně ověřených listin včetně úředně ověřených podpisů. A právě tady se opět často dlužníci dopouštějí chyb, když si stáhnou z webu ministerstva spravedlnosti formulář, vyplní ho, pořídí si kopie požadovaných dokumentů a vše odešlou poštou. Bez úředních ověření a bez znaleckých posudků na majetek dlužníka soud řízení nezahájí a časem dlužníka o této skutečnosti informuje. Zbytečně pak dochází k prodlení.

Šťastný konec není pravidlem

Nezapomínejme, že návrh na oddlužení je jen jedním z mnoha způsobů, jak lze řešit problémy se splácením závazků.

A jak oddlužení probíhá?

Nejčastěji jde o splátky, nebo dochází ke snížení majetku dlužníka. Ale o způsobu rozhodují věřitelé, dlužník jen podává návrh. A málokdo ví, že když je věřitel zajištěný například zástavním právem, podáním návrhu na oddlužení může nechat zastavenou nemovitost okamžitě zpeněžit.

Příklad skutečného dlužníka

Podle konkrétního dlužníka, kterému soud schválil oddlužení, jsem vytvořil tabulku s jeho závazky, jak je doložil soud. Všimněte si, že jakmile začaly problémy, dlužník zvolil řešení v podobě dalšího závazku u splátkových společností s vyšším úrokem.

Příklad skutečného dlužníka

Podle konkrétního dlužníka, kterému soud schválil oddlužení, jsem vytvořil tabulku s jeho závazky, jak je doložil soud. Všimněte si, že jakmile začaly problémy, dlužník zvolil řešení v podobě dalšího závazku u splátkových společností s vyšším úrokem

Příklad reálného dlužníka

Závazek	Věřitel	Částka v Kč	Stav
Revolvingová půjčka	Profireal	44 000	Dluh
Úvěr	Cofidis	50 082	Dluh
Kreditní karta	Essox	25 000	Dluh
Úvěr	Essox	16 000	Dluh
Spotřebitelský úvěr	eBanka	114 000	Dluh
Kreditní karta	UniCredit Bank	26 843	Rozsudek
Úvěr	Citibank	157 000	Exekuce návrh
Kreditní karta	Citibank	46 720	Exekuce návrh
Kreditní karta	GE Money Multiservis	117 148	Exekuce příkaz
Penále z prodlení	Bytové družstvo	154 584	Rozsudek
Celkem		751 377	

Jedna dobře míněná rada. Než přemýšlet nad tím, jak se dostat z dluhové pasti je, jak se do této pasti vůbec nedostat – být finančně gramotný.

- Kdo je to lichvář _____

- Co je bankovní sektor _____

- Co je nebankovní sektor _____

- Co je insolvenční zákon _____

- Co je to oddlužení _____

Děti - starší

Úlohy, ve kterých děti a mládež operují s hotovostní formou peněz různých měn a úlohy k problematice inflace.

- Jaká bude reálná hodnota stokoruny po deseti letech při pětiprocentní míře inflace?

- Vítek navštívil Ameriku. Domů si dovezl suvenýr – mapu USA, kterou koupil za 25 dolarů. Kolik zaplatil v přepočtu na Kč?
Co potřebuje znát pro výpočet?

- Rodina Holubů letěla do Kanady a potřebovala 100 CAD (kanadských dolarů). Kolik Kč potřebovala ke směně v Lidlbance, jestliže poplatek za směnu je 3 %?

Děti - mladší

O Vánocích se rodina Mikulova společně radila o příští dovolené. Shodli se na tom, že nejraději by se podívali do Řecka. Z katalogů cestovních kanceláří se rozhodují mezi následujícími nabídkami: (Tabulka s nabídkou z CK)

Zjistěte, kolik by Mikulovi zaplatili cestovní kanceláři za každý z těchto zájezdů, když pojedou všichni – rodiče, patnáctiletá Jarka a devítiletý Ivan. Nejraději by se stravovali formou polopenze. pro dovolenou zvolili začátek prázdnin. Pomocí internetu.

Odhadněte, kolik korun by Mikulovi zaplatili za benzin na cestu do Benátek, pokud by si zvolili dopravu vlastním automobilem. Jedna cesta 810 km. Zjistěte si aktuální cenu benzínu.

Úlohy jsou zadány pomocí tabulek aktuálních nabídek cestovních kanceláří

1.14 Příloha č. 1 ke kapitole 1

1.14.1 Seznamte se, jsem Koruna česká

vzor 1997

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Karla IV.; u vzoru 1993 je vodoznak umístěn výše
 2. Ochranný okénkový proužek s mikrotextem "100 Kč"
 3. Ochranná vlákna; vzory 1993 a 1995 ochranná vlákna nemají
 4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na líci, v průhledu viditelná celá; u vzorů 1993 a 1995 má soutisková značka podobu písmen "CS"
 5. Skrytý obrazec "100"
 8. Mikrotext; u vzoru 1993 jsou v mikrotextu drobné odchylky
-

vzor 1997

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Karla IV.; u vzoru 1993 je vodoznak umístěn výše
3. Ochranná vlákna; vzory 1993 a 1995 ochranná vlákna nemají
4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na lici, v průhledu viditelná celá; u vzorů 1993 a 1995 má soutisková značka podobu písmen "CS"

vzor 1998

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét J.A.Komenského; u vzorů 1993 a 1996 vodoznak méně výrazný, s menším odstupňováním mezi nejtmaší a nejsvětější částí
2. Ochranný okénkový proužek s mikrotextem "200 Kč"; část bankovek vzoru 1993 má užší ochranný okénkový proužek s mikrotextem "200 Kčs"
3. Ochranná vlákna; vzory 1993 a 1996 ochranná vlákna nemají
4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na lici, v průhledu viditelná celá; u vzorů 1993 a 1996 má soutisková značka podobu písmen "CS"
5. Skrytý obrazec "200"
8. Mikrotex; u vzoru 1993 je jiný mikrotex v konturách města Naarden

vzor 1998

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét J.A.Komenského; u vzorů 1993 a 1996 vodoznak méně výrazný, s menším odstupňováním mezi nejtmaší a nejsvětější částí
 3. Ochranná vlákna; vzory 1993 a 1996 ochranná vlákna nemají
 4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na lici, v průhledu viditelná celá; u vzorů 1993 a 1996 má soutisková značka podobu písmen "CS"
 8. Mikrotext; u vzoru 1993 je jiný mikrotext v konturách města Naarden
-

vzor 2009

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Boženy Němcové, negativní číslo 500, květ petrklíče
 2. Ochranný okénkový proužek s mikrotextem " ČNB 500 Kč"
 3. Ochranná vlákna; vzory 1993 a 1995 viditelná ochranná vlákna nemají
 4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na lici, v průhledu viditelná celá; u vzorů 1993 a 1995 má soutisková značka podobu písmen "CS"
 5. Skrytý obrazec "500"
 6. Opticky proměnlivá barva – stylizovaný květ čtyřlístě růže mění barvu ze zlaté na zelenou, předcházející vzory opticky proměnlivou barvu neměly
 8. Mikrotext; u vzoru 1993 jsou drobné odchylky v mikrotextu
-

vzor 2009

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Boženy Němcové, negativní číslo 500, květ petrklíče
 3. Ochranná vlákna; vzory 1993 a 1995 viditelná ochranná vlákna nemají
 4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na rubu, v průhledu viditelná celá; u vzorů 1993 a 1995 má soutisková značka podobu písmen "CS"
 8. Mikrotext; u vzoru 1993 jsou drobné odchylky v mikrotextu
-

vzor 2008

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Františka Palackého a negativní číslo 1000 s lipovým listem
2. Ochranný okénkový proužek s mikrotextem "ČNB 1000 Kč"
3. Ochranná vlákna; vzor 1993 viditelná ochranná vlákna neměl
4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na lici, část na rubu, v průhledu viditelná celá; u vzoru 1993 měla soutisková značka podobu písmen "CS" a byla umístěna více vpravo, v koruně stromu
5. Skrytý obrazec "1000"
6. Opticky proměnlivá barva - na listu v koruně stromu na levé straně, změna ze zlaté na zelenou; vzor 1993 opticky proměnlivou barvu neměl
7. Iridiscentní pruh – dvoubarevný, při sklopení zlatý a fialový nádech, negativně vyznačená čísla 1000; vzor 1993 iridiscentní pruh neměl
8. Mikrotexty

vzor 2008

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Františka Palackého a negativní číslo 1000 s lipovým listem
3. Ochranná vlákna; vzor 1993 ochranná vlákna neměl
4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na lici, část na rubu, v průhledu viditelná celá; u vzoru 1993 měla soutisková značka podobu písmen "CS" a byla umístěna více vlevo
8. Mikrotexty

vzor 2007

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Emy Destiniové, číslice 2000, ornament
 2. Ochranný okénkový proužek s mikrotextem "ČNB 2000 Kč"
 3. Ochranná vlákna
 4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na lici, v průhledu viditelná celá
 5. Skrytý obrazec "2000"
 6. Opticky proměnlivá barva - na strunách lyry, změna ze zlaté na zelenou
 7. Iridiscentní pruh - dvoubarevný, při sklopení zlatý a modrý nádech, vzorovaný, s opakujícími se negativními číslicemi 2000
 8. Mikrotext
-

vzor 2007

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét Emy Destiniové, číslice 2000, ornament
 3. Ochranná vlákna
 4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na rubu, v průhledu viditelná celá
 8. Mikrotext
-

vzor 2009

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét T. G. Masaryka, negativní číslo 5 000, orlice
 2. Ochranný okénkový proužek s mikrotextem "ČNB 5000 Kč"
 3. Ochranná vlákna; vzor 1993 ochranná vlákna neměl
 4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na lici, v průhledu viditelná celá; u vzoru 1993 měla soutisková značka podobu písmen "CS"
 5. Skrytý obrazec "5000"
 6. Opticky proměnlivá barva - na šestiúhelníkové plošce s hlavou lva na levé straně, změna ze zlaté na zelenou; u vzoru 1993 z purpurové přes zlatou na zelenou
 7. Iridiscentní pruh - dvoubarevný, při sklopení zlatý a fialový nádech, vzorovaný, s opakujícími se čtveřicemi lipových listů a negativními čísly 5000; vzor 1999 při sklopení zlatý nádech, negativně vyznačená čísla shora dolů při pravém okraji, vzor 1993 iridiscentní pruh neměl
 8. Mikrotext
-

vzor 2009

1. Lokální stupňovitý vodoznak - portrét T. G. Masaryka, negativní číslo 5 000, orlice
3. Ochranná vlákna; vzor 1993 ochranná vlákna neměl
4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR", část viditelná na rubu, v průhledu viditelná celá; u vzoru 1993 měla soutisková značka podobu písmen "CS"
8. Mikrotext

ČESKÉ MINCE

1 Kč - vzor 1993 v oběhu od 09.06.1993

ražba v r. 1993 Royal Canadian Mint Winnipeg, od r. 1994 Bižuterie Jablonec, a.s. (od října 1995 změna názvu na Bižuterie Česká Mincovna, a.s.)

technické parametry - materiál ocel galvanicky pokovená niklem, magnetická, kulatá, hmotnost 3,6 g, průměr 20 mm, síla 1,85 mm, hrana vroubkovaná, 80 vroubků

tolerance v obsahu niklu - 0,5 %, v hmotnosti φ 0,15 g, v průměru φ 0,1 mm a v síle φ 0,13 mm

autorka návrhu akademická sochařka Jarmila Truhlíková-Spěváková, lící strana - český lev, rubová strana - velké hodnotové číslo nad svatováclavskou korunou
kvalita - od r. 1997 v oběhu i mince ve špičkové kvalitě (proof), ražené výhradně pro ročníkové sady

2 Kč - vzor 1993 v oběhu od 09.06.1993

ražba v r. 1993 a 1994 Royal Canadian Mint Winnipeg, od r. 1994 i Bižuterie Jablonec, a.s. (od října 1995 změna názvu na Bižuterie Česká Mincovna, a.s.), od r. 1995 pouze Jablonec

technické parametry - materiál ocel galvanicky pokovená niklem, magnetická, jedenáctihran, hmotnost 3,7 g, průměr 21,5 mm, síla 1,85 mm, hrana zaoblená a hladká

tolerance v obsahu niklu - 0,5 %, v hmotnosti $\pm 0,15$ g, v průměru $\pm 0,1$ mm a v síle $\pm 0,13$ mm

autorka návrhu akademická sochařka Jarmila Truhlíková-Spěváková, lící strana - český lev, rubová strana - velké hodnotové číslo vedle velkomoravského šperku (gombíku)

kvalita - od r. 1997 v oběhu i mince ve špičkové kvalitě (proof), ražené výhradně pro ročníkové sady

5 Kč - vzor 1993 v oběhu od 09.06.1993

ražba v r. 1993 a 1994 Royal Canadian Mint Winnipeg, od r. 1994 i Bižuterie Jablonec, a.s. (od října 1995 změna názvu na Bižuterie Česká Mincovna, a.s.), od r. 1995 pouze Jablonec

technické parametry - materiál ocel galvanicky pokovená niklem, magnetická, kulatá, hmotnost 4,8 g, průměr 23 mm, síla 1,85 mm, hrana hladká

tolerance v obsahu niklu - 0,5 %, v hmotnosti $\pm 0,15$ g, v průměru $\pm 0,1$ mm a v síle $\pm 0,13$ mm

autor návrhu akademický sochař Jiří Hancuba, lící strana - český lev, rubová strana - velké hodnotové číslo na pozadí stylizovaného Karlova mostu s hladinou Vltavy; lipový lístek na mostě symbolizuje jednu z mostních věží

kvalita - od r. 1997 v oběhu i mince ve špičkové kvalitě (proof), ražené výhradně pro ročníkové sady

10 Kč vzor 1993 v oběhu od 12.05.1993, [varianta 1995](#) v oběhu 01.11.1995

Mince existuje ve dvou vzorech - [vzor 2000](#)

ražba v r. 1993 Hamburgische Münze Hamburg, od r. 1994 Česká mincovna v Jablonci nad Nisou

technické parametry - materiál ocel plátovaná a galvanicky pokovená mědí, magnetická, kulatá, hmotnost 7,62 g, průměr 24,5 mm, síla 2,55 mm, hrana vroubkovaná, 144 vroubků; tolerance v obsahu mědi - 1 %, v hmotnosti $\pm 0,25$ g, v průměru $\pm 0,1$ mm a v síle $\pm 0,05$ mm

autor návrhu akademický sochař Ladislav Kozák

lící strana - český lev

rubová strana - hodnotové číslo na pozadí národní kulturní památky Petrov v Brně

rozdíly mezi variantami - upravena rubová strana, iniciály autora návrhu přemístěny; v původní variantě byly vpravo od hodnotového čísla, v nové jsou při spodním okraji mince uprostřed

kvalita - od r. 1997 v oběhu i mince ve špičkové kvalitě (proof), ražené výhradně pro ročníkové sady

20 Kč vzor 1993 v oběhu od 12.05.1993

Mince existuje ve více vzorech: [vzor 2000](#)

ražba v r. 1993 a 1994 Hamburgische Münze Hamburg, od r. 1995 Bižuterie Jablonec, a.s. (od října 1995 změna názvu na Bižuterie Česká mincovna, a.s.)

technické parametry - materiál ocel plátovaná slitinou mědi a zinku v poměru 750:250 a galvanicky pokovená slitinou mědi a zinku v poměru 720:280, magnetická, třináctihran, hmotnost 8,43 g, průměr 26 mm, síla 2,55 mm, hrana zaoblená a hladká

tolerance ve složení slitiny ≤ 1 %, v hmotnosti $\leq 0,25$ g, v průměru $\leq 0,1$ mm a v síle $\leq 0,05$ mm

autor návrhu akademický sochař Vladimír Oppl, lící strana - český lev, rubová strana - hodnotové číslo vedle postavy sv. Václava ztvárněné podle pomníku na Václavském náměstí v Praze, na pozadí nápis z tohoto pomníku

kvalita - od r. 1997 v oběhu i mince ve špičkové kvalitě (proof), ražené výhradně pro ročníkové sady

1.15 Příloha č. 2 ke kapitole 1

KVÍZ - ÚSPORY A INVESTICE

Rozdělte žáky do několika týmů po třech.

PRAVIDLA SOUTĚŽE:

1. Týmy budou mezi sebou soutěžit.
2. Cílem je, týmové rozhodnutí.
3. Za tým může hovořit vždy jen jeden člen týmu, kterého si před zahájením kvízu určí sami soutěžící z toho, kterého týmu.
4. Tento mluvčí má stejně jeden hlas jako ostatní členové týmu. On jen prezentuje výsledek, na kterém se tým dohodl.
5. Pokud se tým v časovém limitu nedohodne, ztrácí možnost v dané otázce bodovat – stejně, jako by odpověděl chybně.
6. Mluvčí prezentuje stanovisko týmu, na kterém se dohodl poměrem hlasů 3:0, nebo 2:1.
7. Technické vybavení:
8. PC, nebo notebook a napojení na internet.
9. POSTUP: Klikněte na okénko, otevře se vám příslušný kvíz. Sjedťte na vědomostní test a KLIKNĚTE na červeně orámované POKRAČOVAT. Otevře se vám vlastní test, ve kterém je otázka a na ni 3 odpovědi.
10. Vyhodnocení: Každý tým do předem vytištěného textu označí X správnou odpověď. Po skončení kvízu se sečtou body. Vítěz získá příslušný počet bodů – viz „Příklad“ níže. Takto budete postupovat i u ostatních kvízů.
11. Čas na odpověď: maximálně 30 vteřin
12. Předem, podle počtu týmů stanovte odměnu pro vítěze, za druhé a třetí místo.
13. Vítězem se stává tým, který získá největší počet bodů ze všech kvízových otázek.
14. **Příklad:** Každý kvíz má určitý počet otázek. Za správnou odpověď je 1 bod. Vítězem bude tým, který získá ze všech kvízů maximální počet bodů.

Ukázka testu, který budou mít žáci k dispozici 1 tým = 1 test. - nakopírovat

2 Finanční gramotnost–peněžní, cenová, rozpočtová

O čem bude lekce 2

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni: formulovat a vysvětlit základní rozdíly peněžní, cenové a rozpočtové gramotnosti, popsat jednotlivé typy finanční gramotností, popsat příklady z praxe. Umět pojmenovat rozdíly mezi hotovostním a bezhotovostním stykem, charakterizovat finanční instituce, umět vysvětlit pojmy inflace a deflace. Pochopit hodnotu peněz v čase – hodnota dnes a za několik let, pochopit princip a potřebu sestavení finančního plánu. Vysvětlí pojem rozpočtová gramotnost a umět s ním pracovat. V neposlední řadě právo ochrany spotřebitele, zejména záruční doba a reklamace.

LEKCE 2

Finanční gramotnost – peněžní, cenová, rozpočtová

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni: formulovat a vysvětlit základní rozdíly peněžní, cenové a rozpočtové gramotnosti, popsat jednotlivé typy finanční gramotností, vědět co je to hotovostní a bezhotovostní styk, co je to kontokorent, druhy platebních příkazů, k čemu slouží inkaso, co je inflace a deflace, vědět jak se tvoří finanční plán, jakou úlohu mají ministerstvo financí, vláda a parlament, tok státních finančních prostředků, z čeho je tvořen státní rozpočet, co je nabídka a poptávka, kde s tisknou peníze a čím jsou kryt, některé zahraniční měny, popsat příklady z praxe.

Vítejte opět u rodinky Rozumných.

2.1 Peněžní gramotnost

Peněžní gramotnost představují kompetence nezbytné pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakcí s nimi a dále správu nástrojů k tomu určených (např. běžný účet, platební nástroje apod.).

- **Peníze, to je platidlo**, V naší republice je Koruna česká, v USA Dolar, ve většině států EU je to Euro atd.
- **Finance to jsou peněžní transakce** = převodu peněžních prostředků. Např. si zafinancuji jazykový kurz, dovolenou atd.

2.1.1 Hotovostní styk a hotovostní operace

„Jo tati, ještě jsi mi nedal kapesné na tento týden, nezapomněl jsi na mě,“ Ozvala se Martina o svá práva.

„Ne zapomněl, ale prosím tě, nemám u sebe peníze. Ty máš na svém účtu úspory. Vyber si týdenní kapesné kartou a já ti peníze převedu na tvůj účet přes internetbanking. Domluveno, „navrhnul táta Martin.

„Dobře, ale ne abys na to zapomněl,“ souhlasila s výhradou Martina.

Co je to hotovostní styk a hotovostní operace

- Vklad a výběr hotovosti u přepážek peněžních ústavů.
- Prostřednictvím vkladového bankomatu vložení držitel platební karty hotovost - 24 hodiny/denně
Výhody:

- o nejste vázáni pracovní dobou pobočky,
- o vklad je levnější než na pokladně,
- o rychlejší způsob bez čekání v pobočce.
- Výběr hotovosti platební kartou u bankomatů peněžních ústavů – pozor, většinou bývá služba zpoplatněna. Pokud budete vybírat z bankomatu jiné banky, než u které máte účet, musíte předpokládat, že poplatek za transakci bude vyšší, než u bankomatu vaší banky.
- Výběr u bankomatu v cizině většinou přesáhne poplatek ve výši 100Kč /výběr.
- Prostřednictvím soukromého šeku

Hotovostní operace

- valuta nákup – nákup cizí měny nebo vklad cizí měny na účet,
- valuta prodej – prodej cizí měny nebo výběr cizí měny z účtu,
- deviza nákup – výběr Kč z účtu vedeného v cizí měně,
- deviza prodej – vklad Kč na účet vedený v cizí měně.

Co je to hotovostní

styk _____

Co je to hotovostní

operace _____

Co je to

PIN _____

2.1.2 Bezhotovostní styk

- šetříte na poplatcích,
- nečekáte ve frontách na pokladnu,
- přes elektronické bankovníctví zaplatíte vše z pohodlí domova/kanceláře.

2.1.2.1 Platební karty – platby jsou zcela zdarma

- o Debetní karta – umožňuje platit penězi, které máte na účtu v dané bance
- o Kreditní karta – umožňuje platit, aniž máte na účtu potřebnou finanční částku. Jedná se v podstatě o úvěr, který musíte obvykle do 45 dnů bance zaplatit. Pokud tak učiníte, tedy uhradíte celou částku, jedná se o bezúročný úvěr. V opačném případě vám banka náúčtuje úrok dle svého platného sazebníku.
- o Další výhoda platební karty

O přestávce volal Marek tátovi. „Ahoj Tati, vyber prosím tě peníze z bankomatu. Večer od tebe potřebuji 330 Kč na školní pomůcky.“

„Marečku, zaplať to prosím tě svojí kartou v obchodě a já ti to převedu na tvůj účet a bude to bez poplatku. Za výběr z bankomatu musím platit, za platbu kartou ne. To přece víš.“

„Vím, táto, a dopadnu jako Martina. Ta si vybrala kapesné, ale zatím jsi jí peníze nepřevedl. Já jsem s ní mluvil.“

„Neboj, Marečku, nikdy jsem vás neošidil. Hned po obědě zadám příkaz k platbě.“

„Tak já ti budu věřit, ale ne že mě zklameš, táto,“ ukončil hovor Marek zároveň se zvoněním na další hodinu.

Pomocí platební karty se můžete i levně pojistit pro cesty do zahraničí. Pojištění platí většinou 12 měsíců, a pokud jej nezrušíte, platí po stržení příslušné částky, automaticky dál.

Takže když se kdykoliv rozhodnete pro cestu do ciziny, nemusíte se bát, odjedete bez pojištění a je vám jedno, jestli je „pátek, nebo svátek“.

A na pláži v Turecku, můžete v klidu vyslechnout hovor manželské dvojice seniorů z Česka:

- „Karle, nechod’ daleko do moře. Jen tam kam vystačíš.“ Volá na manžela slunící se manželka.
- „Ale Maruško, víš, že umím dobře plavat.“
- „Jo umíš, doba v rybníce. Ale tady přijde vlna, spláchne tě. Slyšíš mě, vrat’ se. Víš, že jsme ušetřili 600 Kč za cestovní pojištění.“

- Co myslíte, je dobré mít cestovní pojištění do zahraničí na dovolené, když ano, tak proč _____
- Máte představu, kolik utratíte bez cestovního pojištění do zahraničí při ošetření bolavého zubu _____
- ...a kolik při operaci např. slepého střeva v nemocnici _____

Neděláme reklamu pojišťovně, chráníme vaše zdraví a hlavně vaši kapsu.

InternetBanking 24

Výhody

- nepřetržitý přístup k penězům bez nutnosti mít k dispozici osobní počítač či připojení na internet,
- finanční zvýhodnění elektronických plateb,
- uživatelská podpora na [lince okamžité pomoci](#),
- přehled o veškerém dění na účtu díky aktuálním informacím.

➤ Mobilní bankovníctví

Získání informací o vedení vašeho účtu a zadávání příkazů prostřednictvím mobilního telefonu.

Ráno, než šla Martina do školy, si u bankomatu vybrala ze svého účtu kapesné. Když šla ze školní jídelny, zkontrolovala si přes mobil, zda jí táta už peníze pomocí internetbankingu posla na účet. „Jasně“, procedila mezi zuby,“ sklerotik“ a hned mu z mobilu zavolala.

Na druhé straně se hned po zvednutí mobilu ozvalo“ Martinko, já vím, měl jsem fofr, už jdu na to, hned zadávám jednorázový příkaz na tvůj účet. Za chvíli to tam máš. Jo a řekni Markovi, že mu to už také posílám. Pá,pá.“

Martina si o přestávce opět zkontrolovala účet, a sláva, peníze dorazily.

2.1.2.2 Konkokorent – lákadlo svést se na kolotoči

POZOR: Poplatky, limity, sankční úrokové sazby při překročení limitu, nebo termínu splatnosti, potíže, když kartu ztratíte

Vždyť je to tak jednoduché, tak lákavé. Máte na účtu peníze a pak si jen myslíte, že tam máte ještě peníze. Kreditní karta, to je taková cukrová vata, kterou mlsáte na kolotoči. Najednou zjistíte, že už není co mlsat, ale kolotoč se točí dál.

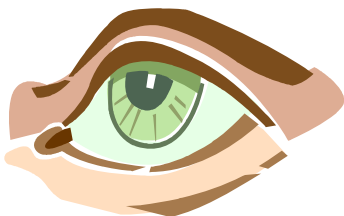
Říkáte si: „Vydělávám, mám peníze, takže utratit plat, to není problém, až bude výplata, tak to zaplatím.“

Ale ouha, pokud nemáte další příjem, jste na nejlepší, pardon nejhorší cestě, která vede do dluhové pasti.

Musíte si půjčit, abyste „nadotovali“ svíji kartu – a už jste v pasti.

POZOR:

Velký bratr nad splácením stále bdí

Bankovní a Nebankovní úvěrový registr je třeba brát vážně, neboť se jedná o „Velkého bratra“ nad splácením. Každý Čech, který by jen zažádal o kontokorent, je v tomto registru sledován, jakou má platební morálku.

Registr sdružuje na pět desítek bank či dalších finančních institucí a disponuje informacemi o více než pěti miliónech lidí. Za osm let existence nashromáždily přes 16,5 miliónu podrobných záznamů.

Jaké jsou výhody bezhotovostního

styku

Jak funguje

internetBanking

Co je to

kontokorent

Co je to úvěrový registr a chtěli byste být v něm

vedeni

2.1.3 Způsob plateb z vašeho účtu v bance

2.1.3.1 Jednorázový platební příkaz

- Úhrada jednorázové platby na jiný účet

2.1.3.2 Trvalý platební příkaz

- Pravidelná platba stejné částky v předem stanovené výši a termínu na jiný účet

2.1.3.3 Sdružené inkaso plateb obyvatelstva (SIPO)

- Souhlas, aby Česká pošta převáděla z vašeho účtu pravidelně peníze, na vámi určené účty na základě požadavku majitelů těchto účtů. K jednotlivým účtům si sami stanovíte limit, který nesmí být překročen.

2.1.3.4 Inkaso

- Dáváte souhlas tím, aby vámi určená osoba, firma, instituce apod. převáděla z vašeho účtu pravidelně peníze na svůj účet. Sami stanovíte limit, který nesmí být překročen.

2.1.3.5 Platba kartou

- Tímto úkonem dáváte souhlas k tomu, aby prodávající, nebo poskytující službu převedl z vašeho účtu peníze na svůj účet. Za tento úkon se neplatí.

2.1.4 Charakteristika finančních institucí

2.1.4.1 Pět kategorií

1. Banky a družstevní záložny
2. Pojišťovny
3. Úvěrové společnosti
4. Penzijní fondy
5. Obchodníci s cennými papíry

• Co je to jednorázová

příkaz _____

• Co je to trvalý

příkaz _____

• Co je to Sdružené inkaso plateb obyvatelstva

(SIPO) _____

Co je to

inkaso _____

Co je to platba platební

kartou _____

2.2 Cenová gramotnost – vývoj cen a inflace

Cenovou gramotnost představují kompetence nezbytné pro porozumění cenovým mechanismům a inflaci. Významnou složkou cenové gramotnosti je porozumění principu „ceny peněz“ v čase, rozdílu mezi nominální a reálnou úrokovou sazbou a porozumění cenám finančních nástrojů a služeb v praktické podobě poplatků a úrokových sazeb.

2.2.1 Co je to inflace

Inflace je ekonomický jev, který označuje všeobecný růst cenové hladiny, neboli snížení kupní síly peněz.

2.3 Nákup a inflace

Inflace v praxi			
	rok 1/Kč	rok 2/ Kč	rok 3/Kč

1 kg hroznů	32	34	37
káva granko	110	115	120
Chleba	20	21	23
Mléko	12	13	15
salám 1 kg.	83	85	88
cena nákupu	257,00	268,00	283,00
	Kč	Kč	Kč
Mzda v letech	257,00	268,00	275,00
	Kč	Kč	Kč

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že první, i druhý rok, jste byli schopni pokrýt inflaci. Mzda, kterou jste vydělali, ji pokryla. Ve třetím roce však inflace převýšila vaši mzdu o 8 Kč, takže něco nemůžete koupit.

„Tati, já už z těch definicí blbnu. Můžeš mi prosím normálně vysvětlit, co je to ta Inflace? Zoufale se zeptala Martina táty.

Ten se chvíli zamyslel a poté ji uvedl následující příklad:

„Představ si Martinko, že šest dnů v týdnu budeš tvrdě pracovat, proto že miluješ hory a vždy každý, sedmý den, do těch hor pojedeš. Peníze, které vyděláš, ti vždy pokryjí tvoje náklady na domácnost a to co ušetríš ti stačí na ty hory. Hory jsou pro tebe motivací, abys těch šest dnů zatnula zby a tvrdě pracovala. A najednou zjistíš, že pořád pracuješ stejně tvrdě, máš stejnou mzdu, ale náklady na domácnost pohltily i peníze na ten sedmý den, na který se těšíš a tu už na tu svoji zálibu nemáš peníze. Pohltit je nenasytý Bumbrlíček jménem INFLACE.“

„No nazdar,“ vzdychla si Martina, „skvělá perspektiva. Ještě že nic nemám. Alespoň se mě inflace nedotkne.“

„Moje milá dcero, to velmi pleteš. Inflace, se týká všech. I když nemáš zatím žádný majetek o který bys v důsledku inflace mohla i přijít. Samozřejmě, že větší strach z inflace by měl mít člověk s matrací vycpanou bankovkami než ten, kdo na majetku příliš nelpí.

Není-li však člověk jako Diogénes, jemuž prý stačil k životu starý sud, ryby a mořský vzduch, inflace se ho více či méně týká. I bezdomovcům se bude lépe dařit, pokud se jejich řady nebudou příliš rychle rozrůstat a lidé se budou zbavovat vysloužilých věcí v ještě dobře použitelném stavu, protože si budou moci dovolit pořídit nové.

Inflace se netýká pouze majetku, ale má vliv na vývoj celé ekonomiky, mj. i na zaměstnanost a výši reálných výdělků, tzn. koupěschopnost obyvatel. Týká se tedy skutečně (skoro) všech.“

2.3.1 Důsledky inflace

- Inflace negativně ovlivňuje mzdy, jejichž kupní síla klesá.
- Nepostihuje vlastníky hmotných statků, protože cena majetku roste stejně jako inflace.
- Z toho důvodu inflace více postihuje sociálně slabší skupiny obyvatel.

Pokud je míra inflace vyšší než nominální úroková míra, klesá hodnota vkladů a půjček. Ztrácejí věřitelé a získávají dlužníci. To znamená, že je vhodná doba na půjčku.

Vysoká úroveň inflace vede ke snížení poptávky, což způsobí celkové snížení odbytu a tedy i reálného produktu.

2.3.2 Co je to deflace

Opačným jevem k inflaci je deflace – tedy pokles cenové hladiny, zatímco dezinflace je snižování míry inflace (tzn. i při dezinflaci cenová hladina roste).

2.3.3 Cena peněz v čase

Významnou složkou cenové gramotnosti je porozumění principu „ceny peněz“ v čase, rozdílu mezi nominální a reálnou úrokovou sazbou a porozumění cenám finančních nástrojů a služeb v praktické podobě poplatků a úrokových sazeb.

Lidé, kteří mají dostatek peněz, si je nedávají ani do matrace, ani na konta, ale investují. Investují na základě informací, protože jak se říká – informace dělají majetek.

Podívejme se třeba na cenu zlata – ta v nynější době roste astronomicky. Kdo má zlaté cihličky, tomu jmění rychle roste. Kdo má peníze na účtu, dostane „mizerný“ úrok.

Peníze by neměly zahálet, ale myslete vždy „na zadní kolečka“.

Co je to

inlace _____

O je to

deflace _____

Jaké jsou důsledky

inlace _____

Koho se týká inflace _____

2.4 Tvorba finančního plánu

Proč lidé neradi sestavují finanční plán?

Protože jejich životní filosofie je: „Chceme si užívat, ne pořád počítat.“

Pokud budete sestavení finančního plánu odkládat na příště, stane se vám, že na své cíle nedosáhnete, nebo ho je odložíte na neurčito.

2.4.1 Deset dobře míněných rad k sestavení finančního plánu

Především mějte na mysli, že plánuje na dobu dopředu. Do plánu zabudováváte jednak realitu a jednak budoucnost. Je to především běh na dlouhou trať, spíše maratonu.

1. Buďte dobře připraveni, opatrujte si své zdraví
2. Dobře se musíte rozcvičit – ať si nenatrhnete svaly
3. Rozvrhněte si síly
4. Správně dýchejte
5. Předpokládejte překážky a úskalí, které vás čekají
6. Počítejte s tím, že dostaví vaše osobní krize
7. Do cíle budete muset možná finišovat
8. Mějte na paměti, že cíl se sice blíží, ale pořád ještě daleko
9. V průběhu běhu se může měnit klima – horko, chladno, déšť
10. Když upadnete, zase vstaňte, nevzávejte, když to vzdáte jednou, už nikdy nedoběhnete, naučíte se ne vyhrávat, ale vzdávat

2.4.2 Jak sestavit finanční plán

Měl by být jednoduchý, věcný, a obsahovat pravdivé vstupy-informace

1. Zhodnocení současné finanční situace - analýza
2. Stanovení reálných finančních cílů
3. Posoudit omezující okolnosti – faktory
4. Způsob dosažení stanoveného cíle – tedy strategii

Stanovme si jednoduchý cíl. Ke svým 60-tým narozeninám chci mít kontě 500 tisíc korun. Zahrnete do plánu vše, co může pozitivně i negativně dosažení cíle dosáhnout.

Definujte svoje osobní

cíle: _____

Pokuste se sestavit svůj finanční plán alespoň v základních

bodech

2.5 Rozpočtová gramotnost

Rozpočtovou gramotnost představují kompetence nezbytné pro správu osobního/rodinného rozpočtu:

- schopnost vést rozpočet,
- stanovovat finanční cíle a rozhodovat o alokaci (omezení) finančních zdrojů
- zahrnuje i schopnost zvládat různé životní situace z finančního hlediska.

Rozpočtová gramotnost zahrnuje vedle výše popsané obecné složky také dvě složky specializované:

1. správu finančních aktiv (např. vkladů, investic a pojištění)
2. správu finančních závazků (např. úvěrů nebo leasingu).

To předpokládá v obou případech orientaci na trhu různě komplikovaných finančních produktů a služeb, schopnost mezi sebou jednotlivé produkty či služby porovnávat a volit ty nejvhodnější s ohledem na konkrétní životní situaci

2.6 Administrativně právní – právo ochrany spotřebitele, reklamace

2.6.1 Právo ochrany spotřebitele

Co byste měli vědět, než si koupíte zboží.

1. Na každé zboží se vztahuje odpovídající záruční doba
2. Každé zboží je možno reklamovat tam, kde jste zboží koupili
3. Máte právo požadovat opravu
4. Výměnu za stejnou věc
5. Vrácení peněz

V případě, že se obchodní zdráhá reklamaci uznat a vy jste přesvědčení o svojí pravdě, můžete se obrátit na Českou obchodní inspekci. Krajní možností je řešení soudní cestou.

Vše se řídí:

- občanským zákoníkem – zákon č. 40/1964 Sb.
- Zákonem o ochraně spotřebitele – zákon č. 634/1992 Sb.

Vysvětlete, zda rozhodnutí obchodů byla při reklamacích správná

„Martine, pamatuješ si na Lídu, od nás ze školy? Tak Lída koupila pro syna halové Adidasy. On šel hrát ven fotbal a rozpadli se mu. Lída je šla reklamovat a paní ji reklamaci neuznala. Lída ale chce dát reklamaci k soudu. Co myslíš, uspěje?“.....

Jak má Martin odpovědět, správně: ANO, nebo NE a proč:

„No vidíš, to já jsem se před chvílí potkal s naším sousedem Petrem, a ten si akorát vlekł novou televizi. Tak jsem se zeptal, jestli mu jedna nestačí a on mi řekl, že mu po roce přestala hrát. Tak ji v záruce reklamoval a oni mu dali po 25 dnech novou.“

Proč dostal souseł Petr novou televizi a proč po 25

dnech

„To moje spolužačka Jana reklamovala kabelku. Rozjeli se jí na ní švy. Po 30 dnech jí nabízeli novou, ale Jana řekla, že k tomu výrobku nemá důvěru, tak jí museli vrátit peníze.“

Proč spolužačka Janě vrátili peníze a měla Jana právo vyslovit nedůvěru k výrobku, nebo se paní na reklamaci spletla

- Jaká je záruční doba spotřebního

zboží

- Pokud je na výrobku napsáno **Spotřebujte do---data**, může být tento výrobek prodáván i po tomto datu

- Pokud je na výrobku napsáno **Minimální trvanlivost do---data**, může být tento výrobek prodáván i po tomto

datu

- Jakou dobu má prodávající na vyřízení

reklamace

Kdy má zákazník právo na výměnu zboží, nebo na vrácení

peněz _____

- Jaká je záruční doba spotřebního zboží – doba, po kterou lze zakoupené zboží, nebo službu reklamovat
- Jaká je záruční doba spotřebního zboží – 2 roky
- Pokud je na výrobku napsáno Spotřebujte do---data, může být tento výrobek prodáván i po tomto datu- ne
- Pokud je na výrobku napsáno Minimální trvanlivost do---data, může být tento výrobek prodáván i po tomto datu – ANO, ale musí být výslovně označeno, že u něho uplynula doba minimální trvanlivosti a musí být prodáván odděleně od výrobků, u kterých tato doba zatím neuplynula
- Jakou dobu má prodávající na vyřízení reklamace- do 30 dnů
- Kdy má zákazník právo na výměnu zboží, nebo na vrácení peněz
 - vada je neodstranitelná, a brání řádnému užívání
 - vada je sice odstranitelná, ale opakuje se stále stejné – pravidlo 3x a dost

Táta Martin se opět pohodlně usadil ve svém oblíbeném křesle a těšil se, jak si přečte noviny a dá s manželkou kafe. Ale všechno mělo být zase jinak. Rodiče miní, děti mění.....

V pokoji se objevila

Martina a jí v patách

Marek.

„Táto, dnes jsem začali probírat peněžní, cenovou a rozpočtovou gramotnost. A já jsem z toho jelen“, bědovala Martina.

„Snad laň“, rýpnul si táta. „Tak maminko, máme další vzdělávací večer.“

„Ale pořád lepší, než aby koukali na televizi, nebo hráli hry na počítači“ doplnila maminka a postavila před tatínka hrnek s vonící kávou a zákusek. „Aby sis obalil nervy“ vysvětlila.

„A co ty tady Marku, ty finanční gramotnost nemáš“, obrátil se táta na syna.

„Ale táto, pořád mi říkáš, co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš, tak jsem se rozhodl rozšířit si svoje obzory, jak říká náš třídní“.

„Tak dobře,“ rezignoval táta, „jdeme na to, tak do mě“.

„No jo, ale já nevím, čím začít“, bědovala Martina.

„Dobře, víš, co jsou to vlastně finance?“ zeptal se táta. Martina zavrtěla záporně hlavou.

„Finance, to nejsou jen peníze. Je to všechno, co souvisí s naší finanční gramotností, nebo spíše v naší zemi finanční negramotností.“

Finančně gramotný občan

- má alespoň hrubou představu o tom, kolik má aktuálně k dispozici vlastních peněz
 - sestavuje si rozpočet a sleduje jeho dodržování
 - plánuje své výdaje alespoň na měsíc dopředu
 - je připraven na situaci ztráty hlavního příjmu
- vytváří si rezervy – např. pravidelným odkládáním části příjmu
 - tyto rezervy mohou být jak obecného charakteru (tedy na "nepředvídatelný výdaj"), tak konkrétně zaměřené, například ztráta příjmu či financování výdajů ve stáří
 - při výběru finančního produktu zvažuje více nabídek a více zdrojů informací
 - zná základní finanční produkty, například v oblasti platebních karet zná rozdíl mezi kartou debetní a kreditní, zejména pokud například kreditní kartu skutečně používá
 - je si vědom rizik spojených s některými finančními produkty – například platebními kartami
 - ví, co dělat, když dojde k odcizení či ztrátě platební karty
 - ví, podle čeho si vybírat finanční produkty, například spotřebitelský úvěr
 - již přemýšlel o tom, z čeho bude žít ve stáří

Jak se chová finančně gramotný občan?

Napište co nejvíce bodů, jak se chová finančně gramotný

občan

„Tak dobře táto, tohle chápu i já,“ ozval se Marek. „I když přesně nevím, co jsou to daně, ale podle toho, jak nadáváš, že jsou vysoké, jsou to asi peníze, které odvádíte s maminkou státu.“

„Brácha má pravdu, my budeme finančně gramotní, snažit se podle toho chovat, ale kde skončí ty vaše daně. U nějakého úředníka, kterého stejně vůbec neznám. A sám říkáš, že stát je nejhorší hospodář. A je to pravda. Podívej se na tu korupci na některých ministerstvech a místních úřadech. Nám se to vůbec nelíbí.“

„To mě také ne. I když říkáš, že úředníka neznáš, to je pravda. Ale konkrétně finance státu spravuje Ministerstvo financí. Na tomto ministerstvu se tvoří státní rozpočet. V jeho čele stojí ministr. A ten vzešel

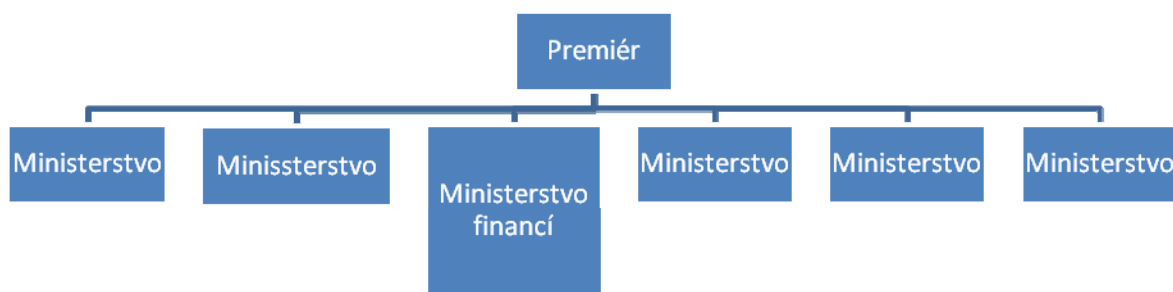
z voleb. Ať se nám to líbí, nebo ne, vzešel našťěstí z demokratických voleb. A ten nese plnou zodpovědnost za státní finance. Jak zodpovědně se chová, to ti nikdo nezaručí,“ dokončil krátkou osvětu táta.

„První si uvědomme, co je to republika, vzniklo ze slova Res publica – věc veřejná. Stát, republika, je nás všech a je věcí nás všech. Na to máme právo“, přidala se maminka.

2.7 Jak funguje ministerstvo financí?

“Než si řekneme, jak funguje ministerstvo financí, podívejme se na jednoduché schéma vlády premiér a ministerstva – na počtu nezáleží, ten se mění.

V čele každého ministerstva stojí ministr, který je podřízen a jmenován premiérem. Chod ministerstva řídí a garantuje příslušný ministr, který je za chod plně odpovědný. Můžete si ho představit jako finančního ředitele velké továrny.“

Ministerstvo financí je ústředním orgánem státní správy pro státní rozpočet republiky, státní závěrečný účet republiky, státní pokladnu České republiky. Ministerstvo financí je také orgánem správy pro finanční trh s výjimkou dozoru nad kapitálovým trhem rozsahu působnosti Komise pro cenné papíry, daně, poplatky a clo a další.

1. Ministerstvo financí připravuje státní rozpočet – co je prakticky finanční hospodaření státu na jeden rok.
2. Po projednání s ministry všech resortů, předkládá ministr financí rozpočet na vládu.
3. Vláda rozpočet odsouhlasí a ve formě zákona předkládá parlamentu ČR, který jako jediný je oprávněn rozpočet schválit, nebo zamítnout.

„No dobře tati, ale proč máme dluh přes jeden bilion korun. Tenhle balík si teda vůbec neumím představit,“ diví se Martina.

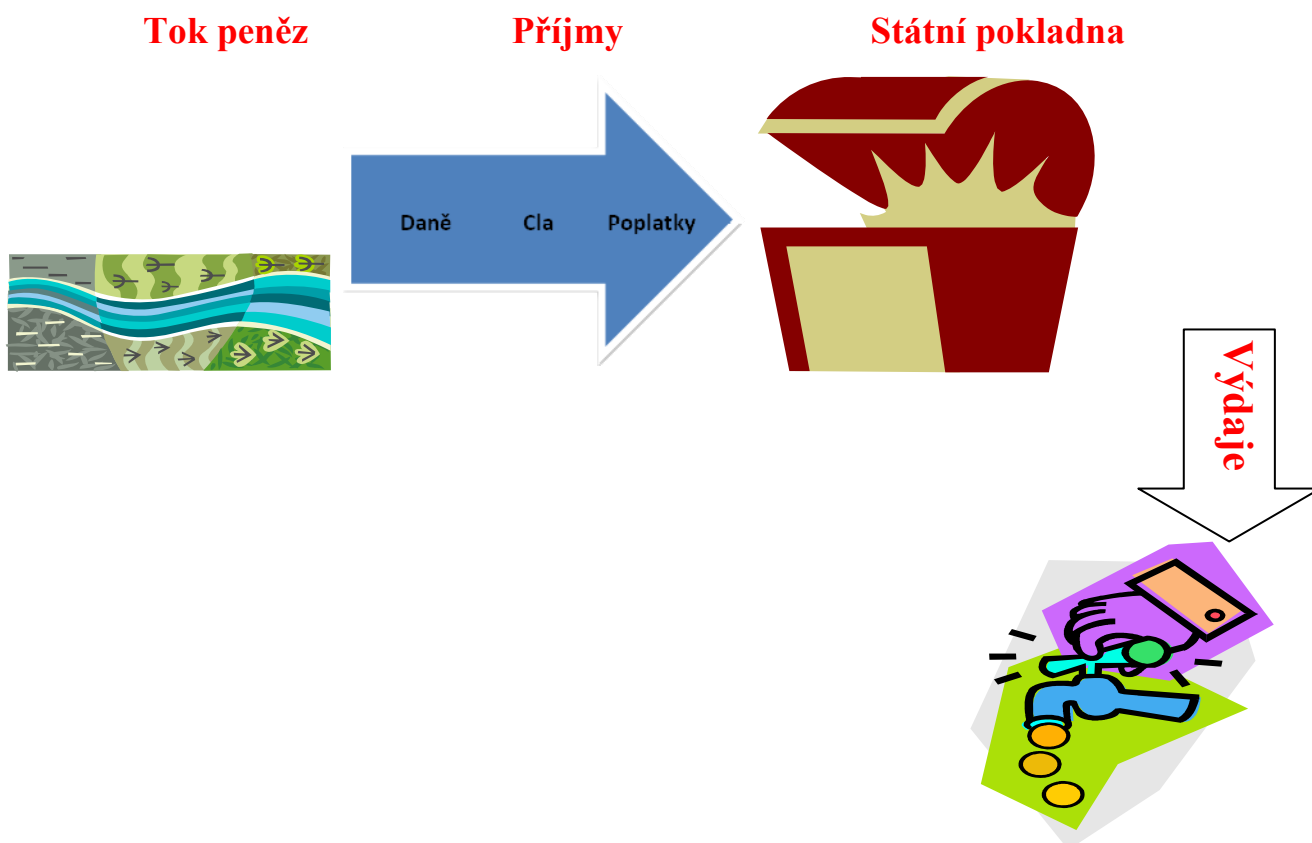
„Na to odpovím otázkou. Ty jsi spokojená s výškou kapesného, které dostáváš? Nejsi, chtěla bys víc a k tomu jsou ještě některé mimořádné výdaje, třeba jedeš na lyžařský výcvik a to znamená zvýšené kapesné. A tak jak nejsi spokojená ty, nejsou spokojeni ani všechna ministerstva. Lépe rozhazuje, než šetří a tak křičí, zdůvodňují, vymýšlejí jak dostat víc miliard do svých resortů. A proto je ten dluh astronomický“, vysvětlil na příkladu táta.

„A z čeho se tvoří rozpočet státu?“ zeptal Marek.

„Představ si řeku, do které přitékají potůčky a říčky – to jsou daně, cla, poplatky. To vše jde do státní kasy, na které je vodovodní kohoutek ze které tečou výdaje proudem. A protože ten výtok je větší, než přítok, tečou do pokladny i státní půjčky.“ Vysvětlila tentokrát maminka.

Státní rozpočet je plán finančního hospodaření státu, obvykle na jeden rok. Má formu zákona, který navrhuje vláda a schvaluje parlament. Státní rozpočet obsahuje odhad příjmů z různých zdrojů a rozdělení výdajů do různých kapitol. Jakmile je rozpočet schválen, je využití prostředků jednotlivých kapitol v kompetenci vlády, ministerstev a dalších institucí. Příjmy státního rozpočtu tvoří především daně, dále cla, poplatky a další příjmy. Výdaje státního rozpočtu pokrývají činnosti státu, které jsou buď dané zákonem případně ústavou (tzv. mandatorní výdaje)^[zdroj?], nebo jimiž vláda realizuje svoji politiku. Příjmy a výdaje státního rozpočtu jsou centralizovány do peněžního fondu, který soustřeďuje státní finance.

Státní rozpočet je plán finančního hospodaření státu, obvykle na jeden rok. Má formu zákona, který navrhuje vláda a schvaluje parlament. Státní rozpočet obsahuje odhad příjmů z různých zdrojů a rozdělení výdajů do různých kapitol.

Typy rozpočtu

schodkový též **deficitní rozpočet** (výdaje jsou vyšší než příjmy), důsledky: ztráta efektivnosti ze zdanění, nahrazování kapitálu veřejným dluhem, zvyšování inflace, deformace importu v důsledku zahraniční zadluženosti.

vyrovnaný rozpočet (výdaje se rovnají příjmům)

přebytkový rozpočet (příjmy jsou vyšší než výdaje)

Je možno řešit zvýšením daní, krácením veřejných výdajů, využitím prostředků z privatizace (krytí aktivity), dluhovým financováním (prodejem vládních obligací jak doma, tak i v zahraničí), emisním financováním (přímé úvěrování centrální bankou (u nás zakázané) a nebo monetizací dluhu – odkup cenných papírů vydávaných státem centrální bankou, ovšem ne přímo, ale ze sekundárního trhu) a kombinací uvedených.

Příjmy do státního rozpočtu

- daně, cla, poplatky
- dotace, podpory, dar
- prodej zpoplatněných statků a služeb
- půjčky od státu

Výdaje ze státního rozpočtu

- státní výdaje v podobě nákupu veřejných statků (obrana státu, školství, zdravotnictví, kultura, státní správa, komunikace a infrastruktura apod.)
- transferové platby v podobě subvencí firmám (finanční pomoc zemědělcům)
- transferové platby domácnostem (podpora v nezaměstnanosti, sociální dávky apod.)
- intervence (náklady na vládní zásahy spojené s řízením a regulací jiných subjektů)
- platby na úhradu jistiny i úroků z přijatých úvěrů nebo emitovaných státních dluhopisů

Co je to ministerstvo

financí

Jaké jsou základní příjmy státního

rozpočtu

Jaké jsou výdaje státního

rozpočtu

Typy státního

rozpočtu

Jaký typ státního rozpočtu má ČR na letošní

rok?

„A pro dnešek stačí. Zítra přijde děda Petr s babičkou. Chtějí měnit na domečku střechu, tak se poradit, jak si připravit výběr firmy. Chce zpracovat nabídku, aby mohl udělat poptávku.“

„A můžeme být u toho, to bude docela zajímavé,“ shodli se oba sourozenci. „Tak jo, ale teď už“, „já vím,“ skočil tátovi do řeči Marek, „vyčůrat, pomodli a spát“. „Padejte oba, rozesmál se táta.

2.8 Co je to poptávka a nabídka a k čemu slouží

„Jo rodiče, chtěl jsem vám říct, co se mi stalo. Po škole jsem se stavila v supermarketu, a když jsem vyšla ven, tak ke mně přiskočili dva chlápci a začali mi nabízet hodinky a prstýnky, určitě značkové za výhodnou cenu. Byli dost dotěrní, a nechtěli chápat, že nic nechci. Takže mně zachránil spolužák Zdeněk. On měří skoro dva metry, takže se chlápci odporoučeli.“

„Vidíš Martino a tady máš v praxi další téma finanční gramotnosti. Nabídka a poptávky v praxi. I když ne určitě legální. Ale takhle nějak, i když samozřejmě v daleko kulturnějším provedení, funguje nabídka a poptávka. Např. obchod, nebo obchodní řetězec osloví několik dodavatelů, třeba na dodávku mléka stanoví si kritéria, za kterých je připraven podepsat smlouvu.“

„Takže když nabídnu litr mléka za 5 Kč, tak můžu dodávat,“

„To není tak jednoduché. Jednak si každý dodavatel spočítá, pod jakou cenu už nemůže jít. Výrobce musí mít taky zisk. Z čeho by obnovoval stroje a tak dále. Ale v zásadě cena je jedním, i když většinou nejdůležitějším kritériem. Roli hraje také kvalita, včasnost a množství dodávky. Většinou od množství se odvíjí i cena. Říká se tomu množstevní sleva. No a odběratel se s jedním, nebo i více dodavateli dohodne na všech podmínkách, podepíše smlouvu a může se uskutečnit dodávka. A my si pak chodíme nakupovat. Obdobně to chodí i v jiných oborech. Ale pozor, také se někdy firmy dohodnou na stejných cenách, například v okolí města benzínové pumpy. Tomu se říká kartelová dohoda. Když se jim to prokáže, dostanou pokuty od Úřadu pro hospodářskou soutěž.“

„Tak rodinko, právě dorazil děda s babičkou. Chce se poradit, kterého dodavatele si vybrat na tu opravy střechy u nich na domečku. Marku, kam se hrneš. To tě nebude bavit.“

„Ale u toho potřebuji být. Jednak si rozšířím svoje obzory, jak říká táta, ale hlavně musím dohlédnout, aby to moc nestálo. Děda by utratil zbytečně moc za střechu a pak když za ním přijdu, omezí se tok jeho odměn za moje dobré známky a já, bych mohl dopadnout, jako náš státní rozpočet, v mínusu a to si rozhodně nechci připustit. Takže už to chápete, že je to v mém osobním zájmu.“

Všichni se rozesmáli a děda konstatoval „Tak to s tou tržní ekonomikou a finanční gramotností do budoucna nebude zas tak špatné,“ Otočil se na svého zetě. „Tak Martine, můžeme se do toho pustit? Martina se určitě také přidá a Marcelko, s babičkou nám uvaříte kafe a něco na zub.“

Jak to dopadlo s výběrem stavební firmy na opravu střechy dědova domku? To nám řekne Marek.

“Děda poptal 5 firem. S tátou si na internetu přečetli reference o firmách, nějaké reference měl táta od kamarádů. Děda si nechal u kamaráda, který dříve dělal rozpočty domů, a teď je v penzi spočítat na kus papíru, kolik by oprava měl asi stát. Nakonec jsme vybrali druhou nejlevnější firmu. Ta kromě odpovídající ceny nabízela delší záruku, kratší termín a zakrytí a další zajištění střechy před deštěm. Navíc doložila pojištění na stavbu. Ted' už jenom, aby dodrželi všechno, co podepíší ve smlouvě.

Táta vždycky říká, že cena by měla odpovídat kvalitě výrobku. A babička dodala.- Laciný, dvakrát placený.

Jo a bych nezapomněl, pro mě je důležité, že cena je dobrá a já se díky tomu nedostanu do potíží státního rozpočtu. Děda mi za známky odměnu nekrátil...“

Napište, proč je někdy vysoká a proč někdy nižší cena

ropy _____

Proč je vysoká cena

vody _____

Proč jsou naopak nižší ceny u masa, mléka

atd. _____

Co je to kartelová

dohoda

2.9 Jak se tisknou peníze a čím je kryt měna

Tisk bankovek – ve státní tiskárně cenin na speciální bankovní papír, mají ochranné prvky.

Krytí bankovek je součástí celkového krytí měny, která je kryta aktivy České národní banky, z nichž nejvýznamnější je položka "Pohledávky vůči zahraničí včetně cenných papírů v cizí měně", zahrnující především devizové rezervy. Podrobně se lze se strukturou aktiv a pasiv ČNB seznámit v bilanci ČNB publikované dekadně na internetové adrese ČNB

2.9.1 Jaké znáte zahraniční měny a kde se používají

Zahraniční měny

<u>Brazílie</u>	Brazilský real (BRL)
<u>Bulharsko</u>	lev (BGN)
<u>Chorvatsko</u>	kuna (100 lipa) (HRK)
<u>Čínská lidová republika</u>	čínský jüan, ofic. renminbi (CNY)
<u>Francie</u>	euro (EUR)
<u>Jihoafrická republika</u>	jihoafrický rand (ZAR)
<u>Maďarsko</u>	forint (=100 fillérů) (HUF)
<u>Německo</u>	euro (EUR)
<u>Rakousko</u>	Euro (EUR)
<u>Švédsko</u>	švédská koruna (SEK)
<u>Švýcarsko</u>	Švýcarský frank (CHF)
<u>Tunisko</u>	tuniský dinár (TND)
<u>Turecko</u>	nová turecká lira (YTL)
<u>USA</u>	United States dollar(USD)
<u>Velká Británie</u>	Libra šterlinků (GBP)

Kde se tisknou

bankovky_____

Jaké je krytí

bankovek_____

Jaké znáte zahraniční měny a kde se

používají_____

2.10 Příloha č. 1 k lekci 2

KVÍZ - ÚTRATY A PLATBY

Rozdělte žáky do několika týmů po třech.

PRAVIDLA SOUTĚŽE: Stejná jako v bodě 1.13.

Další cvičení – lekce 2

Cvičení je rozděleno dle vědomostí, dovedností a schopností dětí. Pro metodiku modulu jsme zvolili systém mladší děti – cca do 12 let a starší od 12 let. Kategorie dětí se mohou prolínat. Vše záleží na vývoji dítěte. Proto není nutno toto vymezení ze strany lektora striktně ctít.

Děti - mladší

Úlohy, ve kterých děti a mládež operují s hotovostní formou peněz různé nominální hodnoty.

Děti - mladší

Úlohy, ve kterých děti a mládež operují s hotovostní formou peněz různé nominální hodnoty.

Ivana a Radka mají dohromady 9 pětikorunových mincí. Ivana má o 25 Kč více než Radka.

Kolik mincí má Ivana a kolik

Radka? _____

1. Petr strádá pětikorunové mince Pavel dvoukorunové. Petr má dvakrát méně mincí a přitom o 20 Kč více než Pavel. Kolik mincí a kolik korun má každý

z nich? _____

2. Vyplatěte bankovkami částku 3 500 Kč (k dispozici máte bankovky v hodnotě – 50, 100, 200, 500, 1000 Kč) tak, aby počet bankovek byl:

a) co

nejmenší; _____

b) co

největší; _____

c) právě

dvacet. _____

Děti - starší

Úlohy, týkající se hospodaření v domácnosti.

1. Existuje několik poplatkových sazeb za odběr elektrické energie. Nejčastěji se vyskytuje sazba B a sazba BN. V roce 1999 se v sazbě B platilo 2,19 Kč za 1 kW/h a měsíční poplatek činil 58 Kč bez ohledu na spotřebu. V sazbě BN se platilo 0,91 Kč za 1 kW/h a měsíční poplatek činil 103 Kč bez ohledu na spotřebu. Určete, při jaké měsíční spotřebě (vyjádřené s přesností na desetiny kW/h) byla finančně vhodnější sazba B. Úlohy řešte graficky i výpočtem_____

2. a) U Plýtválů již rok kape kohoutek teplé vody. Za minutu nakape 10 kapek. Odhadněte, kolik litrů teplé vody se tak zbytečně ztratí za rok.
- b) Na ohřev 1 000 litrů vody se spotřebuje přibližně 50 kWh elektrické energie. Kolik korun stálo zbytečné ohřátí kapající vody?_____

3. Jeden centimetr námrazy v chladničce zvyšuje náklady na elektrickou energii až o 75 %. Kolik korun to může znamenat za rok?_____

3 Tržní ekonomika a peníze

O čem bude lekce 3

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni: formulovat a vysvětlit základy tržní ekonomiky, koloběhu peněz, popsat rozdíl mezi tržní a centrální ekonomikou, vyjmenovat platidla v různých zemích, procvičit si vše pomocí příkladů z praxe. Získat povědomí o smluvních vztazích a případných sankcích za jejich nedodržení, o ochraně soukromého vlastnictví, o nezaměstnanosti a jejích příčinách, o funkci ČNB.

LEKCE 3

Tržní ekonomika a peníze

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni: formulovat a vysvětlit základy tržní ekonomiky, vysvětlit základy podnikání, co to je a jak funguje plánovaná ekonomika, jak to fungovalo v ČR před rokem 1989, k čemu slouží peníze jako platidlo, banky a koloběh peněz, dělba práce od pravěku, co je to směna peněz a kurzovní lístek, cena výrobku, jak si spočítet ceny s DPH a bez DPH, vyjmenovat platidla v různých zemích, procvičit si vše pomocí příkladů z praxe.

3.1 Co to je tržní ekonomika?

Definice tržní ekonomiky.

Tržní ekonomika znamená systém založený na směně, kde lidé vstupují do vzájemných směnných vztahů. Tržní systém se řídí těmito základními pravidly:

- Dodržování smluv
- Ochrana soukromého vlastnictví
- Volný vstup na trhy

V zemi, která má tržní ekonomiku, musí být tato pravidla součástí právního řádu. Existují tři druhy sankcí, které vynucují dodržování těchto pravidel:

- Zákonné sankce
- Morální sankce
- Sankce tržní konkurence

Zákonné sankce ztělesňuje stát – policie, vyšetřovatelé a soudy. Morální sankce reprezentuje veřejné mínění. Porušení norem v tržní ekonomice znamená sankce ze strany státu i veřejného mínění. Nejúčinnějším druhem sankcí jsou ovšem sankce tržní konkurence.

Obecné předpoklady fungování tržního mechanismu:

1. Existence konkurenčního prostředí - soutěživost
2. Relativní volnost vstupů a výstupů výrobců na trh
3. Volná tvorba cen na základě nabídky a poptávky na trhu
4. Vytváření obecných podmínek pro působení tržních mechanismů ze strany státu.

Jak básníci neztrácejí naději.

Citát:

„Podstatou podnikání je levně nakoupit, draze prodat, platbu pozdržet.“

Režie: Dušan Klein

Rodinka Rozumných se sešla u snídaně. Alespoň v sobotu a v neděli se snažili udržet tento rituál, kdy jsou všichni pohromadě. Táta si vzpomněl na setkání se spolužákem

„Včera jsem se potkal s kamarádem z vysoké. Zašli jsme na kafe. Míšovi se daří. Podniká v oblasti vymáhání pohledávek pro banky a pojišťovny. Zaměstnává v call centru 30 operátorek. Chtěl

zjistit kontakty na vedení naší banky. Chce jim nabídnout svoje služby. Zeptal jsem se ho, kdy v sobě prvně, objevil sklony k podnikání. Bylo ještě v době hlubokého socialistického plánování. Jeho teta v té době se vdala do tehdejší Německé Spolkové republiky, součást dnešního Německa. Jednou mu k vánocům přivezla kalkulačku. V té době to bylo, jako když dnes dostanete od rodičů svoji vysněnou motorku. Ve třídě stoupla jeho autorita o 300 %. Holky se kolem něj točili víc, než dřív a počet „kamarádů“ se také rozrůstal. Kalkulačka se zalíbila soudružce učitelce a Míša v tom uměl vždycky „chodit“ a tak se domluvili, že jí kalkulačku prodá. Dohodli se na ceně 800Kč! To byla tehdy polovina platu učitele! V NSR stála tato kalkulačka 20 marek, což bylo v té době 400 Kč.“ Oproti ceně měl Míša 100% zisk!“

„Ale byl to přece dárek,“ ozval se Marek. „Jak to vysvětlil tetě a doma?“

„Míša uměl vždycky ze všeho vybruslit. Na to jsem se ho zeptal taky. Řekl, že ji ztratil, teta mu posla druhou kalkulačku. Já vám to neříkám, že to bylo fér. Ale chtěl jsem vám ukázat, jak funguje tržní ekonomika. U nás v té době byly kalkulačky nedostatkové zboží. Dnes koupíte takovou kalkulačku za 120 Kč. Trh se nasytil a technologie se posunuly daleko dopředu.“

“Tati a co mám dělat, abych mohl začít podnikat i když nebudu mít pro začátek peníze?“

“Když to vezmeme od této doby, je zatím se hlavně dobře učit i finanční gramotnosti. Čím budeš mít vyšší vzdělání, tím bys měl mít větší přehled a ten ti usnadní se více orientovat, jak a co chceš dělat.“

“Tím chceš říct, že když nebudu mít alespoň maturitu, tak nemám šanci podnikat? Co když budu řemeslně zručný?“

“Podívej, samozřejmě všichni nemůžeme mít vysokou školu. K podnikání je nutné mít především jasnou představu, čeho chci dosáhnout. Odhodlání, že to opravdu chci. Samozřejmě, že podnikají i lidé, kteří jsou vyučeni třeba jako kadeřnice, automechanici, stoláři, malíři. Ale je potřeba mít povědomí co podnikání obnáší. Vyučený automechanik může být úspěšnější podnikatel, než vysokoškolák s červeným diplomem. Ale nesmí zakrnět a stále si doplňovat informace a třeba i vzdělání. Už si to pochopil?“

„Jo bráško, ale taky pak můžeš zkrachovat a co pak“, rýpla si Martina.

Ted' musela maminka přijít se svojí ochránářskou rukou. „Martin určitě nezkrachuje. Já mu věřím. Ale kdyby přece, mám dobrý recept na to, jak se stát milionářem. Znam to z vyprávění. Koupíš jablko za korunu, prodáš ho za dvě. Za dvě koupíš jablka a prodáš za čtyři.

...

“Jo, to je bezva. A na jablkách zbohatnu. A jak to on dělá miminko dlouho, než měl ten milion?”

“No on to dělal tak dlouho, až si vezmeš miliardářovu dceru.” Dopověděla anekdotu maminka.

- Co je to tržní ekonomika _____

- Popište, co je to konkurenční prostředí _____

- Jak funguje nabídka a poptávka _____

- Chtěli byste někdy podnikat, když ano, tak v jakém oboru _____

- Jaké si myslíte, že přináší výhody a nevýhody podnikání _____

- Jaké si myslíte, že přináší výhody a nevýhody být zaměstnancem _____

Proč jsou počítače a mobilní telefony levnější, než před 5

lety

3.2 Co to je plánovaná ekonomika a jak funguje

“Jo mládeži, Když jsme si popovídali o tržní ekonomice, víte jaký je nejkrásnější sen kapitalisty – monopol.”

“ Já znám monopoli, ale to je hra. Co je to monopol to nevím,“

“ Víte, že máme dvě základní filosofie. Kapitalismus, kde vše má svého vlastníka a stát nereguluje trh. A socialismus, kde většina firem a služeb je řízena státem prostřednictvím jeho úředníků. A tomu se říká monopol. Nikdo si nesmí konkurovat a ceny jsou určovány státem. Rohlík v Chebu stojí stejně, jako v Praze, Brně, nebo v Koutech nad Desnou.”

3.3 Jak to fungovalo u nás před rokem 1989

“Všechno plánovala Ústřední plánovací komise. Od jehly, přes toaletní papír, k lokomotivám. A když jsme nesehnali toaletní papír, tak byly dobré i noviny... Uzavírali se pětileté hospodářské plány, tak

zvané pětiletky. A když něco chybělo, říkalo se tomu nedostatkové zboží, na které se stály fronty. Mezi „prostým lidem,“ tak nám tehdy říkali politici vlády jedné strany KSČ, se tomu říkalo „podpultovky“. Známa, řekla známé, moje známá shání třeba punčocháče. Ta schovala pod pultem a řekla, že mi je prodá, ale že nemůže sehnat banány pro děti. Tak jsem sehnala banány a měla jsem punčocháče. A když jsem chtěla koupit kilo hovězího masa, tak i když jsem nechtěl, musela jsem k tomu koupit i kilo bůčku. Co koukáte mládeži, Vy neznáte pohádku o kohoutkovi a slepičce? Znáte, tak to opravdu fungovalo. Ve všem“.

„Tak bych se prostě sbalila a jela si to koupit do ciziny“.

“Mohli jsme cestovat volně do NDR, Maďarska a omezeně do Polska. Když jste vyjeli do ciziny, museli jste před hranicemi vyplnit cestovní prohlášení, kde jste museli napsat, co vyvážíte přes hranice, například. Hodinky značky PRIM 1 ku, snubní prsten zlatý 1 kus, řetízek, zlatý 1 kus. Když jste se vraceli zpět, museli jste prokázat, že vše zase vezete zpět a vypsát vše, co jste nakoupili, co bylo povoleno převést pře hranice. Samozřejmě se pašovalo. Třeba dětské oblečení z NDR a Polska, kde bylo mnohem levnější, než v tehdejší ČSSR.“

“To chcete říct, že jste nemohli jezdit k moři, studovat v cizině?”

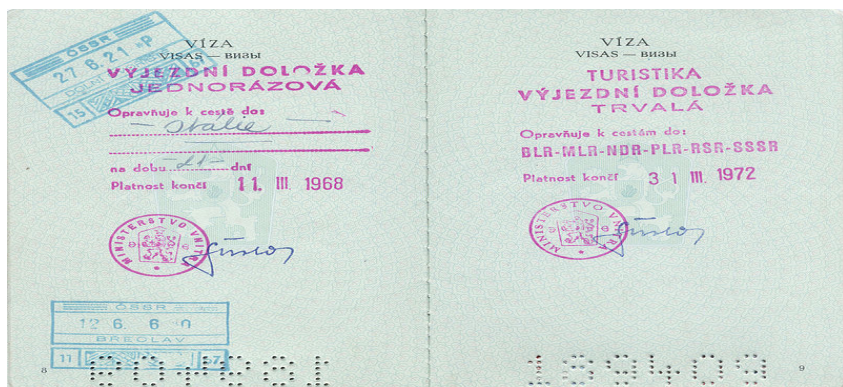
“V cizině studovali jen vyvolení, děti vládnoucích činitelů a jejich známí a ti, co jim poklonkovali. Co se týká cestování, mohli jsme, ale jen přes cestovní kancelář Čedok, nebo CKM, ale to jste si museli vystát pořádně dlouho front, s rizikem, že až na vás přijde řada, už bude plánovaný počet míst vyprodán. Opět fungovala pohádka o kohoutkovi a slepičce. Druhou možností bylo vycestovat na devizový příslib pro individuální cesty. Jeho získání bylo buďto za úplatek v penězích, protislužbou. Jedině tak jste mohli získat takzvané devizové prostředky, většinou dolary, ale jen v minimálním množství. A ještě jste neměli vyhráno, museli jste ještě získat výjezdní doložku, což bylo zvláštní úřední povolení. Na to všechno jste mohli čekat i několik let. My jsme si žádali s tatínkem 3x a pak nás to přestalo bavit a jezdili jsme do Maďarska na Balaton, kterému se říkalo „Maďarské moře. Ti, co to nemohli vydržet, emigrovali. Zkrátka podařilo se jim převážně dostat na zájezd do tehdejší Jugoslávie a přes utečenecké tábory, hlavně v Itálii, Německu a Rakousku zůstat v těchto zemích, nebo odcestovat například do Austrálie, USA, Kanady. Byty a domy jim stát zabavil a získali je zase prominentní politici, úředníci a jejich známí.“

Fronta v den prodeje zájezdů u Cestovní kanceláře mládeže před rokem 1989

„S cestováním před rokem 1989 byl spojený ještě jeden fenomén, nemám na mysli nic jiného, než výjezdní doložku.

Výjezdní doložka byl dokument – zvláštní povolení, bez kterého nebylo v době komunistické vlády možné překročit československé státní hranice. K legálnímu překročení hranic bylo potřeba mít platný cestovní pas opatřený příslušnou výjezdní doložkou.“

“Vrat’me se hospodářství a ekonomice. Ochrana vlastnictví soukromého byla vedlejší podřadnou záležitostí, socialistický člověk měl vlastnit jen takový majetek, který potřeboval k zajištění základních životních potřeb, vše ostatní byl nadstandard.

Trestným činem bylo jakékoliv soukromé podnikání, jakýkoli obchod se ziskem. Koupit například auto za dvacet tisíc a za půl roku ho prodat za pětadvacet tisíc bylo trestným činem, viník mohl být potrestán za to, že věc koupil se spekulativním úmyslem. Zvláštní kapitolou byli meloucháři, což byli řemeslníci, kteří dělali práci načerno.

Bez melouchářů, by se například postavilo jen zanedbatelné množství rodinných domů. Socialistické stavební organizace musely přednostně stavět pro stát a jiné socialistické organizace.

Téměř veškerá půda byla v užívání státu, v osobním vlastnictví mohlo být maximálně 10 arů. To je na venkově směšná výměra, u každé usedlosti byla zahrada nebo louka mnohem větší. V prvopočátcích kolektivizace tyto pozemky, které měly větší výměru než 10 a, JZD obdělávalo nebo je členům přidělilo jako záhumnky (soukromé hospodářství člena JZD, které mu mělo zajistit potraviny), později zásluhou velké mechanizace nastal problém s jejich obděláním. Režim využil nízkých mezd (v roce 1983 byla průměrná mzda okolo 2.000 Kč).“

Socialismus neznal pojem nezaměstnanost. Vytvářel uměle pracovní místa. Kdo neměl práci, mohl jít do vězení. Takových příkladů socialistického hospodaření by bylo ještě hodně. Ale už stačí.“

„Až nás zase budete chtít děsit, budeme si raději povídat o upírech.“

Co je plánované

hospodářství _____

Co to byla Ústřední plánovací

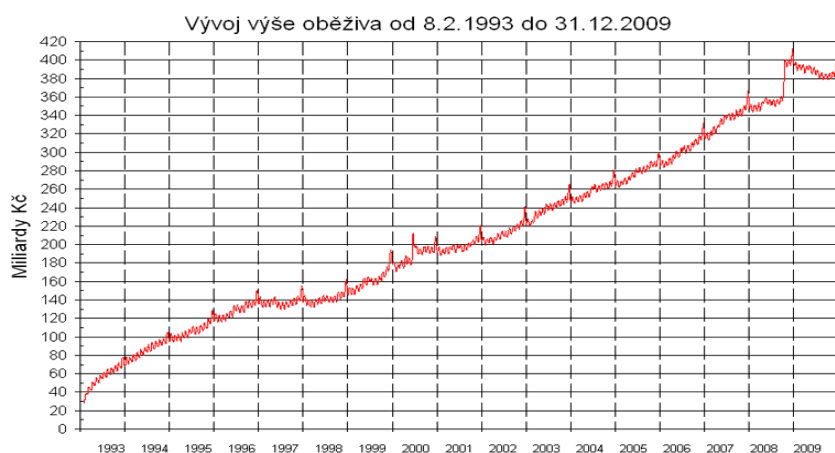
komise _____

Co si představíš, když se řekne devizový příslib a výjezdní

doložka _____

3.4 K čemu slouží peníze jako platidlo

Za peníze se dá koupit všechno, ale jak se zpívá v jedné písničce „štěstí za něj nekoupíš...“

Slouží k získání zboží a služeb. Dá se jimi stanovit přesně cena.

Peníze, nebo-li platidlo, ať už si pod tím představíme cokoli, je to něco, co je tu s námi a ještě dlouho jistě bude.

Peníze nám umožňují jak obdarovat, tak zbankrotovat. Z hlediska historie, byli peníze různé předměty, které určovali hodnotu, kterou daný předmět má. Bylo tomu až do dvacátého století, kdy se upustilo od zlatého standardu, kdy určitou částku představovalo určité množství zlata. Peníze jsou to, co bohatí mají a chudí ne, nebo málo. Je to něco, co by jsme chtěli všichni, a přesto to je jenom něco, zač si můžeme něco koupit. To znamená, že nikdy netoužíme po samotných penězích, ale po to co symbolizují.

V první lekci jsme si představili české peníze. Nyní se k nim vrátíme.

Jaké má česká měna bankovky a kdo je nich

vyobrazen

Jaké má česká měna kovové

mince

Co je pro nás nyní výhodnější měna Koruna česká, nebo Euro a

proč _____

Kolik jste u sebe měli nejvíce peněz a co jste si za ně koupili, nebo jste s nimi naložili

jinak _____

3.5 Banky a koloběh peněz

“Táto, když pracuješ v bance, proč vlastně banky existují a co je koloběh peněz v životě?”

“Vzpomínáš si, jak jsme byli na dovolené v Římě a šli jsme si prohlédnout památky. Co jsme udělali se zavazadly, abychom se s nimi nemuseli nosit a aby nám je někdo neukradl. Dali jsme je do úschovny. No a banky poskytují stejnou službu. Fungují jako úschovna našich peněz, abychom je nemuseli nosit po kapsách, nebo jako to dělali naši prarodiče schovávat je v posteli. Tak, jako si před odjezdem vlaku vyzvedneš zavazadla, tak si z běžného účtu kdykoliv vložíš a vyzvedneš svoje peníze.”

„Jo, ale do úschovny zavazadel musíme ta zavazadla osobně donést. To u banky nemusíme peníze osobně donést až na přepážku. I když poplatky platíme i v bance. Našla jsem si na internetu kalkulačtor a docela mě ty poplatky štvou. Já dávám do banky úspory a půjčuji bance za směšný úrok svoje peníze, aby mohla banka vydělávat a ještě platím poplatky za poskytované služby. Tady jsem ti táto – bankéři vypsala, za co všechno se musí platit bance. Co ty na to. Platím za vedení účtu, Zasílání výpisu z účtu, Frekvence zasílání výpisu z účtu, Platební karta, Výběr z bankomatu vlastní banky, Výběr z bankomatu cizí banky, Výběr z bankomatu v zahraničí, Přímé bankovníctví, Přímé

bankovníctví, Příchozí platba z cizí banky, Odchozí platba (příkaz k úhradě) do vlastní banky, Odchozí platba (příkaz k úhradě) – do cizí banky, Provedení trvalého příkazu – do vlastní banky, Provedení trvalého příkazu – do cizí banky, Provedení inkasa – do vlastní banky, Provedení inkasa – do cizí banky, Vklad na účet na pobočce, Vklad nadměrné částky na účet na pobočce (tzv. nadměrný vklad), Vklad na účet přes bankomat, Výběr na pobočce, Příjem mincí, Výměna bankovek

“Matinko, máš pravdu, ale já, jako řadový zaměstnanec s tím nic nenadělám. Tržní ekonomika funguje, jak funguje a musíme věřit, že se si trh vyřeší. Ale tak jako má náklady úschovna zavazadel na vlakovém nádraží, tak má samozřejmě náklady i banky. Budovy, zaměstnanci, bezpečnostní systémy, úroky, které nám platí apod., musí také vydělávat. Proto peníze půjčuje, z toho má úrok a vybírá poplatky za provedené operace/transakce.“

“Já bych ti řekla něco o koloběhu peněz. Nedávno jsem četla článek od Lindy Goodmanové, která je populátorkou koloběhu peněz popsala ho takto:

Dejme tomu, že váš příjem je deset tisíc korun měsíčně. Z nich je 80% vašich, tedy 8 tisíc Kč. Dalších 10%, tedy jednu tisícovku, musíte uložit na zlé časy. Zbylých 10%, tedy poslední tisícovku, věnujte. Kupte za to dárek, přispějte potřebným, pošlete na charitu, obdarujte nepříteli. Pokud to budete dělat pravidelně, peníze se vás budou držet, protože podporujete jejich tok.

Upozorňuji, že v uvedeném příkladu je třeba řídit se procenty, nikoliv částkou. Jinými slovy: z jakéhokoli příjmu je 80% vašich, 10% uložte a 10% věnujte.

Komu to nebude fungovat, udělal někde chybu.

Na to mi volali z T-Mobile. Nabízeli mi „výhodný tarif“, ovšem na konci hovoru se ukázalo, že bych musel mít nové číslo. Tato sebranka holičů („holit“ jako „ždímat peníze“) prozradí levárnu vždycky až nakonec. Nedoporučuji jí 10% z příjmu věnovat ani náhodou.“

„Ale existuje i jiné vysvětlení – vtipnější“.

Pane Nováku, odkud berete peníze?

Z nočního stolku.

A kdo vám je tam dává?

Moje žena.

A ta je bere odkud?

Já jí je dávám.

A vy máte ty peníze odkud?

Vždyť říkám, že z nočního stolku.

„Ale jak nám radí Linda Goodmanová, nezapomínejme na „zadní vrátka“. Je třeba si šetřit. Moje milé děti, můžete mi říct, proč byste měli, až budete vydělávat peníze, šetřit?“

Nechejme nyní Martinu a Marka přemýšlet a

Proč je dobré šetřit. Na co si chci v nejbližší době našetřit já

sám

Jak funguje koloběh

peněz

Nouzové případy

Je extrémně důležité, abyste měli rezervní fond, který by v případě nouze pokryl neočekávané výdaje. Ať už by šlo o neočekávanou opravu auta, nebo náhlou ztrátu zaměstnání. Ideálně by vaše nouzová rezerva měla být schopna pokrýt od tří do šesti měsíců vašich běžných výdajů.

2. Důchod

I když vám možná důchod přijde jako něco, co je velmi velmi daleko a nemá cenu se tím vůbec zabývat,

důchod je velmi dobrým důvodem, proč byste měli šetřit. Čím dříve začnete na důchod šetřit, tím méně starostí budete mít v budoucnu. S dobrou investicí navíc budou v průběhu času vaše peníze pracovat pro vás. Důchod je skutečně velmi dobrý důvod, proč pravidelně spořit, nebo chcete v budoucnu přizpůsobovat svůj jídelníček aktuálním slevám v nejlevnějším supermarketu?

3. Vlastní bydlení

Nenajdete pravděpodobně lepší investici než do vlastního bydlení. I kdybyste si měli pořídit na hypotéku jen malou garsonku, pořád jde o peníze, které budete investovat do svého a nikoli platit nájem za byt, který vám nikdy nebude patřit. Měsíční splátky hypotéky vás potom samy donutí šetřit.

4. Prázdniny a luxus

I když to možná zní poněkud marnotratně, je důležité, abyste uměli i odpočívat a peněz si užít. Můžete si klidně našetřit na cestu na Bahamy, cestu kolem Evropy, nebo jen na prodloužený víkend na Šumavě. Ale stejně tak je dobrou motivací i zakoupení playstation, permanentky do divadla, nebo cokoli jiného, po čem toužíte a z čeho budete mít radost. Právě tento typ cílů bývá pro šetření nejlepší motivací, protože se pohybuje v relativně krátkodobém horizontu a jeho výsledek je nejen příjemný, ale i hmatatelný.

5. Očekávatelné náklady

Dalším důvodem k šetření jsou budoucí, které očekáváte a víte o nich, že skutečně přijdou. Jde o peníze, které si dáváte stranou pro budoucí opravy auta, domu, vybavení bytu a podobně. Pravděpodobně neočekáváte, že vám budou věci sloužit až do vaší smrti bez jediného zádrhelu, je proto dobré ve svém finančním plánu počítat s jistou mírou opotřebení.

6. Vaše vzdělání

Bezpochyby tím nejlepším a nejnávratnějším důvodem k šetření je vaše budoucí vzdělání. Vzdělávejte se, navštěvujte kurzy, studujte, rozvíjejte své schopnosti, doplňujte si znalosti a buďte si jisti, že půjde o nejlépe vynaložené peníze ve vašem životě. Hned v závěsu se potom drží investice do vzdělání vašich dětí.

3.6 Dělbá práce od pravěku po dnešek

Život v jeskyni

“Pokud si chceme něco říci o dělbě práce, je potřeba znát alespoň základy z historie, abychom se z ní mohli poučit a pokud možno, neopakovat stejné chyby. Přirozená dělba práce je dělba práce mezi mužem a ženou. Muž lovil, aby zajistil potravu rodu, žena sbírala plodiny a připravovala pokrmy. Jak vidíte, dělit se o práci, pomáhat si, není výmysl moderní doby, ale funguje od starší doby kamenné. Proběhly tři společenské dělby práce.

Jako první se oddělilo zemědělství od sběru a lovu – období neolitu

Ve druhé etapě se oddělila samostatná řemesla od zemědělství – doba bronzová

V poslední třetí etapě dochází k osamostatnění obchodu

Víte, že v poslední době se stále více hovoří o roli žen ve společnosti. Ženy ale vedoucí postavení již měli. Říkalo se tomu období matriarchát – žena jako zachovatelka rodu. Bylo to v období od starší doby kamenné do doby měděné.

V době měděné přebírá vedoucí úlohu muž, jako lovec, řemeslník, ochránce a bojovník. Nastává období patriarchátu. ..

“Jo to znám z dějepisu. Když chtěl muž manželku, vlítnul do nějaké jeskyně, tam ji chytil za dlouhé vlasy a kyjem v jedné ruce a ženou ve druhé si ji odtáhl do svojí jeskyně. A byla svatba. Kdyby takhle někdo táhl Martinu, u toho bych chtěl být,” pot’ouchle se smál Marek.

„Blbečku,“ okomentovala Markovi výroky Martina.

3.7 Dělbba práce v rodině

“Tak jo, historii jsme si zopakovali, ale vrátíme se do současnosti,” zavel táta. „Já si vzpomínám, jak to fungovala u nás doma. Dříve to bylo více rozděleno více na tak zvané mužské a ženské práce. Zejména vesnici. Muž měl na starosti těžkou práci, skládání uhlí, nošení vody, tam kde nebyl vodovod, opravy domu, nebo bytu. Žena se starala, jak se říká „o teplo rodinného krbu“. Vařila, prala, žehlila, nakupovala, více se věnovala se dětem. Oba sice pracovali, ale na ženě toho leželo více.“

“Naštěstí se i toto více mění. Vidíte to například u nás doma. Nakupujeme většinou s tatínkem, případně i s vámi. Když jste byli malý, pomáhal mi tatínek s úklidem, chodil s vámi na procházky a výlety, abych si mohla psychicky odpočinout. A když jsem se vrátila do práce, pomáhal mi i s vyzvedávání ze školky. Víte sami, že s vámi učí a umí vám poradit. Když se něco doma pokazí, a neumí to opravit, zajistíme po dohodě opraváře ten, kdo má na to zrovna čas. Není sice žádný kuchař a já to po něm ani nechci, ale uvařit umí a jak sám říká, čaj by nepřipálil. I když je ještě hodně domácností, kde to s dělbou práce není tak horké.“

“Jo, a já vynáším koš se smetím a bez řečí“.

„A já pomáhám s úklidem a občas i s vařením.“

“Jasně děti naše, ale jste přece součástí rodiny. A pokud chceme, abychom si vyšetřili čas na společné akce, musíme snažit každý. Jak říkával MUDr. Plzák“:

„ Každý doma v něčem autoritou . Největší chybou manželů je, vše dělat spolu. Hrůza. Každý v rodině musí dělat něco pro ty ostatní, musí to být vyvážené, nikdo nesmí mít pocit, že jiným slouží. A na závěr - správná rodina se o práci doma vůbec nebaví, každý ví, co má dělat - bez keců. O to víc času třeba na srandu. „

Co je to

matriarchát _____

Co je to

patriarchát _____

Jak má rozdělenou dělbu práce lidské

tělo _____

Jak by podle vás měla vypadat dělba práce

v rodině _____

“Stejně tak musí fungovat dělba práce v dobře fungující firmě. Vedení firmy – management – musí firmu řídit, výroba musí vyrábět, obchodníci obchodovat a snažit se co nejvíce prodat. IT pracovníci zabezpečovat techniku a servis, uklízečky uklízet. Ale hlavně, každý musí být profesionál ve svém oboru. Jedině tak bude firma dobře fungovat.”

3.8 Stanovení ceny výrobku – výpočet

Příklad:

Podnikatelský záměr zahájení výroby určitého výrobku

Podnikatelský záměr vychází z následujících předpokladů:

- prodejní cena výrobku [p] 2000 Kč/kus
- plánovaný objem výroby [q] 200 Ks/rok
- průměrné variabilní náklady [PVN]
- spotřeba materiálu 520 Kč/kus
- ostatní náklady 680 Kč/kus
- celkové průměrné variabilní náklady 1200 Kč/kus
- fixní náklady [FN] 40000 Kč/rok

Výpočet s využitím analýzy bodu zvratu:

Náklady

- variabilní náklady $1200 \cdot 200 = 240000$ Kč
- fixní náklady 40000 Kč

- náklady celkem $240000 + 40000 = 280000$ Kč

Tržby $2000 \cdot 200 = 400000$ Kč

Zisk před zdaněním $400000 - 280000 = 120000$ Kč

Rentabilita

$R = \text{zisk} / \text{CN} \cdot 100 = 120000 / 280000 \cdot 100 = 0,43 \cdot 43\%$

Kritické množství produkce, nebo-li kritická mez (bod zvratu)

$q_k = \text{FN} / (p - \text{PVN}) = 40000 / (2000 - 1200) = 50$ ks

3.8.1 Jak si můžete spočítat Daň s přidané hodnoty (DPH)

Výpočet podle § 37/1 Z DPH:

$\text{Daň} = \text{Cena Bez daně} \cdot \text{koeficient}$

$\text{Koeficient} = \text{sazba daně} / 100$

Koeficient pro sazbu 20% = 0,20 (19% = 0,19)

Koeficient pro sazbu 10% = 0,09 (9% = 0,09)

PŘÍKLADY na výpočet ceny včetně DPH:

Cena chleba bez DPH je 19,70 Kč. Cena včetně DPH 10%: $19,70 \times 1,10 = 21,67$ Kč

Cena televize bez DPH 14 550 Kč. Cena včetně DPH 20%: $14\,550 \times 1,20 = 17\,460$ Kč

Výpočet podle § 37/2 Z DPH:

$\text{Daň} = \text{Cena Včetně Daně} \cdot \text{koeficient}$

$\text{Koeficient} = \text{sazba daně} / (100 + \text{sazba daně})$

Vypočtený koeficient se zaokrouhlí na čtyři desetinná místa

Koeficient pro sazbu 20% = 0,1667 (19% = 0,1597)

Koeficient pro sazbu 10% = 0,0909 (9% = 0,0826)

PŘÍKLADY na výpočet ceny včetně DPH:

Cena chleba včetně DPH je 21,67 Kč. Výpočet výše DPH 10%: $21,67 \times 0,0909 = 1,97$ Kč

Kontrolní součet: $19,70 + 1,97 = 21,67$ Kč

Cena televize včetně DPH je 17460 Kč. Výpočet výše DPH 20%: $17460 \times 0,1667 = 2910,58$ Kč

Kontrolní součet: $14550 + 2910,58 = 17460,58$ Kč

3.8.2 Směna peněz

V první lekci jsme si říkali, že **Směny peněz probíhají v bankách a směnárnách.**

Na základě níže uvedeného kurzovního lístku proved'te následující výpočet výměny peněz:

Protože se letos rodina Rozumných rozhodla strávit dovolenou v Chorvatsku a mají vše zajištěno, potřebuje táta vyměnit na benzín a dovolenkovou útratu. Táta Martin pověřil Martinu výměnou Korun českých za Chorvatské Kuny (HRK) a protože se rozhodli strávit 2 dny na Balatonu, potřebují vyměnit ještě Maďarské forinty (HUF). A protože mu z loňska zbyly ještě Americké dolary USD a jejich kurz klesá, chce je táta vyměnit zpět na Kč.

1. Za 8 000 Kč chce vyměnit Chorvatské Kuny
2. Za 3 000 Kč chce vyměnit Maďarské forinty
3. Za 256 USD chce zpět Kč

Pomůžete Martině s výměnou:

3.9 Kurzovní lístek

Stát		Kód	Mn.	Valuty nákup	Valuty prodej	
Austrálie		AUD	1	19,000	19,300	Graf
Chorvatsko		HRK	1	3,350	3,450	Graf
Dánsko		DKK	1	3,340	3,380	Graf
EU		EUR	1	24,800	25,200	Graf
Japonsko		JPY	100	22,700	23,200	Graf
Kanada		CAD	1	18,700	19,000	Graf
Maďarsko		HUF	100	9,000	9,200	Graf
Norsko		NOK	1	3,190	3,230	Graf
Polsko		PLN	1	6,280	6,430	Graf
Švédsko		SEK	1	2,770	2,810	Graf
Švýcarsko		CHF	1	19,800	20,200	Graf
USA		USD	1	18,700	19,000	Graf

Stát		Kód	Mn.	Valuty nákup	Valuty prodej	
Velká Británie		GBP	1	28,800	29,300	Graf

4 Všechno má svého majitele, vše někomu patří

O čem bude lekce 4

Po prostudování této lekce byste měli být schopni: pochopit, co je ochrana soukromého vlastnictví. Že krádež, ať je jakákoliv je trestná, zamyslet se nad tím, jak byste reagovali, pokud by vám někdo ukradnul nápad, myšlenku, vynález. Měli byste se více naučit více ctít hodnoty. Co je to piráctví a proč je trestné. K čemu slouží ochranné svazy. Vysvětlíme si pojem rozhodčí doložky ve smlouvě a co je klamavé jednání klamavá reklama a jak se proti tomu bránit.

LEKCE 4

Všechno má svého majitele, vše někomu patří

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni: pochopit, co je ochrana soukromého vlastnictví. Že krádež, ať je jakákoliv je trestná. Co je to piráctví a proč je trestné. K čemu slouží ochranné svazy. Vysvětlíme si pojem rozhodčí doložky ve smlouvě a co je klamavé jednání klamavá reklama a jak se proti tomu bránit.

4.1 Ochrana vlastnictví

“Pokud by nebyla ochrana osobního vlastnictví, nikdo by se snažil mít vlastní majetek a zbohatnout. Vytvářet hodnoty, které se dědí z generace na generaci, starat se, rozšiřovat svůj majetek, firmu, podnikání. Všichni by žili v chudobě a chaosu.

Piráctví je špatné, ale lidé se ho stále dopouštějí a nedělejme si iluze, nikdy nevymizí. Je tresné a můžeš za něj i do vězení a samozřejmě poškození budou požadovat náhradu škody, která může být několi set tisíc, nebo i miliony korun. “

Piráctví je:

- Okrádá autora díla o jeho odměnu
- Je nezákonné
- Bude se stále více zvyšovat investování do ochranných prvků, které se budou snažit ztížit piráctví

Proč jsou piráti:

- Domnívají se, že piráctví není nezákonné
- Příliš vysoká cena díla na trhu
- Těžko dohledatelné pro policii
- Závist bohatým

Stále ještě u nás platí modifikované heslo:

„Kdo neokrádá stát a nyní i bohaté, okrádá rodinu“.

4.1.1 Všechno má svého majitele

- Ochranný svaz autorský (www.osa.cz) – hudební díla
- Česká protipirátská unie (www.cpuilm.cz) – filmová díla
- Business Software Alliance (www.bsa.cz) - software
- Úřad průmyslového vlastnictví

(www.upv.cz) – průmyslové (ochranné známky, patenty, užité vzory...)

4.1.2 Rozhodčí doložka

“Piráctví je věc, se kterou nelze souhlasit, ale ještě je tady další riziko, které ohrožuje nás všechny. A to je klamavé jednání, neboli nekalé praktiky, kterými se prezentují některé rádoby firmy a jedinci, kteří

předem vědí, že nás chtějí oklamat, ošidit. Dopředu vědí, že to, co slibují a nabízejí, nejsou schopni a ani ochotni dodržet. Jsou ale bohužel lidé, kteří jim „skočí na lep“ a doslova se nechají oškubat jako husa na pekáč. Vyvíjejí na nás nátlak, abychom ihned na místě podepsaly smlouvu, která je nevýhodná, jednostranně sestavená v jejich prospěch. A navíc většinou obsahuje tak zvanou rozhodčí doložku.“

„Co to je rozhodčí doložka?“

“Pepa si půjde půjčit peníze do nebankovní firmy. Firma mu předloží smlouvu a v ní bude napsán:

Smluvní strany se dohodly, že případné spory vzniklé mezi nimi z právních vztahů založených touto smlouvou nebo v souvislosti s ní budou rozhodovány v rozhodčím řízení s vyloučením pravomoci obecných soudů, a to rozhodcem panem..... bytem Rozhodčí řízení se bude konat v místě určeném rozhodcem. Řízení před rozhodcem se bude konat způsobem uvedeným v Řádu pro řízení před rozhodci ad hoc. Smluvní strany se dohodly, že náklady rozhodčího řízení, tj. poplatek za rozhodčí řízení, paušální náklady rozhodčího řízení a vyúčtovanou zálohu na náklady rozhodčího řízení uhradí ta strana, která neměla ve sporu úspěch, a to v takovém poměru, v jakém ve sporu podlehla. Výši nákladů řízení a jejich rozdělení určí rozhodci ve svém nálezu.

Na tom nic, co bylo v rozporu s našim právem. Celá „finta spočívá v tom, že:

Rozhodce musí být zletilý a způsobilý k právním úkonům. Dle zákona tedy nejsou požadavky příliš vysoké.

Ani zmínka o tom, že musí mít právní vzdělání. A navíc rozhodce píše do smlouvy zhotovitel smlouvy. Takže si tam navrhne člověka, o kterém ví, že příslušnou úhradu rozhodne vždy v tak zaveném rozhodcovském nálezu v jeho prospěch a ne ve prospěch Pepy. I kdyby byl Pepa v právu. Celou věc na popud Pepy může řešit soud, ale vzhledem k rozhodcovské doložce nemusí Pepa uspět.“

„A jak se můžu proti tomu bránit.“

“Jednoduše. Nepodepisovat žádnou smlouvu, ve které je rozhodčí doložka. Tím se dobrovolně zříkám v případě sporu, řešit tento spor soudní cestou. Ještě jednou, nepodepisujte nic, co bude mít rozhodčí doložku a hlavně, přečtěte si smlouvu, nebo si vezměte s sebou a poraďte se. Pokud vám v tom bude někdo bránit, odejděte a v případě vyhrožování z jeho strany, i to už se stalo, volejte ihned policii, ale nepodepisujte.“

4.1.3 ČERNÁ LISTINA KLAMAVÝCH PRAKTIK

Černá listina obsahuje výčet praktik, které jsou automaticky považovány za klamavé a agresivní. Zde již není třeba zabývat se tím, zda je či není dané jednání v rozporu s požadavky odborné péče a zda je způsobilé ovlivnit chování spotřebitele.

a) nedodržování etických kodexů

„prohlašuje, že se zavázal dodržovat určitá pravidla chování (kodex chování) nebo že tato pravidla chování byla schválena určitým subjektem, ačkoli tomu tak není“

„Naše firma že je členem Hospodářské komory České republiky od roku 1990. Při své činnosti se řídíme etickým kodexem HK ČR, ke kterému jsme se přihlásili – zejména se řídíme zásadami dobrých mravů, nepoužíváme nekalé praktiky, jako je zavádějící reklama, nelegální získávání informací apod. předcházíme sporům, v případě jejich vzniku vždy usiluje o smírnou a efektivní cestu řešení.“

Prohlášení je ve skutečnosti pouze na oko- firma není členem komory, nepřihlásila k žádnému etickému kodexu a už vůbec nemá zájem dodržovat uvedené zásady. Podnikatel spoléhá na to, že spotřebitel dá přednost podnikateli, za nímž stojí určitá věhlasná organizace. Být členem určitého seskupení a užívat jeho logo je totiž zpravidla prestižní záležitostí, přinášející nepochybně konkurenční výhodu.

b) neoprávněné užívání značky

„neoprávněně používá značku jakosti nebo jiné obdobné označení“

„Je toto mléko skutečně produktem ekologického zemědělství? “Je sice označeno jako BIO, nikde však nevidím zebru (značka ekopotravin) osvědčující eko původ.“

Pokud je potravina označena značkou BIO, je garantováno, že byla vyrobená ze surovin pocházejících z ekologického zemědělství – byla tedy vyrobena určitým specifickým způsobem. Proces výroby biopotravin podléhá přísným požadavkům a kontrolám, výrobky poté nesou označení toho, že kontrolami prošly a že byly schváleny certifikačním orgánem, jejich kvalita ale i cena je obvykle vyšší. Pokud je výrobek označen značkou BIO, ve skutečnosti však není produktem ekologického zemědělství, jedná se o klamavou praxi. Nikdo nemá být nucen k tomu, aby si vždy dané skutečnosti musel před koupí ověřovat.

c) Nepravdivé prohlášení, že výrobek / služba byly schváleny ač tomu tak není

„prohlašuje, že jemu, jeho výrobku nebo jím poskytované službě bylo uděleno schválení, potvrzení nebo povolení, ačkoli tomu tak není, nebo takové prohlášení není v souladu s podmínkami schválení, potvrzení nebo povolení“

d) vábivá reklama

„nabízí ke koupi výrobky nebo služby za určitou cenu, aniž by zveřejnil důvody, na jejichž základě se může domnívat, že nebude sám nebo prostřednictvím jiného podnikatele schopen zajistit dodávku uvedených nebo rovnocenných výrobků nebo služeb za cenu platnou pro dané období a v přiměřeném množství vzhledem k povaze výrobku nebo služby, rozsahu reklamy a nabízené ceny (vábivá reklama)“

„Pouze v našem obchodě teď nyní nakoupíte LCD televizor za bezkonkurenční cenu 10.000 Kč. Neváhejte a navštivte naši provozovnu“!

Reklama, která se objeví ve všech celostátních denících a inzeruje prodej LCD televizorů za bezkonkurenční cenu, aniž by obchodník měl posléze dostatečně přiměřenou zásobu s ohledem na poptávku, kterou měl na základě reklamy očekávat, je zakázaná. Prodávající se snaží přilákat spotřebitele do svého obchodu a spoléhá na to, že pokud již spotřebitel vynaložil úsilí a náklady, aby do provozovny dorazil, nebude chtít odejít s prázdnou a vybere si třeba jiný kus.

e) Slevy, slevy, slevy....

„s úmyslem propagovat jiný výrobek nebo službu nabízí výrobek nebo službu za určitou cenu a poté je odmítá ukázat spotřebiteli nebo odmítá přijetí objednávky nebo dodání výrobku nebo služby v přiměřené lhůtě nebo předvede vadný výrobek“

Při slevách někdy prodávající strhávají původní cenu nebo ji přelepí novou tak, aby ji zákazník už neviděl a aby tedy neměl možnost porovnat, jak moc je nákup výhodný.

f) Pouze dnes ušetříte...

„nepravdivě uvádí, že výrobek nebo služba budou nabízeny pouze po omezenou dobu nebo že budou nabízeny pouze po omezenou dobu za určitých podmínek s cílem přimět spotřebitele k okamžitému rozhodnutí, aniž by mu poskytl přiměřenou lhůtu potřebnou k informovanému rozhodnutí“

„Pouze dnes ušetříte polovinu- nekupte to, když je to tak levné!“

g) záruční podmínky psané čínskými znaky

„přislíbí poskytnout záruční a pozáruční servis spotřebitelům, s nimiž před uzavřením smlouvy jednal jazykem, který není úředním jazykem členského státu, v němž proběhlo jednání, a následně poskytne servis pouze v jiném jazyce, aniž to spotřebiteli jasně sdělil před uzavřením smlouvy“

„Pokud splňujete následující podmínky, zboží Vám rádi vyměníme“ – čínské znaky

Je-li kupujícím spotřebitel, činí záruční doba (plynoucí ode dne převzetí zboží kupujícím) u spotřebního zboží 24 měsíců. Je-li na prodávané věci, jejím obalu nebo návodu k ní připojeném vyznačena v souladu se zvláštními právními předpisy lhůta k použití věci (expirace), skončí záruční doba uplynutím této lhůty. Záruční doba se prodlužuje o dobu, po kterou bylo zboží v záruční opravě. V případě výměny zboží za nové v záruční době začíná běžet nová záruka. Záruka se nevztahuje na běžné opotřebení zboží způsobené jeho obvyklým užíváním.

h) tvrzení, že výrobek / služba jsou dovolené

„tvrdí nebo vytváří dojem, že prodávaný výrobek nebo poskytovaná služba jsou dovolené, i když tomu tak není“

Náš přístroj je bezpečný – vyhovuje všem bezpečnostním požadavkům....

i) pouze v našem obchodě Vám nabízíme záruku 24 měsíců

„nepravdivě uvádí jako přednost nabídky práva, která vyplývají spotřebiteli přímo ze zákona“

„Pouze v našem obchodě Vám garantujeme záruku 24 měsíců“ Pokud se Vám zboží koupené v našem obchodě během této doby porouchá, pouze u nás reklamaci vyřídíme ihned - pokud to nebude možné, nejpozději do 30 dní. Nečekejte zbytečně!

Záruční doba pro kupujícího spotřebitele činí u spotřebního zboží 24 měsíců. Proávající tuto dobu nemůže zkrátit, může jí pouze prodloužit. Pokud veřejně deklaruje toto právo jako pouze jemu vlastní, mate tím dosud nerozhodnutého spotřebitele.

Stejná situace je i s tvrzením, že pouze v tomto obchodě Vám prodávající reklamaci vyřídí ihned, nejpozději do 30dnů. Rovněž se jedná o práva, která má spotřebitel ze zákona a které musí každý prodávající respektovat, jinak má spotřebitel právo od kupní smlouvy odstoupit.

j) skrytá reklama

článek v časopise vyzdvihující určitý výrobek, „propaguje ve sdělovacích prostředcích výrobky nebo služby způsobem, při němž si spotřebitel nemusí uvědomit, že se jedná o placenou reklamu výrobku nebo služby“

k) zastrašování

„uvádí nesprávné údaje o povaze a míře rizika pro osobní bezpečnost spotřebitele nebo jeho rodiny, pokud si jeho výrobek nekoupí nebo nevyužije jím nabízenou službu“

„Víte o tom, že podle posledních statistik stoupl počet vloupání do bytů o 20%? Chraňte své nejbližší a svůj majetek a zakupte si náš jedinečný zabezpečovací systém. Pouze tak bude Vaše rodina v bezpečí“

Ve skutečnosti k žádnému zvýšení počtu vloupání nedošlo- statistiky byly smyšlené (spotřebitel bude tuto skutečnost jen stěží ověřovat). Podnikatel pouze navozuje pocit strachu a spoléhá na to, že mnoho z nás neváhá pro bezpečí své rodiny sáhnout hluboko do kapsy.

l) napodobování jiného výrobce

„propaguje výrobek způsobem, který u spotřebitele může vyvolat dojem, že byl vyroben určitým výrobcem, ačkoliv tomu tak není“

„Je to opravdu Adidas? Není těch pruhů nějak moc?“

Častou klamavou praktikou je vyvážení falzifikátů značkových oděvů, obuvi atd. Nejčastěji jsou padělány ochranné známky Puma, Adidas, Lacoste, Diesel, Nike a Diddl.

m) pyramidové programy

„vytvoří, provozuje nebo propaguje program, ve kterém odměna pro spotřebitele závisí především na získání dalších spotřebitelů do programu, nikoli na prodeji nebo spotřebě výrobku (pyramidový program)“

„Nejlepší brigáda – nejrychleji vydělané peníze“ Staňte se našimi obchodními zástupci a vydělejte si za pár dní vysoké výděvky“

Podnikatel láká zájemce na snadný výdělek. Stačí zaplatit „pouze“ za proškolení a zapojení do sítě. Ve skutečnosti je tato cena neúměrná hodnotě vynaložených nákladů. Podnikatele vydělává na těchto vstupních poplatcích nikoli ze zisků z prodeje z inzerovaných výrobků / služeb.

n) konec činnosti - totální výprodej každý měsíc

„učiní nepravdivé prohlášení, že zamýšlí ukončit svoji činnost nebo že přemísťuje provozovnu“

„Konec prodeje – totální likvidace zásob za minimální ceny. Zvláštní nabídka pouze dnes“ Nevadí, že nový koberec nepotřebujete - za takovou cenu, jakou Vám nabízíme my, ho již nekoupíte. Neváhejte, na skladě jsou poslední kusy.

Obchodník navozuje u potenciálních zákazníků pocit, že končí svou činnost a že mají poslední jedinečnou příležitost u něj nakoupit – to navíc za minimální ceny. Spotřebitel je nucen k okamžitému rozhodnutí, bez možnosti porovnání nabídky s obdobnými. Obchodník ve skutečnosti svoji obchodní činnost nekončí – zboží je za stejných podmínek k dispozici dlouhodobě. Spotřebitel mezitím naneštěstí narazil na nabídku mnohem výhodnější.

o) zaručeně vyhrajete

„prohlašuje, že jím nabízené nebo prodávané výrobky nebo služby usnadní výhru ve hrách založených na náhodě“

Blíží se období letních dovolených a Vám chybí prostředky?

p) vyléčí všechny nemoci..

„nepravdivě prohlašuje, že výrobek nebo poskytnutá služba může vyléčit nemoc, zdravotní poruchu nebo postižení“

„Pouze náš přístroj Vám vrátí plné zdraví. Navíc omládnete a stanete se ještě krásnější“

Ve skutečnosti přístroj nemá žádné prokázané léčivé účinky.

q) klamání o nákupních podmínkách

„poskytuje nesprávné informace o tržních podmínkách nebo o možnosti opatřit si výrobek nebo službu, aby tak přiměl spotřebitele koupit si tento výrobek nebo nabízenou službu za méně výhodných podmínek, než jsou běžné tržní podmínky“

r) soutěže o ceny, které neexistují

„nabízí výrobky nebo služby prostřednictvím soutěže o ceny, aniž by byly ceny uděleny nebo aniž by ceny odpovídaly původní nabídce nebo byla udělena odpovídající náhrada“

s) nic není zadarmo

„uvádí u výrobku nebo služby slova „gratis“, „zdarma“, „bezplatně“ nebo slova podobného významu, pokud spotřebitel musí za výrobek nebo službu vynaložit jakékoli náklady, s výjimkou nezbytných nákladů spojených s reakcí na nabídku, s převzetím výrobku nebo služby nebo jejich doručením“

t) matení spotřebitelů přikládáním faktur k propagačním materiálům

„přiloží k propagačnímu materiálu výzvu k provedení platby s cílem vyvolat u spotřebitele dojem, že si nabízený výrobek nebo službu již objednal, ačkoli tomu tak není“

u) skrytý profesionál

„vyvolává dojem nebo nepravdivě uvádí, že nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo se prezentuje jako spotřebitel“

„Mladý pár s dětmi hledá byt za rozumnou cenu – spěchá“

Ve skutečnosti se za inzerátem skrývá realitní kancelář, která tímto způsobem nabízí své služby. Realitní kancelář sází na to, že se ozvou lidé, jež budou soucítit s mladou rodinou, která má momentálně bytovou nouzi, na inzerát realitní kanceláře by však jinak neodpověděli – nechtějí totiž platit tučné provize realitnímu makléři. Obdobná situace se často objevuje při prodeji ojetých vozů, kdy se za inzerátem skrývá profesionální prodejce ojetých automobilů.

v) celosvětová záruka

„vyvolává dojem nebo nepravdivě uvádí, že záruční i pozáruční servis k výrobku je poskytován i v jiném členském státě než ve kterém je výrobek prodáván“

<http://www.triky.eu/home/erna-listina-klamavych-praktik>

4.1.4 JAK SE BRÁNIT NEKALÉMU JEDNÁNÍ

Pokud se setkáte s jednáním, které Vám připadá nekalé, obraťte se na dozorový orgán.

Ve většině případů se bude jednat o **ČOI – Českou obchodní inspekci** (více informací naleznete zde - <http://www.coi.cz>), která je dozorovým orgánem ve všech případech, kdy neexistuje orgán speciální, viz níže jmenované.

V oblasti prodeje zemědělských, potravinářských, kosmetických, mydlářských, saponátových a tabákových výrobků je dozorovým orgánem **SZPI – Státní zemědělská a potravinářská inspekce** (více informací naleznete zde - <http://www.szpi.gov.cz>)

Na úseku veterinární péče vykonává dozor **SVS - Státní veterinární správa** (více informací naleznete zde <http://www.svscr.cz/>)

Dozor na úseku poskytování finančních služeb vykonává u bankovních subjektů **ČNB – Česká národní banka** (více informací naleznete zde <http://www.cnb.cz/>), u nebankovních subjektů poskytujících spotřebitelské úvěry je to opět ČOI.

Dozor nad ochranou spotřebitele dále vykonávají:

- na úseku ochrany zdraví lidí, zejména z hlediska zdravotní nezávadnosti výrobků a poskytovaných služeb, provádějí dozor též orgány ochrany veřejného zdraví (hygienické stanice)
- SÚKL – Státní ústav pro kontrolu léčiv
- Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva

Jak postupovat při podávání podnětu?

Postup je snadný. Podnět můžete podat jakkoliv – ústně, písemně, faxem či elektronicky. Z podání musí být patrné, kdo je činí a které věci se týká - především je třeba identifikovat podnikatele a popsat problematiku jednání.

Co se stane se smlouvou, která byla uzavřena na základě takového nekalého jednání?

Pokud dojde na základě nekalého jednání podnikatele k uzavření smlouvy, nemusí to vždy znamenat, že musíte smlouvu plnit. Někdy je smlouva neplatná, někdy máte možnost od smlouvy odstoupit. Vždy je vhodné poradit se o dalším postupu s odborníkem, ušetří Vám to mnoho sil, času a případně i dalších peněžních prostředků. Využít můžete odborné rady advokáta (seznam advokátů, ze kterého si můžete vybrat advokáta, který pro Vás bude nejvhodnější z hlediska regionu či specializace můžete nalézt zde <http://cak.aquasoft.cz/?Lang=cs-cz>) anebo některé z bezplatných právních poraden (např. AOP – Asociace občanských poraden – <http://www.obcanskeporadny.cz/> či SOS – Sdružení ochrany spotřebitelů o.s. - <http://www.spotrebitele.info/poradna/>)

1) Smlouva uzavřena v důsledku omylu

Pokud došlo k uzavření smlouvy v důsledku omylu, který je podstatný (bez něho by k uzavření smlouvy vůbec nedošlo) a podnikatel takový omyl vyvolal nebo ho využil, je smlouva neplatná. Omyl se může týkat:

- a) předmětu plnění – prodávající tají, že prodáváný vůz není pojízdný či neprošel technickou kontrolou
- b) jakosti dohodnutého plnění – namísto originálního výrobku kupujete falzifikát
- c) v osobě smluvního partnera – namísto mladé rodiny, která v inzerátu hledá byt, vystupuje profesionální realitní kancelář, která jedná v rámci své podnikatelské činnosti
- d) v jiných podstatných okolnostech

Pokud podnikatel způsobil tento omyl úmyslně, je smlouva neplatná bez dalšího. Jinak se musí poškozená strana u soudu neplatnosti dovolat.

2) Smlouva uzavřena v tísní za nápadně nevýhodných podmínek

Pokud podnikatel zneužije situace, kdy je určitá osoba v tísní – v situaci, kdy je výrazně omezena její svoboda rozhodování (nejčastěji se jedná o tíseň hospodářskou způsobenou nedostatkem finančních prostředků na živobytí, jindy to může být důvodná obava o zdravotní stav blízké osoby), má tato osoba právo od smlouvy odstoupit.

3) Rozpor s kupní smlouvou

Pokud si zakoupíte výrobek a později zjistíte, že nemá takové vlastnosti, jaké byly ve smlouvě požadované, prodávajícím, výrobcem nebo jejich zástupci popisované, nebo na základě reklamy očekávané (například pokud Vám prodávající tvrdí, že baterie v mobilním telefonu má speciální vlastnosti a proto vydrží mnohonásobně déle než ta běžná, když si však výrobek přinesete domů a vyzkoušíte ho, zjistíte, že tvrzené vlastnosti nemá), máte právo na to, aby prodávající bezplatně a bez zbytečného odkladu uvedl zboží do stavu, který této kupní smlouvě odpovídá - a to dle Vašeho přání výměnou věci nebo opravou. Není-li takový způsob možný, můžete požadovat přiměřenou slevu z ceny anebo od smlouvy odstoupit.

4) Smlouva uzavřená na základě psychického nátlaku (bezprávních výhrůžek) či v rozporu s právními předpisy

Pokud byla smlouva vynucena na základě bezprávních výhrůžek (například v situaci, kdy je spotřebiteli znemožněno od podnikatele odejít bez podpisu smlouvy), jedná se o neplatný právní úkon. Stejně následky bude mít i smlouva, která byla uzavřena v rozporu s právními předpisy, (například prodej vojenské výzbroje, třaskavin, jedů a omamných látek, které zákon zakazuje volně prodávat či kde je prodej výrazně omezen).

- Co je to

pirátství _____

- Je pirátství trestné a když ano, jaké mohou být

tresta? _____

- Znáte některé in stince, které chrání autorská

práva_____

- Pokud byste v životě něco vymysleli a někdo jiný by vám tyto myšlenky ukradl, a přizívoval se na vás, vadilo by vám to? A když ano, tak

proč._____

- Víte, co jsou to klamavé praktiky, nekalé

jednání_____

- Jak se proti klamavým praktikám, nekalému jednání

bránit_____

- Co je to rozhodčí

doložka_____

- Kdo může být

rozhodcem_____

5 *Nezaměstnanost*

O čem bude lekce 5

Tato lekce je zaměřena na nezaměstnanost. Je to neradostné téma, ale míra nezaměstnanosti patří, ať se nám to líbí, nebo ne, k tržní ekonomice a demokracii. Do této situace se může dostat kdokoli a kdykoli, aniž by byl schopen tento krok ovlivnit. Je dobře, když jsme na tuto eventualitu připraveni a známe svá základní práva a povinnosti, i když zde je vždy lépe se informovat přímo u personalistů firem, nebo na příslušném úřadu práce. Raději se zeptejte dvakrát. Úřady práce jsou státní instituce a pokud porušíte daná „pravidla“, zákony, můžete být na určitou, zákonem danou dobu vyřazeni z evidence ÚP a být bez finančních prostředků.

LEKCE 5

Nezaměstnanost

Po prostudování této lekce byste měli být schopni: co je to nezaměstnanost a kdo je evidován jako nezaměstnaný, hlavní příčiny nezaměstnanosti, a můžete si spočítat příjem rodiny po dobu nezaměstnanosti.

5.1 Co je to, když se řekne nezaměstnanost

Za nezaměstnaného je v ekonomické teorii považována osoba schopná pracovat, která však nemůže najít placené zaměstnání. Obecně (metodika Mezinárodní organizace práce) se za nezaměstnaného považuje osoba, která:

1. je starší patnácti let,
2. aktivně hledá práci,
3. je připravena k nástupu do práce do 14 dnů.

5.1.1 Složky nezaměstnanosti

Nezaměstnanost může být také rozlišována jako:

- dobrovolná – osoba setrvává dobrovolně nezaměstnaná, není ochotna přijmout práci za nabízenou mzdu (nezahrnuje se do statistik nezaměstnaných, viz výše)
- frikční (dočasná) - člověk přeruší práci na chvíli, než si najde novou, je nezaměstnan, dále např. absolvent školy
- sezónní – souvisí např. s ročním obdobím – třeba v zimě je na horách zaměstnáno více správců lyžařských vleků než v létě, v zimě je více nezaměstnaných stavařů
- cyklická - souvisí s průběhem hospodářského cyklu. V době, kdy se ekonomika nachází v hospodářské depresi, je zaměstnáno méně lidí než v době konjunktury.
- systémová (strukturální) – nezaměstnaný skutečně nemůže sehnat práci ve svém oboru, souvisí s nesouladem nabídky práce a poptávky po práci (např. nadbytek horníků po uzavření dolů v ostravsko-karvinském uhelném revíru). Řešením je rekvalifikace
- dlouhodobá - nezaměstnaný nemá práci déle než 1 rok. V takovém případě je velmi těžký návrat zpět do práce.

5.1.2 Hlavní příčiny nezaměstnanosti

1. **Výše minimální mzdy** – vylučuje možnost dohody práce za případně i nižší smluvní cenu, podporuje práci „na černo“.
2. **Nemotivační systém sociálních dávek**
3. **Vysoké přímé daně, strnulá pracovně-právní legislativa.** Zaměstnanec, který firmu stojí měsíčně 20 100 Kč, je přímo i skrytě zdaněn částkou 7 695 Kč. Znamená to, že jeho míra zdanění práce činí 38 %. A to přitom mluvíme o podprůměrné mzdě. Špičkový pracovník, který vytváří svou produktivitou nová pracovní místa, stojí zaměstnavatele například 67 000 Kč, jeho čistá mzda je 36 520 Kč. Jeho zdanění práce tak činí výše 45 %. Takto vypadá přímé daňové zatížení práce dnes - a to nejsou započteny daně ze spotřeby.
4. **Odbory a kolektivní vyjednávání** (forma kartelu, která díky své síle může donutit zaměstnavatele ke zvýšení mezd, i když si to vzhledem ke své produktivitě nezaslouží)

“Táto, proč máme vlastně nezaměstnanost. U nás ve třídě mám pět spolužáků a jejich táta, nebo máma přišli o práci. Mají málo peněz a nemůžou jet s námi na lyžák.“

“Není to tak jednoduché vysvětlit. Ale základem je, že je méně pracovních míst, než lidí schopných práce. Všechno to jsou spojené nádoby. Když lidé mají méně peněz, prodá se méně výrobků a je potřeba, na práci méně lidí. Tím mají lidé méně peněz a méně kupují...”

“Takže je to začarovaný kruh. Ale ne každému se chce pracovat. Přečtu vám e-mail, který před chvílí poslala kamarádka Radka.“

*Ahoj,
ted' právě odešel manžel /byl si tu u mě v práci pěkně zanádat/ Takže shrnuto - manžel má malou firmu (cca v rozmezí 6-8zaměstnanců), ted' od září neví kam dříve skočit, tak se rozhodl přibrat 2 zam./kluky i po škole/, že je zaučí a zůstanou. A to je teda problém.....od září prostě nikdo není....tak to zkusil na pracáku, přišli dva /1.rovnou řekl, že chce jen razítko, že pracovat nebude,2.nastoupil na zkušební dobu-vyřídili se i dotace z pracáku (poprvé co mu to paní doporučila čerpat)a mladík dnes přišel, že se mu nelíbí prac. doba od 6 a musí dojíždět každý den 25 km tam a zpět,a ted' v zimě...??tak asi skončí a na jaře si něco najde... už jsme dali i inzeráty na práci, ptali se tu po okolí a nic/ podotýkám, jedná se o montážního technika slaboproudých zařízení, musí mít vyhl.50 a ŘP B,/ tak proč se pořád všude píše, že není práce???? a to není poprvé,co se nestačíme divit, loni jeden v létě po 14 dnech práce přinesl vyprané montérky,že je ještě hezky, práci bude shánět až na zimu..... tak nevím, chodím do práce jen Já jak blbec nebo je to normální..../podotýkám, že si ted' vybírám pauzu na oběd-tak jím chleba a píšu sem/ píšu v rychlosti, tak doufám, že to má hlavu i patu.*

„Co si potom o tom má člověk myslet. Ono je to tom, v jakém oboru tu práci sháníte. U nás ve škole ted' nastoupil nový kolega. Je nu 49 let, bývalý ředitel základní školy. Měl i rodinné problémy. Rozvedl se a dva roky nemohl sehnat práci. V kantořině se těžko shání. To hledal i mimo obor a nic. Ted' je šťastný, že práci má.“

„Já mám taky několik známých, kteří přišli o práci. Někdo z nich práci najde rychleji, někdo hůře. Je to o vzdělání, o znalosti cizích jazyků, hlavně angličtiny a němčiny. Ale také o skryté diskriminaci.“

„Co je to diskriminace a skrytá diskriminace?“

“To je výraz pro omezování. Kvůli barvě pleti, náboženství, pohlaví atd. Já mám na mysli diskriminaci kvůli věku. Žádný zaměstnavatel nesmí, pod hrozbou porušení určitého zákona, napsat, že pro vypsanou pracovní pozici požaduje ženu, muže, juniora, nebo seniora. Zaměstnavatel napíše do inzerátu svoje pracovní požadavky a požadavky na kvalifikaci uchazeče o pracovní pozici. Ale samozřejmě má představu, jak by měl takový člověk vypadat. Kolik by měl mít například let, nebo zda chce muže nebo ženu. Tím pádem skrytou diskriminací už předem vyřazuje určitou skupinu uchazečů. Většinou to bývá,

v poslední době, věk. Jak mi říkal jeden můj známý, který má 55 roků, tedy asi 8 let do starobní penze. „Můj životopis i každý přečte po třetí řádek, kde je datum narození. Vůbec je nezajímají moje zkušenosti. Rozeslal jsem za 10 měsíců 115 životopisů a nejen, že jsem nikdy nebyl pozván na osobní pohovor, ale ve 103 případech, mi nikdo ani neodpověděl.“ Tak to je skrytá diskriminace a s tím se nedá téměř bojovat.“

„A jak mám postupovat, když přijdu o práci?“

“To se musíš jít do 3 pracovních dnů zaevidovat na příslušný úřad práce. I když dostaneš odstupné a nebudeš brát podporu v nezaměstnanosti, evidence je pro tebe důležitá. Z odstupného není hrazeno sociální a zdravotní pojištění, které po evidenci na úřadu práce platí za evidovaného nezaměstnaného stát, tedy my všichni, protože to jde z našich daní. Pokud nejsi v evidenci úřadu práce, tak i když nemáš zaměstnání, musíš si platit pojištění sama. Když na to zapomeneš, tak ti časem z finančního úřadu přijde dopis, s oznámením, že dlužíš na zdravotním a sociálním pojištění určitou částku a k tomu patříčné penále, to je pokuta za nedodržení termínu zaplacení pojištění. Znáám také případy. Lidé se sice rozčilují, odvolávají, ale většinou musí částku i penále uhradit. Jinak jim hrozí exekuce. Tady pletl, že neznalost zákona neomlouvá v plné míře. Stát se nechce nechat šidit. Všechno ostatní se každý dozví přímo na úřadu práce při evidenci. Je zbytečné si o tom více povídat, protože téměř každá nová vláda dělá v sociální politice jiné kroky.“

“Nesmíme, ale zapomenou ještě na jednu důležitou věc, kterou úřady práce nabízejí. A to jsou rekvalifikační kurzy. Pokud evidovaný nezaměstnaný splní požadavky daného rekvalifikačního kurzu, má právo se rekvalifikovat.“

“Já vím, co je to kvalifikace. To když naši fotbalisté postoupí ze základní skupiny třeba na mistrovství světa, nebo Evropy. Ale nevím, co je to rekvalifikace.“

Martinovo přirovnání vyvolalo všeobecný smích. „To se ti jako přirovnání moc nepovedlo. S tím našim fotbalem to není bohužel tak dobré. Ale v zásadě máš pravdu. Ve smyslu vzdělání je kvalifikace něco, na mám vzdělání, výuční list, osvědčení atd. Rekvalifikace je, když třeba pekař nemůže sehnat práci a chce se rekvalifikovat třeba na kuchaře. Získá osvědčení a může, alespoň pro začátek dělat pomocného kuchaře a když se vypracuje a to záleží jen a jen na něm samotném, může dělat i šéfkuchaře.“

5.1.3 Kalkulačka Příjmy rodiny při ztrátě zaměstnání

Kalkulačka - Příjmy rodiny při ztrátě zaměstnání - Peníze_cz.mht

Kdo je považován za

nezaměstnaného _____

- Vyjmenujte důvody nezaměstnanosti, které

znáte _____

- Co je to diskriminace a skrytá diskriminace při hledání

práce _____

- Až budete ve věku, kdy můžete pracovat, budete si hledat práci, nebo raději budete v evidenci

úřadu práce a

proč _____

- Myslíte si, že každý, kdo hledá práci, chce

pracovat _____

6 *Hospodaření domácnosti*

O čem bude lekce 6

V této lekci se děti a mládež naučí rozpoznávat druhy různé příjmů a výdajů a jak s nimi pracovat při sestavování rodinného rozpočtu. Seznámí se s pojmem cash-flow a naučí řídit své finance v čase. Ověřit si, kolik stojí bydlení, nájem, energie, potraviny. Jak a čím si vybavit byt a kdy, z ekonomického hlediska, založit rodinu.

LEKCE 6

Hospodaření domácností

V této lekci se děti a mládež naučí rozpoznávat jak hospodařit a neprohospodařit, co je to čistá, hrubá a super mzda, seznámíte se s kalkulačkou pro výpočet mzdy, co ovlivňuje hospodaření domácnosti, vstupy výstupy domácnosti, pravidelné a nepravidelné výdaje.

6.1 Jak dobře hospodařit a neprohospodařit

„Než se rozhodnete vdát, oženit, vytvořit rodinu, je dobré, aby všichni členové rodiny věděli, že nežijí ze vzduchu, nebo vzájemné lásky. Jak se říká „láska prochází žaludkem“. A nejen to. Jedna věc je „teplo rodinného krbu“ ale prvořadá, aby bylo z čeho zaplatit topení. Tam, kde se v důsledku nedostatku financí přestane platit za teplo, nájem, vodu, tam časem „vyhasne i teplo rodinného krbu“. Takže hovořit o hospodaření domácnosti je dobré nejen z hlediska přehledu o financích rodiny, ale i pro zachování rodiny jako celku, bez zbytečných hádek.

To, co budete mít k dispozici, budou výplaty vás dvou. Někteří budou mít to štěstí, že jim pomohou rodiče. Ale na to se nedá spoléhat. To už je něco jako „přidaná hodnota“. At' si ale říká, kdo chce, co chce, ve dvou se to lépe táhne.

Když budete bydlet každý sám, jsou dva nájem, dvoje zařízení byt' garsonky, nebo 1+KK. Svítit, topit, koupat se musíte také. A společně budete mít dva platy, jeden nájem atd. Ale také záleží na tom, jak umíte hospodařit. Jestli si hospodaření neplete partner, nebo partnerka s hospodou.“

“Na co se nesmí zapomínat je dělba práce. Já vím, že jsme už o ní hovořili o tržní ekonomice a penězích, ale vzhledem k tomu, opakování je matka moudrosti, chci zdůraznit, že dělba práce v rodině je nesmírně důležitá. Život se mění, nežijeme ani v prvobytně pospolné společnosti, ani v devatenácté století, ale v 21 století. Naštěstí máme myčky, automatické pračky, vysavače, auta, v hodně domácnostech plynové, nebo elektrické vytápění, rozvody vody po bytě a jiné vymoženosti. Ale je také pravdou, že ženy pracují více než v 19 století a nákup se sám nenakoupí, nedonese, prádlo nevypere, ani nevyžehlí. Takové roboty ještě nemáme i když pokusy jsou a budou. I děti se mají podílet na práci v rodině. Mít stanovené pevné povinnosti, jako je vynést odpadkový koš, vyskládat myčku a přiměřeně k věku, pomoci při vaření, uklízení, žehlení, praní. Jednou se osamostatníte a dobrý základ a zkušenosti vám pomohou překonat překážky, které ti, kteří nejsou ochotni pomáhat doma rodičům, nemají. Takže Marku, už nechci slyšet, kdo já a proč já. Martino, ty se neuchytávej, tebe se to týká taky. Proč, já a ne brácha.“

Markovi kázání táty moc nevonělo a rozhodl se změnit téma. Nevybral si ale ten nejlepší okamžik. Po kázání rodičů, není dobré po nich něco chtít, ale spíše něco nabídnout. To Marek, vzhledem ke svému věku ještě nevěděl... “Táto, dochází mi kapesné na tento týden. Můžeš mi dát zálohu na příští týden? Proč mi nemůžeš dát kapesné na celý měsíc.“

“Chlapče pomalu. Tak zaprvé. Máme dohodu, že ty a Martina bude dostávat kapesné vždy v neděli na další týden. Zadruhé, ještě jsi mi nevysvětlil, že když je polovina týdne, ty už nemáš peníze. Ale budeš se muset uskrovnit. Dohoda je dohoda. Když udělám výjimku, stane se z ní pravidlo. Za chvíli přijde Martina bude oprávněně požadovat totéž. Takže moje rozhodnutí, ke tvému prospěchu, i když se mnou teď určitě nebudeš souhlasit je ne. A proč ti nedávám kapesné na měsíc. Na to sis už vlastně odpověděl sám. Namísto poloviny týdne, bys mohl být bez kapesného polovinu měsíce. Hovg, jak říká náčelník Vinetů, domluvil jsem.“

„Kluci se mi líbí, ale do toho, abych se vdávala, mám ještě hodně, hodně daleko. Přesto, když se dívám na vás dva, mamí a tatí, tak, bych se toho nebála, i když vím, že ne všude to funguje jako u nás. Máme ve třídě několik spolužáků a spolužaček, kdy jsou jejich rodiče rozvedeni. Většinou žijí s mámou, případně s otčím, nebo macechou a v některých případech na ně nikdo neplatí alimenty. Ale já mám dobré vzory, klape vám to, i když to není vždycky idylka. Je na to nějaký recept?“

Maminka se začala smát. „Moje milá, na spokojené manželství recepty v lékárně neprodávají a žádný doktor ti je nepředepíše. Manželství, to je rizikové pracoviště. A buď to riziko oba dva podstoupíte, a zvládnete to, nebo ne, a tam to končí i rozvodem. Manželství, to především kompromis. Hlavním úkolem nás dospělých, rodičů je zabezpečit po materiální stránce rodinu. Od toho se odvíjejí další vztahy v rodině. Klid, pohoda, pocit bezpečí pro celou rodinu. Odpovědnost za děti. A úkolem dětí je Plnit si svoje povinnosti, které z rodiny vyplývají pro jejich věk. Učit, se studovat, vykonávat drobné domácí práce přiměřené k jejich věku. Nedělat dluhy. Učit se zodpovědnosti, ale také užívat si dětství. Když se to alespoň z poloviny podaří, tak to funguje.“

“No, když se rodiče rozvedou, tak je asi fakt dost blbě, ale já mám ve třídě spolužáka Karla a ten je v děčáku, teda dětském domově. To musí být hustý. Tatí, mamí, budou vánoce. Všichni z děčáku někde jedou k rodičům, dědečkovi, babičce, jenom Karel nemá kam jet. Nechce o tom mluvit. Nevadilo by vám, kdyby strávil svátky s námi? Stejně nikam nejdeme a on fakt fajn kluk.“

“Co se týká mě, jako učitelka s tím nemám problém. Já ho znám, učím ho a je to bezproblémový kluk. Souhlasí ostatní?, tak fajn. Já zajdu za panem ředitelem do dětského domova a všechno domluví. Vidím, že se ti Marečku občas v hlavě zrodí i dobrý nápad.“

“Bezva, tak já mu to zítra ve škole řeknu.“

“Marku brzdi, já to napřed všechno domluví a o přestávce ti řeknu, jak to dopadlo a pak mu to můžeš říct. Pokud bude chtít, nebude žádný problém. A přemýšlej nad dárkem pro kamaráda.“

6.2 Mzda, příjem domácnosti, jako podstatná část nákladů

Průměrná hrubá měsíční mzda v České republice je dle statistického úřadu v říjnu 2010 - 23 231 Kč.

Převážná část pracujících lidí na tuto mzdu zdaleka nedosáhne. Jejich hrubé příjmy se pohybují od 10000 do 15000 Kč. To je realita.

„Bez finančních příjmů nebude dlouho fungovat žádná domácnost. Ať už je to mzda jednoho, nebo obou manželů, případně jiné příjmy, jako sociální dávky, dávky v nezaměstnanosti atd. Jakékoliv dávky by měly být pouze dočasným řešením financování domácnosti. Důležité pro člověka je, aby mohl pracovat a za tuto práci dostávat přiměřenou odměnu ve formě měsíční mzdy.“

„Sice zatím nevydělávám, ale vím, že ty i táta dostáváte hrubou mzdu a vždycky si postěžujete, jak je to strašný, ty daně. I já vím, že hrubou mzdu si chleba nekoupím. Důležité je, co mám v kapse a na kontě.“

„Máš pravdu Martino, ale žijeme v systému, že mzdy odvádí každý zaměstnanec daň, sociální a zdravotní pojištění. To znamená na důchod a lékařskou péči. Pak je ještě tzv. super hrubá mzda. Ta zahrnuje všechny náklady. Hrubá mzda + sociální a zdravotní pojištění zaměstnavatele. I zaměstnavatel za nás odvádí daně.“

„Tak co je to vlastně čistá mzda?“

„Čistá mzda je to, co dostanete při výplatě, nebo vám „přiteče“ na vaše konto ve vašem peněžním ústavu. A toto jsou peníze, se kterými můžete hospodařit. Ale pokud se domníváte, že už státu nic neodvádíte, tak jste na omylu. Za každý rohlík, nebo pivo, které sníme a vypijeme, odvedeme státu příslušné DPH – daň z přidané hodnoty.“

Ze mzdy odvádíme státu my i zaměstnavatel:

DRUH POJIŠTĚNÍ	ZAMĚSTNANEC	ZAMĚSTNAVATEL
Zdravotní pojištění	4,5%	9%
Sociální pojištění	8,0%	26%
CELKEM	12,5 %	35%

6.2.1 Výpočet čisté mzdy 2010

Hrubá měsíční mzda

Počet dětí

Počet dětí ZTP/P

Invalidita

Držitel průkazu ZTP/P ?

Student ☐

Spočítej

Měsíční vyúčtování

	Zaměstnanec	Zaměstnavatel
Zdravotní pojištění	675	1350
Sociální pojištění	975	3750
Superhrubá mzda	20100	
Sleva na dani poplatník	2070	
Sleva na dani děti	1934	
Slevy celkem	4004	
Záloha na daň	0	
Daňový bonus	989	
Čistá mzda	14339	

<http://www.vypocet-ciste-mzdy-2010.info/>

Konec formuláře

Mzdová kalkulačka 2010

<http://www.vypocet-ciste-mzdy-2010.info/>

6.2 Co ovlivňuje hospodaření domácnosti

Hospodaření domácnosti zákonitě ovlivňuje skutečnost, zda se jedná o:

- člověka, který žije sám
- dva lidi, přátele, nebo manžele
- a následně je ovlivněno počtem dětí v rodině

“Domácnost je malý stát. Měl by v ní být „DOMÁCÍ MINISTR FINANCÍ!. Protože stát má už tuto funkci obsazenou, budeme mu říkat „MINISTR DRŽGLEŠLE. Dva lidé, kteří spolu začnou žít, si jako první měli zvyknout na to, že končí JÁ, a začíná MY, končí MOJE a začíná NAŠE.“

„A jak to funguje u nás,“ rýpla si Martina.

“Tatínek je hlava rodiny, ale jsem krk, který tou hlavou kroutí,“ nenechala se vyvést s míry maminka a s úsměvem se otočila na tatínka. Ten jen rozhodil ruce a pokýval na souhlas hlavou“rodiny.“

Tuto pozici byla v domácnosti obsadit osoba toho z manželů, který je větší šetřílek. Ten, komu se peníze rozkutálí a má k nim velkorysý vztah a jsou pro něho jenom oběživ, by tuto „funkci“ v rodině zastávat neměl. ZODPOVĚDNOST za finance rodiny jsou důležité. Pokud v polovině měsíce zjistíte, že „už není kde brát“, je ministr držgrešle na okamžité odvolání z funkce.

Zejména mladá manželství nemají peněz nazbyt a zpočátku na šetření moc nezbyvá. Ale vždy by měla rodina něco ušetřit „na horší časy“. Je proto nutné si udělat přehled o to tom, co provoz rodiny stojí. Zvláště, pokud má rodina i děti, je nutné mít vždy i malé úspory.

Každý, kdo v domácnosti žije, do ní přináší, dle svých možností aktiva.

Rodiče pracují a z ekonomického hlediska do ní přinášejí finance.

Děti jsou z pohledu domácnost-firma vkladem do budoucnosti. Přinášejí starosti i radosti.

Než vstoupíte do manželství, i přes lásku, byste si měli s partnerem pohovořit o tom, jak si chod domácnosti, zejména po ekonomické stránce představujete. Vyhněte se do budoucna nemilým překvapením. Měli byste si stanovit priority a uvědomit si, jaká je vaše „startovní čára“.

V tomto případě neplatí, že do cíle maratónu s názvem manželství a společné hospodaření, mají Michny 42 195 m.

Někdo nemá, nic, začíná od nuly, jiní mají finanční zázemí, nebo kde bydlet.

STANOVTE SI PRAVIDLA HRY, KTERÉ OBECNĚ ŘÍKÁ MANŽELSTVÍ

1. Budeme mít

jedno společné konto _____

2. nebo výplata každého z nás půjde jako dosud na vlastní

konta _____

3. Jak budeme čerpat

ze společného konta _____

z vlastních kont _____

4. Jak to bude s „kapesným“ – kolik si kdo nechá pro „vlastní potřebu“. Vezměte v úvahu výši příjmu každého z vás, koníčky, neřesti (kouření), zdravotní stav

atd. _____

5. Naše – po uzavření manželství jsou všechny příjmy společným majetkem obou manželů, bez ohledu na to, jaký má kdo vysoký

příjem _____

6. Tolerance – kompromis, o tom je hlavně manželství. Pokud budete chtít společně vybudovat co nejrychleji domov, do kterého se budete rádi vracen a nebude ho brát jen jako noclehárnu, bude také důležité, abyste, možná a z rozvahou omezili svoje koníčky i neřesti- finančně. _____

7. *A to jste zatím „jenom dva“. Přijdou děti. Není možné, aby manžel říkal, „ty bereš jen mateřskou, ale já živím rodinu“. Mějte na vědomí, že péče o rodinu, kterou jste chtěli oba dva, je rovnocenná s výdělečnou činností. A navíc, už musíte hospodařit ne ve dvou, ale ve třech, ve čtyřech...*

6.4 Základní princip, na kterém ekonomika domácnosti funguje

- Vstupy – zboží a služby, které domácnost nakupuje
- Výstupy – ty zboží a služby, které domácnost nabízí

Napište, které znáte vstupy a výstupy domácnosti:

VSTUPY DOMÁCNOSTI

POTRAVINY
OBLEČENÍ
ELEKTŘINA
VODA
PLYN, UHLÍ
POJIŠTĚNÍ
TELEFON, INTERNET
ODVOZ DOMOVNÍHO ODPADU
PROVOZ AUTA
DOPRAVA DO ZAMĚSTNÁNÍ
ZÁBAVA ATD.
DOVOLENÁ

VÝSTUPY DOMÁCNOSTI

POZEMKY
PRÁCE
ÚSPORY

Domácnost i firma fungují na stejném základě. VSTUPY – VÝSTUPY.

Např. cukrárna. Vstupy to je vše co je potřeba k tomu, aby vyšel výstup, např. koláče, trubičky, laskonky atd.

6.5 Pravidelné a nepravidelné výdaje domácnosti

Pravidelné výdaje jsou ty, které je nutné platit pravidelně, např. jednou měsíčně, nebo jinak v daném období.
Jsou časově neomezené:

Které znáte pravidelné výdaje:

_____ Nájem
_____ Zálohová platba plyn, voda, elektřina
_____ Poplatky za rozhlas, televize

Které znáte pravidelné výdaje:

_____ Půjčky
_____ Leasing
_____ Nepravidelné výdaje:
_____ Postupné vybavení bytu
_____ Oblečení
_____ Náklady na vzdělávání
_____ Dovolena
_____ Koníčky

Kolik peněz mohu měsíčně utratit za vlastní koníčky a kolik bych si přál utratit a za jaké

koníčky _____

ÚKOLY:

Vytvořte dvojice – děvče, chlapec, kteří tvoří novomanželský pár (mohou být i 2 chlapci, nebo 2 děvčata). Každá skupina tvoří rodinu, která bude řešit daná hospodářská témata týkající se ekonomického života rodiny. Rozhodující je, že se musí shodnout na tom, jak budou postupovat.

Témata:

ÚKOL ČÍSLO 1.

1. Koupě, nebo pronájem bytu,
 - kolik předpokládáte, že zaplatíte za koupi dvou a kolik za tří pokojový byt ve městě, na vesnici, mimo Prahu
 - kolik předpokládáte, že zaplatíte za pronájem dvou a kolik za tří pokojový byt ve městě, na vesnici, mimo Prahu

2. Koupě, pronájem rodinného domu

- kolik předpokládáte, že zaplatíte za koupi rodinného domu ve městě, na vesnici mimo Prahu
- kolik předpokládáte, že zaplatíte za pronájem rodinného domu ve městě, na vesnici mimo Prahu

3. Jak postupně vybavit holý byt, co koupit první a bez čeho se obejdou, bez ohledu na časový horizont. Napište po dohodě s partnerem, partnerkou, číslo, které určí pořadí důležitosti za název potřeby.
Například: Ložnice 5, Nádobí 8 atd.

- Mobilní telefon
- Ložnice
- Obývací pokoj
- Založení rodiny
- Auto
- Televize, rádio
- Video
- Počítač
- Videokamera
- Fotoaparát
- Nádobí
- Sporák
- Lednice
- Pračka
- Mrazák
- Vysavač
- Oblečení
- Boty
- Auto
- Motorka
- Dovolená v zahraničí u moře
- Kolo
- Hračky pro dítě
- Návštěva kadeřnice
- Koberce
- Zařízení dětského pokoje
- A co dalšího preferují

ÚKOL ČÍSLO 2.

Jaké jsou podle vás ceny základních potravin:

- 1 kg chleba 20-30 Kč
- Mléko 15 Kč
- Rohlíky 2-2,5 Kč
- 1 kg Tvrdý salám 100-200 Kč
- 1 kg Měkký salám 120-150 Kč
- 1 litr perlivé vody 10 Kč
- 10 Vajíček 25 Kč
- 1 kg vepřového masa 70 Kč
- 1kg hovězího masa 150 Kč
- Kostka Másla 30 Kč
- Jogurty 8-15 Kč
- Olej 20-25 Kč
- 1 kg Tvrdý sýr české výroby 100-130 Kč
- 1kg mouky hladké 10 Kč
- 1kg krystalového cukru 15 Kč

ÚKOL ČÍSLO 3.

Jaké jsou podle vás ceny médií:

- 1 KWh elektrické energie 3,30 Kč
- 1 kWh plynu 1,8-1,9 Kč
- 1m³ vody 60 -70 Kč
- 1q uhlí hnědého, kostka 329 – 350 Kč
- 1 plnometr dřeva 1000 – 1500 Kč
- Cena za 1 km nákladního auta, které vám doveze dřevo 27-30Kč

ÚKOL ČÍSLO 4.

Kdy se rozhodnou pro založení rodiny. Jedno, nebo více dětí.

- Jak dlouho po uzavření manželství si představujete mít dítě
- Kolik dětí byste chtěli mít
- Víte, kolik stojí pleny balení 20 ks 176 – 190 Kč
- Kočárek 4 – 12 tis. Kč
- Jídlo pro miminko sunar 600g 204-284 Kč
- Zimní oblečení pro narozené dítě 3 000 Kč a více
- Kolik se platí měsíčně za jesle individuální podle příjmu 250-550/den, nebo také 800-5200Kč/měs

- **Kolik se platí měsíčně za školku podle obce/město 500 – 1000 Kč/měsíc včetně stravy**
- **Máte představu o nákladech na 3 leté dítě? 20 – 30 tis/rok**
- **Kolik jsou poplatky za rozhlas, televize 45 a 135 Kč/ měs.**

7 Půjčky, úvěry a hypotéky

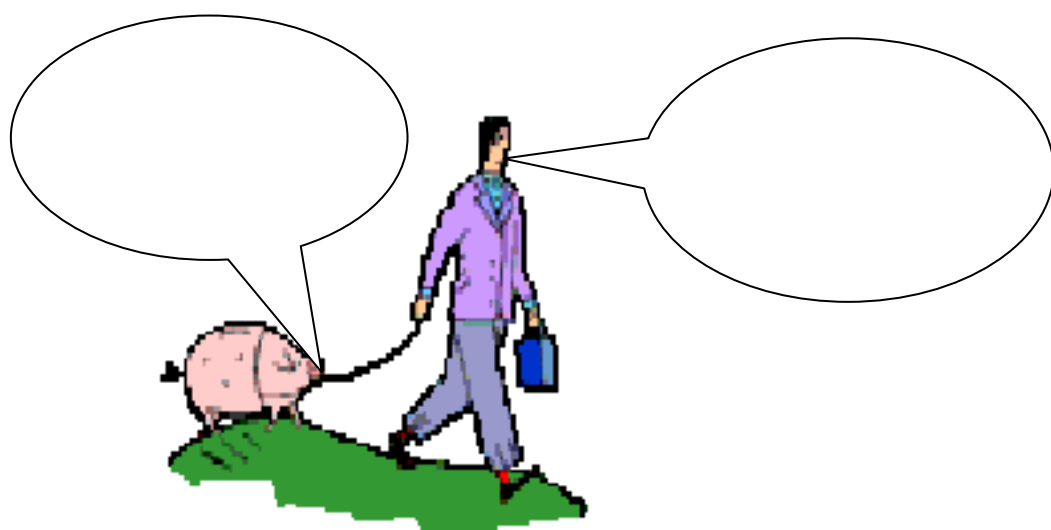
O čem bude lekce 7

V této lekci se děti a mládež naučí

LEKCE 7

Půjčky, úvěry a hypotéky

V této lekci se děti a mládež naučí

Do lekce rozpočet domácnosti

7.1 Jakým způsobem se dá doma hospodařit

Jaké znáte typy domácích rozpočtů

_____ S vyrovnaným rozpočtem domácnosti

_____ S přebytkovým rozpočtem domácnosti

_____ S deficitním (ztrátovým) rozpočtem domácnosti, dotováno půjčkami, ale jedná se o krátkodobé řešení, vedoucí ke krachu domácího rozpočtu

Seznam literatury

Seznam obrázků

Obr. 1

Chyba! Záložka není definována.

Seznam tabulek

Tab. 1 **Chyba! Záložka není definována.**

Seznam rovnic

Rov. 1 **Chyba! Záložka není definována.**

Rejstřík

slovo, 5